

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº75 · 2024

SUMARI

VALÈNCIA, CAPITAL ESPANYOLA
DE L'ECONOMIA SOCIAL 2024

COSTA RICA ACOLLIRÀ EL 34 CONGRÉS
INTERNACIONAL DEL CIRIEC SOBRE ECONOMIA
PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

NOVA SECCIÓ:
L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA

ENTREVISTA

ARIEL GUARCO, PRESIDENT DE
L'ALIANÇA COOPERATIVA INTERNACIONAL

TEMA D'ACTUALITAT

COHOUSING COOPERATIU: UNA
ANÀLISI DE REPTES I
OPORTUNITATS

 València Capital
Espanyola
de l'Economia
Social 2024

 UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA
IUDESCOOP
Institut Universitari d'Investigació
en Economia Social, Cooperativisme
i Emprenedoria

 UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA
Facultat d'Economia

 GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació, Cultura
Universitats i Ocupació

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº75 · JULIOL DE 2024

EN AQUEST NÚMERO...

TEMA D'ACTUALITAT

COHOUSING COOPERATIU: UNA ANÀLISI DE REPTES I OPORTUNITATS

Tema d'actualitat realitzat per **Maria José Vañó Vañó**, Professora Titular de Dret Mercantil, Departament de Dret Mercantil Manuel Broseta Pont UV, i directora de l'IUDESCOOP - Universitat de València, amb les col·laboracions de **Gustavo Machado** i **Gustavo Zaragoza**

EN PORTADA

Entrevista a **Ariel Guarco**, president de l'Aliança Cooperativa Internacional

TAMBÉ DESTAQUEM

Les nostres federacions:
Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament (UECoE)

I A MÉS

Les nostres empreses:
Surinver

Edició:

Coeditat pel CIDE (Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa www.uv.es/cidec · cidec@uv.es) i CIRIEC-Espanya www.ciriec.es · ciriec@uv.es

Patrocina:

Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana

Director:

José Luis Monzón Campos, IUDESCOOP-Universitat de València

Directora Adjunta:

Nardi Alba Benaches, CIRIEC-Espanya i Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana

Director del CIDE i Coordinador Editorial:

Rafael Chaves Ávila, IUDESCOOP-Universitat de València

Cap de Redacció i Maquetació:

José Juan Cabezuelo Menadas, CIRIEC-Espanya

Consell de Redacció:

Alfredo Artigas, XEAS País Valencià

Germán Beltrán, Fed. de Cooperatives Elèctriques Comunitat Valenciana

Rubén Cohen, Cooperatives Agro-alimentàries Com. Valenciana

Nieves Dios, Creu Roja València

Marina Guillén, CIRIEC-Espanya

Andrés Lluch, Director general de Treball, Cooperativisme i

Seguretat Laboral de la Generalitat Valenciana

Mar Mestre, Associació Valenciana de Cooperatives de Crèdit

Ana Real, Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball

Associat - FEVECTA

Luis Vañó, Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana

Manuel Alegre, IUDESCOOP-Universitat de València

Carmen Blasco, IUDESCOOP-Universitat de València

Yolanda Blasco, IUDESCOOP-Universitat de València

Belén Català, IUDESCOOP-Universitat de València

Rubén José Cuñat, IUDESCOOP-Universitat de València

Gemma Fajardo, IUDESCOOP-Universitat de València

Miguel Ángel García, IUDESCOOP-Universitat de València

Tomás González, IUDESCOOP-Universitat de València

Frederic López, IUDESCOOP-Universitat de València

Francisco José Medina, IUDESCOOP-Universitat de València

Manuel Monreal, IUDESCOOP-Universitat de València

Rosana Montalbán, IUDESCOOP-Universitat de València

Jesús Olavarria, IUDESCOOP-Universitat de València

Domingo Ribeiro, IUDESCOOP-Universitat de València

María Rodríguez, IUDESCOOP-Universitat de València

Teresa Savall, IUDESCOOP-Universitat de València

Virginia Simón, IUDESCOOP-Universitat de València

Francisco Soler, IUDESCOOP-Universitat de València

Mª José Vañó, IUDESCOOP-Universitat de València

Isidro Antuñano Maruri, CIRIEC-Espanya

Montserrat Balas Lara, Fundación ONCE

Alejandro Barahona Riber, CIRIEC-Espanya

Paloma Bel Durán, Asociación de Estudios Cooperativos - AECCOOP

José Galán Peláez, CIRIEC-Espanya

Gabriel García Martínez, Universitat Politècnica de València

José Mª Herranz de la Casa, Universitat de Castella-La Manxa

Juan Fco. Juliá Igual, Universitat Politècnica de València

Gustavo Lejarriaga Pérez de las Vacas, Univ. Complutense de Madrid

Elena Meliá Martí, Universitat Politècnica de València

Adoración Mozas Moral, CIRIEC-Espanya

Santiago Murgui Izquierdo, Universitat de València

Carmen Pastor Sempere, Universitat d'Alacant

Javier Quiles Bodí, Consum

Ana Isabel Tórtola García, Fundació Nova Feina

Francisco Salinas Ramos, CIRIEC-Espanya

María José Senent Vidal, Universitat Jaume I de Castelló

Secció de Legislació:

Gemma Fajardo, IUDESCOOP-Universitat de València

Servei de Documentació:

Ana Martínez Benlliure, Servei de Documentació del CIDE

Administració i Redacció:

CIDE/CIRIEC-Espanya

Facultat d'Economia · Av. dels Tarongers, s/n · Despatx 2P21

46022 VALENCIA · Tel: 96 382 84 89 · Fax: 96 382 84 92.

Disseny de portades i de la publicació:

Visualco Comunicació · www.visualco.com

Impressió:

Gràfiques Papallona, s.c.v. · Tel: 96 357 57 00 · València

I.S.S.N.: 1131-6454 · Dipòsit Legal: V-3181-1991

ÍNDIX

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA..... 4

COMUNITAT VALENCIANA..... 4

València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024
 Congrés de CIRIEC, IUDESCOOP i CEGEA sobre Foment de l'Economia Social - València, 26 i 27 de setembre
 CEGEA, en el 25è aniversari, crida a participar al Congrés Internacional d'Economia i Dret de l'Empresa Agroalimentària i Cooperativa
 El Cooperativisme Valencià reconeix la trajectòria del president de CEPES, Juan Antonio Pedreño, amb el premi Pepe Miquel
 Acte de celebració del Dia Mundial del Cooperativisme 2024 a València
 València va acollir la "Trobada estatal de Cooperativisme de Treball i Ensenyament" en el marc de la Capitalitat espanyola de l'Economia Social 2024
 Les cooperatives agroalimentàries valencianes van facturar més de 2.358 milions d'euros el 2022
 Grup Anecoop sobrepasa per primer cop els 1.000 milions d'euros en facturació
 Consum presenta un any més resultats excel·lents, amb més de 4.300 milions d'euros en vendes i 21.000 treballadors
 La Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (XEAS) treballa pels drets i la dignificació del sector de les cures a través de l'Economia Social
 El XVIII Congrés CERMIS Autònomic reunirà a València les seues delegacions per una Transició Digital Justa i Inclusiva
 La Vicepresidenta del Consell, Susana Camarero, rep les aportacions de les entitats socials a la Llei del Tercer Sector d'Acció Social

ESPANYA 24

CIRIEC-Espanya va celebrar la seua assemblea anual a València, amb noves convocatòries i serveis del CIRIEC d'interès per al sector i els investigadors
 La Revista d'Economia de CIRIEC-Espanya, indexada a JCR Felipe Palau, nou director de 'CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa'
 El Ministeri de Treball i Economia Social publica una sèrie de Manuals d'Emprenedoria en Economia Social per a diferents etapes educatives
 CIRIECSTAT millora l'accés a les sèries estadístiques de l'economia social i publica la seua web també en anglès
 Almeria va acollir la VI Trobada ENUIES, de Centres i Instituts Universitaris de Recerca en Economia Social, i VII Trobada REJIES, de joves investigadors
 La xarxa REJIES segueix creixent amb nous joves investigadors en Economia Social
 L'economia social, protagonista del Congrés AEDEM a Toledo
 La Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya, celebra una V Setmana Universitària d'Economia Social de rècord, amb una implicació excel·lent de les universitats espanyoles i llatinoamericanes
 EESCOOP va celebrar a Menorca un congrés d'èxit, amb la participació de prop d'un centenar d'investigadors de 27 universitats
 CEPES reclama a la seua assemblea que s'accelere la tramitació de la Llei Integral de l'Economia Social i el Hub de Vanguardia
 La Corporació Mondragón presenta nou full de ruta i nomena Pello Rodríguez com el seu nou president

Presentat el Portal d'ONG, una web interactiva amb estadístiques i geolocalització de les organitzacions socials a Espanya

La Plataforma del Tercer Sector publica l'Informe 'Qualitat en l'ocupació al Tercer Sector: un panorama integral'

INTERNACIONAL 44

Costa Rica acollirà el 34è Congrés Internacional del CIRIEC sobre Economia Pública, Social i Cooperativa
 L'Assemblea General de l'ONU declara el 2025 Any Internacional de les Cooperatives
 Juan Antonio Pedreño, reelegit per unanimitat president de 'Social Economy Europe'
 França commemora 10 anys de l'aprovació de la Llei d'economia social i solidària
 Es presenta a Mèxic la Xarxa Iberoamericana de Foment de l'Economia Social i Solidària

TEMES D'ACTUALITAT 52

Cohousing cooperatiu: Una Anàlisi de Reptes i Oportunitats

Per Maria José Vañó Vañó, Professora Titular de Dret Mercantil, Departament de Dret Mercantil Manuel Broseta Pont, directora del IUDESCOOP - Universitat de València

A més:

- Les Cooperatives d'Habitatge a l'Uruguai, per Gustavo Machado, Doctor en Educació, Universitat de la República (Uruguai) en estada postdoctoral al IUDESCOOP
- La Longevitat i la seua relació amb el Cohousing, Per Gustavo Zaragoza, IUDESCOOP-Universitat de València

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ 80

EN PORTADA 80

Entrevista a Ariel Guarco, president de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), a València Capital d'Economia Social 2024

LES NOSTRES FEDERACIONS 84

Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament (UECoE), 35 anys fomentant l'educació a centres cooperatius

LES NOSTRES EMPRESES 88

Surinver - 50 anys liderant l'agricultura de l'horta del Segura a terres alacantines

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA 92

Cooperativisme i benestar: Què ens ensenya la història sobre què pot fer l'economia social per nosaltres?, per Francisco J. Medina-Albaladejo, professor del IUDESCOOP i Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS 96

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES 99

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · COMUNITAT VALENCIANA

VALÈNCIA, CAPITAL ESPANYOLA DE L'ECONOMIA SOCIAL 2024

Baix el lema de 'L'economia amb valors', la ciutat acull durant este any nombrosos esdeveniments, entre ells congressos d'investigadors, trobades, jornades, reunions i assemblees, per a posar en valor el treball de les més de 9.400 entitats del sector en la Comunitat Valenciana, i el paper dels seus investigadors.

La vicepresidenta segona i ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, va anunciar a la fi del mes de gener la designació de València Capital Espanyola de l'Economia Social de 2024. La capital valenciana arreglava així el testimoni de Sant Sebastià, que va ostentar esta capitalitat en 2023, i en anys anteriors Santiago de Compostel·la (2022), Terol (2021) i Toledo (2020).

“Li done l'enhorabona a la família de l'economia social valenciana”, va afirmar Díaz res més anunciar la designació. L'alcaldeessa de València, María José Catalá, va celebrar este reconeixement “amb el qual el Govern central destaca la iniciativa municipal de promoure l'economia social com un valuós instrument de desenvolupament i progrés, generador d'ocupació, d'innovació, benestar social i cohesió territorial”. Així mateix, la capitalitat ha sigut celebrada per la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, que coordina l'agenda d'esdeveniments, i per la Pla-

taforma del Tercer Sector CV. En l'àmbit acadèmic, CI-RIEC-Espanya, IUDESCOOP i CEGEA han aplaudit esta designació, que reconeix també a estes entitats per a l'estudi i difusió de l'economia social des de València a un públic nacional i internacional.

El Saló de Cristall de l'Ajuntament de València va acollir el passat 5 d'abril l'**Acte de presentació de la Capitalitat**. Baix el lema de 'L'economia amb valors', la ciutat acull durant este any nombrosos esdeveniments, entre ells congressos d'investigadors, trobades, jornades i assemblees. Tot això per a posar en valor el treball de les més de 9.400 entitats del sector en la Comunitat Valenciana, així com el paper de les universitats valencianes en la docència, investigació i transferència del coneixement en economia social a nivell autonòmic, estatal i internacional.

L'acte d'inauguració de la Capitalitat va comptar amb la participació de la Yolanda Díaz, vicepresidenta del Govern; José Antonio Rovira, conseller d'Educació,

Recepció de la ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, el passat 5 d'abril en la seu de Concoval a València.

Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana; Mª José Catalá, alcaldessa de València; Juan Antonio Pedreño, president de CEPES, i Emilio Sampedro, president de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval). Tots ells van estar abrigallats per un públic que omplia la sala, entre directius del cooperativisme i l'economia social valenciana i espanyola, representants de les administracions públiques i professors de les universitats valencianes. Per part de CIRIEC-Espanya van assistir el seu director, José Luis Monzón; el president de la Comissió Científica, Rafael Chaves; el president de la Xarxa Enuies, Juan Juliá, la professora Mª José Vañó i el director de Comunicació, José Juan Cabezuelo.

En la seua intervenció, Mª José Catalá va afirmar: "València és referència internacional amb un potent sector cooperatiu, que té les seues arrels en el segle XIX. Comptem amb més de 640 cooperatives a la ciutat i la seua àrea metropolitana, que suposen el 27% de totes les de la Comunitat Valenciana".

Va recordar també que València ha sigut seu de dos dels majors congressos internacionals en economia social celebrats de tots els temps, els organitzats per CIRIEC en 1992 i 2022, i que albergar la seu de l'associació científica CIRIEC-Espanya a València, amb la seua dilatada i reconeguda trajectòria internacional d'investigació i informació sobre el cooperativisme i l'economia social, "és un privilegi per a la ciutat, el sector valencià de l'economia social i la societat en el seu conjunt".

En el mateix acte, Emilio Sampedro, president de Concoval, va avançar el programa d'activitats de la Capitalitat, i va presentar la web oficial. En concret, el president de Concoval va avançar que hi haurà des d'accions sectorials, fins a reunions al més alt nivell,

congressos i assemblees tant autonòmiques com estatals. Entre estes activitats, CIRIEC-Espanya, amb la col·laboració del IUDESCOOP i CEGEA, celebrarà els dies 26 i 27 de setembre un **Congrés extraordinari sobre Foment de l'Economia Social: instruments fiscals i de polítiques públiques**, amb el qual pretén posar el focus en les millors estratègies per a propiciar el creixement del sector i la seua contribució a la transformació i al benestar social.

Solucions reals als diferents desafiaments

Per part seua, Juan Antonio Pedreño va posar l'accent en la importància d'este model econòmic, afirmant que l'economia social "aporta solucions reals als principals desafiaments que té la societat en sectors clau com la vivenda, energia, pesca, alimentació sostenible, educació, digitalització... i que està plenament compromesa amb el desenvolupament local i el repte demogràfic".

Des d'una perspectiva autonòmica, el conseller José Antonio Rovira va recordar que l'economia social dona ocupació directa a 59.000 treballadors de la Comunitat Valenciana, el 57% corresponent a ocupació femenina.

La vicepresidenta Yolanda Díaz va tancar l'acte de presentació, subratllant la necessitat que "València exercisca de torxa de l'economia social tant cap a la resta d'Espanya com també d'Europa". En la seua opinió, esta Capitalitat "col·locarà a València i a Espanya a tot el món, ja que tenim projectes ambiciosos d'economia social que són clau per a aconseguir transformacions socials".

València Capital Espanyola de l'Economia Social, a més de comptar amb el suport del Govern d'Espanya compta amb el patrocini d'entitats destacades del cooperativisme valencià, com són Consum, Anecoop i Caixa Popular.

CONGRÉS DE CIRIEC, IUDESCOOP I CEGEA SOBRE FOMENT DE L'ECONOMIA SOCIAL – VALÈNCIA, 26 I 27 DE SETEMBRE

Es preveu la participació de més de 200 persones, entre investigadors en economia social, juristes, representants de les administracions públiques i del sector cooperatiu i de l'economia social

València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024, acollirà els pròxims dies 26 i 27 de setembre el 'Congrés sobre Foment de l'Economia Social. Instruments Fiscals i de Polítiques Públiques', organitzat per CIRIEC-Espanya al costat del IUDESCOOP-Universitat de València (UV) i CEGEA-Universitat Politècnica de València (UPV). Es tracta d'un congrés extraordinari en el calendari del CIRIEC, programat en el context d'esta capitalitat, que tindrà com a tema general "L'administració pública i l'economia social: aliats per a una prosperitat inclusiva". Dirigixen el Congrés els professors Rafael Chaves, Felipe Palau, Carlos J. Corcher i Belén Català, i complementen el Comité Organitzador José Luis Monzón, Ana Ramón i Eduardo Miranda.

Es preveu la participació de més de 200 persones, entre investigadors en economia social, juristes, alts càrrecs i tècnics de les administracions públiques i representants del sector cooperatiu i de l'economia

social. El Congrés es desenvoluparà en 6 sessions plenàries i un total de 12 tallers paral·lels de presentació de comunicacions, en les quals es preveu l'exposició de 63 treballs de recerca d'acadèmics de 32 universitats, 27 espanyoles i 5 estrangeres.

L'acte inaugural tindrà lloc el dijous 26 de setembre a partir de les 9 h. en el Paraninfo de la Universitat de València. Este acte comptarà amb les paraules de benvinguda de la tinent d'alcalde de la Ajuntament de València, María José Ferrer San Segundo, i amb les intervencions de la directora general d'Economia Social i RSE (Ministeri de Treball i Economia Social), Aicha Belassir, així com del president de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, Emilio Sampedro.

També intervindran en l'acte inaugural el president de la patronal espanyola de l'economia social (CEPES) i europea (Social Economy Europe), Juan Antonio Pedreño, que traslladarà les principals reivindicacions

del sector en este àmbit; i el secretari autonòmic d'Ocupació (Generalitat Valenciana), Antonio Galvañ. Tots ells estaran acompanyats del vicerector d'Economia i Infraestructures de la UV, Justo Herrera; la presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas, i el president del CIRIEC-Internacional, Bernard Thiry.

Homenatge a Rafael Calvo Ortega

A continuació es realitzarà un homenatge a Rafael Calvo Ortega, per la prestigiosa trajectòria acadèmica, professional i política del catedràtic de Dret Financer, ministre de Treball entre 1978 i 1980, i pare del primer Estatut dels Treballadors de la Democràcia. En 1979, sent Ministre de Treball va propiciar una solució a empreses en crisi a través dels préstecs de l'extint Fons Nacional de Protecció al Treball, donant un gran impuls a les societats laborals. El mateix Rafael Calvo va dedicar un dels seus últims llibres a esta figura empresarial (Sociedades Laborales, Civitas Edicions, 2013).

A més, en matèria d'economia social Rafael Calvo Ortega ha col·laborat intensament amb CIRIEC-Espanya. Va formar part del Grup d'Experts de CIRIEC per a l'elaboració de la proposta de Llei d'Economia Social a Espanya (2009); va ser durant huit anys (2004-2012) president de la Fundació Iberoamericana de l'Economia Social (FUNDIBES), i forma part dels consells de redacció de les revistes científiques de CIRIEC-Espanya.

El professor Marco Antonio Rodrigo Ruiz, Catedràtic de Dret Financer i Tributari de la Universitat del País Basc, realitzarà la Laudatio de la seua vida acadèmica i l'ex president de CIRIEC-Espanya José María Pérez de Uralde realitzarà la Laudatio en els àmbits de l'economia social i de la política. Rebrà l'homenatge Juan Calvo Vérguez, Catedràtic de Dret Financer de la Universitat d'Extremadura, fill de Rafael Calvo.

A continuació se celebrarà el plenari Fiscalitat i Polítiques Públiques d'Impuls de l'Economia Social, moderat per Rafael Chaves Ávila, Catedràtic d'Economia Aplicada de la Universitat de València i President de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, amb la participació de Belén Català Estada, Teresa Savall Morera (Universitat de València) i Nardi Alba Benaches (Directora de CONCOVAL); Juan Antonio Pedreño, president de CEPES i de Social Economy Europe; Amparo Grau Ruiz, Catedràtica de Dret Financer de la Universitat Complutense de Madrid, i Amable Corcuera Torres, Catedràtic de Dret Financer de la Universitat de Burgos.

CIRIEC
España

CONGRESO NACIONAL SOBRE FOMENTO DE LA ECONOMÍA SOCIAL: INSTRUMENTOS FISCALES Y DE POLÍTICAS PÚBLICAS

LA ADMINISTRACIÓN PÚBLICA Y LA ECONOMÍA SOCIAL: ALIADOS PARA UNA PROSPERIDAD INCLUSIVA

Valencia, 26 y 27 de septiembre de 2024

VLC * C24 Valencia Capital Asociada de la Economía Social

ORGANIZAN

CIRIEC España

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA
IURESCOOP Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria

CEGEA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

PATROCINAN

GOBIERNO DE ESPAÑA MINISTERIO DE TRABAJO Y ECONOMÍA SOCIAL

GENERALITAT VALENCIANA
Conselleria de Educació, Cultura, Universitats i Empie

COLABORAN

CONCOVAL Confederación de Cooperativas

plataforma tercer sector Comunitat Valenciana

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA 5+5 Facultat d'Economia

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA 5+5 Facultat de Dret

UNIVERSITAT ID VALÈNCIA Departament d'Economia Aplicada

Escuela Técnica Superior de Ingeniería Agronómica y del Medio Natural

www.ciriec.es/eventos/valencia2024/

www.ciriec.es

in x f ig yt

Tallers i taules paral·leles de fiscalitat i polítiques públiques

Ja en la vesprada del dijous 26 de setembre el Congrés es traslladarà al Campus de Tarongers, de la Universitat de València, on es realitzaran els primers tallers de presentació de comunicacions i les primeres taules paral·leles sobre fiscalitat i sobre polítiques públiques autonòmiques i locals d'impuls de l'economia social.

SEGUIX EN LA PÀGINA SEGUENT

Grup d'Experts de CIRIEC-Espanya que en 2008 va realitzar l'informe i proposta de Llei d'Economia Social. En el centre de la imatge el professor Rafael Calvo Ortega, que serà homenatjat en el Congrés de Foment de l'Economia Social, el 26 de setembre a València.

El divendres 27 de setembre el Congrés tindrà lloc a la Universitat Politècnica de València, concretament a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agronòmica i del Medi natural (ETSIAMN), amb més presentació de comunicacions i taules paral·leles, sobre Fiscalitat de l'economia social no de mercat, i Innovacions en polítiques públiques en economia social.

La Conferència de Clausura serà a càrrec de Francisco Vicent Chuliá, Catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat de València, que serà presentat per Felipe Palau

Ramírez, Catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat Politècnica de València i director de 'CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa'.

El Congrés compta amb la col·laboració de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana, la Xarxa ENUIES, d'Instituts i Centres d'Investigació Universitaris en Economia Social, les facultats de Dret i Economia de la UV, la Facultat de ADE i l'Escola ETSIAMN de la UPV.

Congrés de Foment de l'Economia Social, 26 i 27 de setembre de 2024, València

<p>PROGRAMA</p> <p>JUEVES 26 SEPTIEMBRE PARANINFO UNIVERSITAT DE VALÈNCIA</p> <p>09:15-10:15 ACTO INAUGURAL</p> <ul style="list-style-type: none"> Palabras de bienvenida de la Alcaldesa de Valencia, Excmo. Sra. D^a. María José Catalá Verdet D^a. Aicha Belassir Khayati, Directora General de la Economía Social y de la Responsabilidad Social de las Empresas D^a. Adoración Mozas Moral, Presidenta de CIRIEC-España D. Bernard Thiry, Presidente de CIRIEC-Internacional D. Emilio Sampedro Baicau, Presidente de la Confederación de Cooperativas de la Comunitat Valenciana D. Juan Antonio Pedreño Frutos, Presidente de CEPES y de Social Economy Europe D. Antonio Galvani Diez, Secretario Autonómico de Empleo de la Consejería de Educación, Cultura, Universidades y Empleo de la Generalitat Valenciana D. Justo Herrera Gómez, Vicerrector de Economía e Infraestructuras de la Universidad de Valencia <p>10:15-11:00 HOMENAJE AL PROFESOR RAFAEL CALVO ORTEGA</p> <p>CONVOCÓ: José Luis Monzón Campos, Catedrático de Economía Aplicada, Universidad de Valencia y Director de CIRIEC-España</p> <ul style="list-style-type: none"> Laudatio de su vida académica. Marco Antonio Rodrigo Ruiz, Catedrático de Derecho Financiero y Tributario Laudatio en los ámbitos de la economía social y la política. José María Pérez de Urquía, ex Director de FUNDIBES y ex Presidente de CIRIEC-España Recibe homenaje: Juan Calvo Vázquez, Catedrático de Derecho Financiero, Universidad de Extremadura <p>11:00-11:30 PAUSA-CAFÉ</p> <p>11:30-12:15 CONFERENCIA INAUGURAL</p> <p>PRESENTA: Rafael Chaves Ávila, Presidente de la Comisión Científica de CIRIEC-España</p> <ul style="list-style-type: none"> Juan Antonio Pedreño Frutos, Presidente de CEPES y de Social Economy Europe, La estrategia y el plan de acción europeos para la economía social: perspectiva española 	<p>12:15-12:35 CONFERENCIA</p> <ul style="list-style-type: none"> Aicha Belassir Khayati, Directora General de la Economía Social y de la Responsabilidad Social de las Empresas, La estrategia española de la Economía Social y la política de impulso de la Economía Social del Gobierno de España <p>12:35-13:45 PLENARIO. FISCALIDAD Y POLÍTICAS PÚBLICAS DE IMPULSO DE LA ECONOMÍA SOCIAL.</p> <p>MODERADOR: Rafael Chaves Ávila, Catedrático de Economía Aplicada, Universidad de Valencia</p> <p>PONENTES:</p> <ul style="list-style-type: none"> Belén Catalá Estada, Teresa Savall Morera, Profesoras de Economía Aplicada, Universidad de Valencia, y Nardí Alba Benaches, Directora de la Confederación de Cooperativas CONCOVAL, El Plan Fent Cooperatives y la política valenciana de promoción de las cooperativas Amparo Grau Ruiz, Catedrática de Derecho Financiero, Universidad Complutense de Madrid, Impulso tributario a las entidades de la economía social en el ámbito interno e internacional Amable Corcuera Torres, Catedrático de Derecho Financiero, Univ. de Burgos, El fomento de la economía social vía gasto público <p>13:45 ALMUERZO DE TRABAJO</p> <p>JUEVES 27 SEPTIEMBRE CAMPUS TARONERS UNIVERSITAT DE VALÈNCIA</p> <p>16:00-17:30 PRESENTACIÓN DE COMUNICACIONES</p> <p>17:30-18:00 DESCANSO</p> <p>18:00-19:30 MESAS PARALELAS</p> <p>MESA 1. Fiscalidad de la economía social de mercado</p> <p>LUGAR: Sala de Constitución (Facultad de Derecho)</p> <p>MODERADORA: M^a del Mar Marín, Decana de la Facultad de Administración y Dirección de Empresas, Universidad Politécnica de Valencia</p> <p>PONENTES:</p> <ul style="list-style-type: none"> Francisco Javier Martín Fernández, Catedrático de Derecho Financiero, Universidad Complutense de Madrid, Claves prácticas del régimen tributario de los cooperativos Marina Aguilar Rubio, Prof. Titular de Derecho Financiero, Universidad de Almería, Régimen fiscal de las cooperativas agroalimentarias <p>Maria del Carmen Pastor del Pino, Profesora Titular, Universidad Politécnica de Cartagena, La política fiscal de promoción activa de empleo a través de entidades de economía social</p> <p>MESA 2. Políticas públicas autonómicas y locales de impulso de la economía social</p> <p>LUGAR: Salón Biblioteca Gregori Maians</p> <p>MODERADORA: Adoración Mozas Moral, Presidenta de CIRIEC-España, Universidad de Jaén</p> <p>PONENTES:</p> <ul style="list-style-type: none"> Maite Cancelo Márquez y María Bastida Domínguez, Profesoras Titulares, Universidad de Santiago de Compostela, y Marta Mariño Regueiro, Directora Xeral de Trabajo Autónomo e Economía Social, Xunta de Galicia, La estrategia gallega de economía social Carmen Marcella Servis, Catedrática de Economía, Universidad de Zaragoza, La estrategia ongesoma de economía social Jordi Via Llop, Xarxa de Economía Solidaria de Catalunya, PIRES y Estrategia de economía social de Cataluña Cándido Román Cervantes, Profesor Titular, Universidad de La Laguna, La estrategia canaria de economía social <p>21:00 CENA (opcional)</p> <p>VIERNES 27 SEPTIEMBRE UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA, ETSIAMN</p> <p>09:00-10:30 PRESENTACIÓN DE COMUNICACIONES</p> <p>10:30-11:00 PAUSA-CAFÉ</p> <p>11:00-12:30 MESAS PARALELAS</p> <p>MESA 3. Fiscalidad de la economía social de no mercado</p> <p>LUGAR: Salón de Grados</p> <p>MODERADOR: Carlos Javier Corchero Mato, Profesor de Derecho Financiero y Tributario, Universidad de Valencia</p> <p>PONENTES:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aljondro Blázquez Lidoy, Catedrático de Derecho Financiero y Tributario, URJC, Mecanismo, actividades gratuitas e IVA Isabel Pellosa Esteban, Directora Relaciones Institucionales, Asesoría Jurídica, Asociación Española de Fundaciones, Cuestiones en la reforma de la fiscalidad de las entidades sin fines lucrativos <p>Salvador Montesinos Oltra, Profesor Titular de Derecho Financiero y Tributario, Universidad de Valencia, Observaciones críticas sobre el régimen fiscal de las entidades sin fines lucrativos</p> <p>Isidoro Martín Dégano, Profesor Titular de Derecho Financiero y Tributario, UNED, Aspectos problemáticos de la reforma de los incentivos fiscales al mecenazgo</p> <p>MESA 4. Innovaciones en políticas públicas de economía social</p> <p>LUGAR: Salón de Actos</p> <p>MODERADOR: Juan Ramón Gallego Bono, Director del Departamento de Economía Aplicada, Universidad de Valencia</p> <p>PONENTES:</p> <ul style="list-style-type: none"> María José Vahó Vahó, Directora del IUDESICOOP, Universidad de Valencia, Contratación de las Administraciones Públicas con la ES Carmen Comos Tovar, Directora de CEPES, Programa Operativo de Inclusión Social y Economía Social (PROSES) Alba Rojas i Pérez, Técnica de la Generalitat Catalana, La Red de Atenes Cooperatives Ana Cano Arribas y Regina Campos Ortega, Técnicas de Agroalimentarias CV, El cooperativismo agroalimentario ante el escenario de las políticas innovadoras <p>12:30-13:00 CONFERENCIA DE CLAUSURA</p> <p>PRESENTA: Felipe Palau Ramírez, Catedrático de Derecho Mercantil, Universidad Politécnica de Valencia</p> <p>Francisco Vicent Chuliá, Catedrático de Derecho Mercantil, Universidad de Valencia, La legislación como instrumento de fomento del cooperativismo y de la economía social</p> <p>13:00-13:45 CLAUSURA DEL CONGRESO</p> <p>D. Rafael Chaves Ávila, Presidente de la Comisión Científica de CIRIEC-España</p> <p>D. José Luis Monzón Campos, Catedrático de Economía Aplicada, Universidad de Valencia y Director de CIRIEC-España</p> <p>D. Luis Válor Gibert, Presidente de la Plataforma del Tercer Sector de la CV</p> <p>Ilmo. Sr. D. Andrés Lluich Figueras, Director General de Trabajo, Cooperativismo y Seguridad Laboral, Generalitat Valenciana</p> <p>D^a. Amparo Merino Segovia, Secretaria de Estado de Eco. Social</p> <p>Excmo. Sr. D. José Esteban Capilla Romá, Rector de la Universidad Politécnica de Valencia</p> <p>13:45 CÒCTEL DE CLAUSURA</p>
--	---

CEGEA, EN EL SEU 25 ANIVERSARI, CRIDA A PARTICIPAR EN EL CONGRÉS INTERNACIONAL D'ECONOMIA I DRET DE L'EMPRESA AGROALIMENTÀRIA I COOPERATIVA

El Congrés del CEGEA, que tindrà lloc en commemoració del 25 aniversari del seu reconeixement oficial com a estructura pròpia d'investigació de la UPV, se celebrarà els dies 30 i 31 de gener de 2025 a València, i el termini per a enviar propostes de comunicacions és fins al pròxim 15 de novembre.

El Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses (CEGEA) de la Universitat Politècnica de València (UPV) ha fet pública la crida a comunicacions pel Congrés Internacional d'Economia i Dret de l'Empresa Agroalimentària i Cooperativa, que tindrà lloc a València els dies 30 i 31 de gener de 2025. Este Congrés se celebra en el marc del 25 aniversari del reconeixement del CEGEA com a estructura pròpia d'investigació de la UPV, reconeixement que es va fer oficial en 1999.

El Congrés es realitzarà a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agronòmica i del Medi natural (ETSIAMN) de la Universitat Politècnica de València. Baix el lema "Un sector agroalimentari sostenible i amb futur", abordarà 8 àrees temàtiques, a les quals els investigadors podran enviar la seua contribució. Estes àrees temàtiques són: Economia circular i sostenibilitat; Processos d'integració i concentració empresarial; Internacionalització i cadena alimentària; Transformació digital i competitivitat empresarial; Dret de la competència i sector agroalimentari; Fiscalitat en el sector agroalimentari; Cadena de subministraments i diligència deguda, i Protecció de la innovació agroalimentària i problemes jurídics de la digitalització.

En el Congrés intervindran ponents de gran experiència i prestigi nacional i internacional en el sector empresarial i agroalimentari, provinents d'universitats, centres d'investigació i entitats representatives del sector. Entre els ponents figuren Jos Bijman, de la Wageningen University; Narciso Arcas, de la Universitat Politècnica de Cartagena; Laura Riesgo Álvarez, de la Universitat Pablo de Olavide; Francisco Alcón, de la Universitat Politècnica de Cartagena; José Martínez, de la Georg-August-Universität Göttingen; Pilar Martín, Universitat de Salamanca; Trinidad Vázquez, de la Universitat de Jaén, i Juan Bataller, de la Universitat de València.

Enviament de propostes de comunicacions

Per a l'enviament de propostes de comunicacions els autors hauran de remetre títol, nom i afiliació; resum (màxim 300 paraules) de la proposta, on figuren objectius, metodologia i resultats provisionals, i entre tres i cinc paraules clau. S'acceptaran propostes fins al 15 de novembre de 2024.

Sobre el CEGEA

El Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses va ser reconegut en 1999 com a Estructura Pròpia d'Investigació de la Universitat Politècnica de València per la Junta de Govern d'esta. Anteriorment es denominava Centre d'Especialització en Gestió d'Empreses Agroalimentàries, desenvolupant en els seus inicis la seua activitat en el llavors Departament d'Economia de l'Empresa Agroalimentària, on va ser creat a la fi dels anys setanta.

Actualment és el centre d'investigació líder en investigació i formació de directius en cooperativisme agroalimentari en la Comunitat Valenciana i a Espanya. El seu Màster en Direcció de Cooperatives Agroalimentàries MBA, ja va per la seua 40a edició.

Amb el pas dels anys, s'han anat incorporant investigadors de diverses disciplines, fet que ha motivat que actualment existisquen quatre grups d'investigació: Economia Agrària i Cooperativisme; Comptabilitat, Auditoria, Fiscalitat i Sector Públic; Dret de l'Empresa; i Emprenedoria, Innovació i Responsabilitat Social.

Més informació sobre el Congrés del CEGEA

www.cegea.upv.es

EL COOPERATIVISME VALENCIÀ RECONeix LA TRAJECTÒRIA DEL PRESIDENT DE CEPES, JUAN ANTONIO PEDREÑO, AMB EL PREMI PEPE MIQUEL

Pedreño, en el seu discurs de recollida del premi, va subratllar la importància de les cooperatives valencianes i el paper de la universitat i del CIRIEC com a fonamentació teòrica del cooperativisme i l'economia social

L'esdeveniment va comptar amb la participació del president de la Generalitat Valenciana, Carlos Mazón, i de l'alcaldeessa de València, Mª José Catalá

La Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval) va celebrar el 18 d'abril a l'Hotel Les Arenes de València l'acte de lliurament dels XV Premis Pepe Miquel, una edició especial, amb València com a Capital Espanyola de l'Economia Social, i amb la presència de més de 200 persones, en representació del cooperativisme i l'economia social valenciana i espanyola, agents de la societat civil, de les universitats valencianes i de CIRIEC-Espanya. L'esdeveniment va comptar amb la participació del president de la Generalitat Valenciana, Carlos Mazón, i de l'alcaldeessa de València, Mª José Catalá.

En la present edició, el Premi a la Trajectòria Cooperativa va ser entregat a Juan Antonio Pedreño, president de CEPES i de Social Economy Europe. És la segona ocasió en la qual el premi es concedeix a

una persona no nascuda en la Comunitat Valenciana. La primera va ser en 2012, quan es va premiar a la llavors presidenta de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), Pauline Green, l'any Internacional de les Cooperatives.

En la seua intervenció, Pedreño va declarar el seu orgull per rebre este guardó a València, “una terra que compta amb moltes empreses cooperatives de referència i que enguany, en el marc de la Capitalitat Espanyola de l'Economia Social, seran espill per a les de la resta d'Espanya i d'Europa”. Pedreño va assegurar també que la UE “cada vegada més reivindica les cooperatives i vol situar este model empresarial en el cor de la seua economia. Les cooperatives fem les coses de manera diferent i anteposem a les persones al capital”.

El president de CEPES va agrair i va dedicar el Premi a les persones que treballen amb ell en Ucomur, Ucoerm, COCETA, CEPES i Social Economy Europe, i va tindre paraules d'agraïment també a les universitats i CIRIEC-Espanya pel seu paper en la delimitació i fonamentació teòrica del cooperativisme i l'economia social, entre altres aportacions.

Combinació de tradició i innovació

En el seu discurs de presentació, el president de Concoval, Emilio Sampedro, va subratllar que la Capitalitat valenciana “ens ha d'ajudar a enfortir l'eix Madrid-València de l'economia social, per a posar en valor el que la Comunitat aporta al conjunt de l'economia social espanyola”. I va destacar les qualitats que, al seu juí, fan de València una referència en qüestió de cooperativisme: una combinació exemplar de tradició i innovació, a la qual se sumen trets com la pluralitat, el lideratge de les seues empreses tractores, la polivalència i l'atracció que els seus valors ofereixen a la joventut emprenedora.

Premi a la Comunicació Responsable per a À Punt Mèdia

Per part seua, el Premi Pepe Miquel a la Comunicació Responsable es va atorgar en esta edició a À Punt Mèdia, la radiotelevisió pública valenciana, el director general de la qual, Alfred Costa, va arrebregar el premi. En el seu discurs va afirmar que À Punt ha difós més de 600 notícies que han tingut a les cooperatives com a protagonistes, la qual cosa contribuïx a donar una àmplia difusió de la seua activitat i a posar en relleu el compromís d'estes empreses amb les ciutats, pobles i comarques de tota la Comunitat Valenciana.

En el primer acte de les cooperatives al qual assistix com a president de la Generalitat, Carlos Mazón va declarar sentir-se “molt orgullós” del model cooperatiu. I va afirmar que el cooperativisme és una senya d'identitat de la Comunitat Valenciana i que per això promourà que així es reflectisca en la Llei de Senyes d'identitat que s'està elaborant.

Durant l'acte es va recordar també la figura del cooperativista Vicent Diego, recentment mort, que va rebre el Premi Pepe Miquel a la Trajectòria Cooperativa en 2009 i que va ser president de Concoval, entitat en la gestació de la qual va participar a la fi dels anys 80.

Premis Pepe Miquel

Els Premis prenen el seu nom de Pepe Miquel Borrás (1936-2003), figura clau en el desenvolupament del cooperativisme en les últimes dècades del segle XX. L'audàcia i capacitat de visió d'este agricultor de L'Alcúdia li van convertir en líder indiscutible del cooperativisme agrari espanyol.

La continuïtat dels Premis Pepe Miquel assegura no sols la celebració dels assoliments passats i presents del cooperativisme valencià, sinó també la inspiració per a futures generacions que veuen en el cooperativisme una forma efectiva i equitativa de fer empresa, des dels principis ètics i amb responsabilitat social.

Els Premis Pepe Miquel estan patrocinats per les cooperatives Anecoop, Consum, Caixa Popular i Cajamar, a més de comptar amb el suport institucional de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana.

ACTE DE CELEBRACIÓ DEL DIA MUNDIAL DEL COOPERATIVISME 2024 A VALÈNCIA

El Dia Internacional de les Cooperatives es va celebrar el passat 4 de juliol a València, en un acte organitzat per la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), que va tindre lloc en el Museu de les Ciències. L'acte va reunir 300 representants del cooperativisme, la política, les universitats valencianes i CIRIEC l'any, a més, en el qual la ciutat de València és Capital Espanyola de l'Economia Social.

El Dia Internacional de les Cooperatives a València va comptar en l'obertura amb la participació de la primera tinenta d'alcalde de l'Ajuntament de València, María José Ferrer San Segundo, qui va afirmar: "El cooperativisme està de moda, però esta expressió es queda curta, ja que el cooperativisme aconseguix moltes més dimensions. Ha demostrat ser un model sòlid, sostenible, que crea ocupació i equilibra els interessos de les persones, a les quals posa en el centre. És un model que funciona", va insistir.

A continuació, Aicha Belassir, directora general de l'Economia Social i de la RSE del Govern d'Espanya, va subratllar de les cooperatives la seua vocació per la igualtat d'oportunitats, la inclusió de dones, joves i altres grups de persones tradicionalment apartats. "Hui és el moment més apropiat per a recordar com el cooperativisme millora la vida de les persones i com promou la solidaritat i la justícia", va assegurar.

La sessió inaugural de la jornada va concloure amb les paraules del Conseller d'Educació, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana, José Antonio

Rovira, que es va comprometre al fet que, des de la Generalitat, "fomentarem el manteniment d'este model econòmic i social mitjançant la millora de les ajudes, impulsarem convenis amb agents del sector; modernitzarem el registre de cooperatives per a agilitzar els tràmits de la creació de noves societats, i col·laborarem estretament amb el sector, Concoval i les seues federacions".

L'acte va incloure dos presentacions, la primera de Marta González, consultora experta en sostenibilitat i impulsora de Marques amb Valors, i la segona de Federico Buyolo, Director Cultural de la Fundació Ortega-Marañón, que entre altres temes es va centrar en la importància de continuar lluitant per la sostenibilitat i per liderar un futur basat en valors i amb intel·ligència.

Homenatge a Consum, Anecoop i Caixa Popular

El Dia Internacional de les Cooperatives a València va concloure amb un homenatge a les tres cooperatives impulsores de la Capitalitat Espanyola de l'Economia Social: Anecoop, Caixa Popular i Consum. Este homenatge va estar presidit pel president de la Generalitat Valenciana, Carlos Mazón.

Per part de **Caixa Popular**, el seu director general, Rosendo Ortí, va ser l'encarregat d'arreglar el guardó. Fundada en 1978 a València, Caixa Popular és una cooperativa de crèdit que destaca pel seu compromís amb els valors i principis del cooperativisme. Propie-

tat dels seus socis, els qui participen activament en la seua gestió, reinvertix els beneficis a millorar els serveis i donar suport a iniciatives locals. Amb un fort enfocament en la sostenibilitat i responsabilitat social, l'entitat ofereix una àmplia gamma de productes financers, incloent-hi comptes d'estalvi, préstecs i inversions, i aposta per la innovació tecnològica. Promou la solidaritat, equitat i transparència, consolidant-se com una referència en el sector financer cooperatiu a Espanya.

A continuació, per part de **Anecoop**, el seu president, Alejandro Monzón, va agrair el reconeixement a esta cooperativa agroalimentària fundada en 1975, que integra i comercialitza la producció de més de 21.000 agricultors pertanyents a 67 cooperatives i empreses sòcies a Espanya. És la principal productora hortofruccíola espanyola i un referent en cítrics, cakis i meló d'Alger, amb una xarxa comercial a Europa, Àsia i els Estats Units que permet arribar a 70 països. Dedicava recursos a i+D+iT a través de la seua Fundació Anecoop, amb projectes en els seus Camps d'Experiències a València i Almeria.

Finalment, Antonio Rodríguez, director general de **Consum**, va pujar a l'escenari per a arreplegar el distintiu a la major cooperativa de l'arc mediterrani espanyol. Consum compta amb 933 supermercats, entre propis i franquiciats Charter, distribuïts per Catalunya, Comunitat Valenciana, Regió de Múrcia, Castella-La Manxa, Andalusia i Aragó. En 2023 va facturar 4.389 milions d'euros, i va obtindre un benefici

de 101 milions d'euros. Amb més de 4,5 milions de socis-clients i 21.216 treballadors, Consum és l'única empresa de distribució amb el Certificat d'Empresa Familiarment Responsable (Efr), i es distingeix per les seues nombroses línies d'implementació de la Responsabilitat Social en l'Empresa.

Batent rècords d'ocupació amb el cooperativisme i l'economia social

El president de la Generalitat, Carlos Mazón, va clausurar la jornada agraint la labor dels cooperativistes: "Gràcies per existir. En la Comunitat Valenciana estem batent rècords de creació d'ocupació i no parem de créixer. Tot això no es podria entendre sense la realitat cooperativa i la seua influència en la societat valenciana".

El cap del Consell va ratificar també que el cooperativisme formarà part de la Llei de Senyes d'identitat de la Comunitat Valenciana, perquè "és un sistema netament valencià amb un model únic de valors que ens ha d'ajudar a estendre i ampliar l'economia social al conjunt de l'economia valenciana".

El cooperativisme valencià en xifres

Segons les últimes estimacions de CIRIEC-Espanya, en 2023 les vendes de les cooperatives valencianes van aconseguir els 9.000 milions d'euros, representant entorn del 8% del PIB regional. Amb un total de 2.700 cooperatives actives, estes entitats proporcionen ocupació directa a 61.000 persones.

La celebració del Dia Mundial del Cooperativisme 2024, oficialment el dissabte, 6 de juliol, va comptar a València amb la visita d'Ariel Guarco, president de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), que va ser rebut en la seu de Concoval, situada en el Palau dels Mercader, en el casc antic de València. Allí va mantindre una trobada amb representants del cooperativisme valencià i el director de CIRIEC-Espanya, José Luis Monzón.

VALÈNCIA VA ACOLLIR LA 'TROBADA ESTATAL DE COOPERATIVISME DE TREBALL I ENSENYAMENT' EN EL MARC DE LA CAPITALITAT ESPANYOLA DE L'ECONOMIA SOCIAL 2024

València va ser escenari el passat 14 de juny de la "Trobadada estatal de Cooperativisme de Treball i Ensenyament: Relleno generacional i joventut", organitzat per la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat (FEVECTA), la Confederació Espanyola de Cooperatives de Treball Associat (COCETA) i la Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament (UECoE), en el marc de l'agenda oficial d'activitats de València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024. Més de 250 persones de cooperatives de treball i ensenyament de tota Espanya es van donar cita en el Palau de l'Exposició de València per a abordar els reptes del relleu generacional en este sector empresarial, format per prop de 19.000 empreses a Espanya, i per 2.390 en la Comunitat València, segons les últimes dades publicades pels portals estadístics CIRIECSTAT i VALESTAT, de CIRIEC-Espanya.

L'acte va ser inaugurat per la secretària d'Estat d'Economia Social, del Ministeri de Treball i Economia Social, Amparo Merino, qui va agrair la labor de foment del cooperativisme de FEVECTA, COCETA i UECOE durant la seua ja llarga trajectòria. Merino va posar en valor el cooperativisme, del qual va dir, "és sinònim de feminisme, sostenibilitat, inclusió i diversitat. És sinònim d'esperança en un món millor". Al costat d'això va reiterar que la Llei Integral d'Economia

Social, pendent de tramitació, "ha de ser prompte una realitat", atenent les reivindicacions del sector.

Per part seua, el president de FEVECTA, Ramón Rodríguez, va explicar que la Trobada, dedicada al relleu generacional, se celebra davant la situació que afecta el teixit empresarial valencià i espanyol, per l'evolució demogràfica de la població: "és el moment d'iniciar una reflexió conjunta amb perspectiva nacional sobre el relleu generacional en el sector empresarial cooperatiu de treball. El nostre objectiu és teixir una estratègia comuna de la qual es deriven mesures concretes, polítiques de suport i estímuls que ajuden les nostres empreses a abordar este procés amb previsió", per a aconseguir, així, la continuïtat de les empreses.

Per a aconseguir-ho, va dir, "estem treballant perquè la societat conega els valors que definixen la nostra cultura empresarial; necessitem connectar amb la joventut, que els nostres joves veguen que el cooperativisme és capaç de donar resposta a les seues inquietuds i aspiracions laborals i de desenvolupament professional".

El cooperativisme de treball es reivindica

COCETA va celebrar en el marc d'esta trobada la seua assemblea general, en la qual es va reivindicar com a agent d'interlocució clau en la definició de políti-

ques per a l'Economia Social i el cooperativisme. Per al president de l'organització, Luis Miguel Jurado, "les cooperatives de treball som la columna vertebral de l'Economia Social, perquè aportem el 40% de les empreses al conjunt i, com a tal, necessitem ampliar els nostres espais institucionals d'interlocució".

Jurado va lamentar que "són massa les ocasions en les quals s'han dissenyat lleis en l'àmbit econòmic i empresarial, en la tramitació de les quals no ens han tingut en compte, amb una conseqüència immediata, perjudicial i de difícil reversió pel nostre teixit, que és la pèrdua de competitivitat".

En este sentit, per a COCETA "és estratègic mantindre relacions institucionals transversals amb tots els Ministeris i influir en tota aquella legislació que afecte les nostres empreses cooperatives", va subratllar Jurado, qui va aprofitar l'assistència de la titular de la recentment creada Secretaria d'Estat de l'Economia Social per a demanar-li que "treballe com a prescriptora del model cooperatiu i de l'Economia Social en general en tots els departaments de l'Administració Pública".

La consolidació del sector cooperatiu d'ensenyament

Així mateix, el president de UECOE, Javier Martínez Cuaresma, va posar l'accent que el sector cooperatiu d'ensenyament és un sector consolidat "que ha sigut capaç de mantindre els llocs de treball, fins i tot amb els reptes que es plantegen amb la baixa taxa de natalitat existent". A més, va afirmar que les cooperatives d'ensenyament "responen d'una forma més eficaç i eficient a les noves necessitats del sistema educatiu i del nostre alumnat, i ofereixen un servei de qualitat des d'una concepció democràtica, solidària i integradora de l'educació".

Les cooperatives d'ensenyament sumen 600 centres educatius en tota Espanya, en els quals s'integren 13.495 socis treballadors i uns 13.200 empleats, i que atenen més de 277.000 alumnes. En la Comunitat Valenciana existixen quasi un centenar d'escoles cooperatives de totes les etapes educatives, en les quals estudien uns 25.000 alumnes.

La via de la FP Dual Cooperativa

Una part de la jornada va estar dedicada també a connectar l'oferta i la demanda de perfils de Formació Professional que necessita el sector cooperatiu de treball de la Comunitat Valenciana per a cobrir les necessitats de les seues empreses. Centres d'ensenyament cooperatius d'FP van presentar les seues diferents titulacions a les cooperatives assistents, mentres que

Taula de debat: "Bones estratègies de relleu generacional", amb la participació de Orbea, S. Coop, Gredos Sant Diego, i Gràfiques Papallona. Modera: Mar Mestre, de Caixa Popular.

estes últimes van exposar les seues necessitats específiques de treballadors.

Per a la coordinadora de la Taula per la FP de la Unió de Cooperatives d'Ensenyament Valencianes (UCEV), Andrea Pons, "participar en la Formació Dual permet a les empreses conèixer de primera mà el talent jove i formar a les persones d'acord amb els reptes que el futur els planteja". Pons va demanar a les empreses que col·laboren "sense reserves" en la Formació Dual: "Com a escoles cooperatives que som, creiem que el destí natural d'una part del nostre alumnat són altres empreses cooperatives de treball enclavades en sectors molt diversos i que compartixen amb les nostres escoles valors i una manera de desenvolupar-se col·laborativament", va assegurar.

La importància del relleu generacional

La Trobada va concloure amb la taula de debat: "Bones estratègies de relleu generacional", en la qual es van conèixer les experiències de Orbea, S. Coop, a càrrec de Jon Fernández; Gredos San Diego, per José Luis Miranda, i Gràfiques Papallona, per Santi Hernández. La taula va estar moderada per Mar Mestre, de Caixa Popular.

Al mateix temps va tindre lloc l'assemblea anual 2024 de FEVECTA, amb la participació de més de 150 socis i sòcies de 80 cooperatives de treball de tota la Comunitat Valenciana. En la seua primera intervenció davant l'assemblea com a president de l'entitat, Ramón Rodríguez va voler agrair al Consell Rector la confiança depositada en ell per a dur a terme el relleu en la presidència de la Federació, després que Emilio Sampedro assumira la presidència de Concoval l'any passat.

LES COOPERATIVES AGROALIMENTÀRIES VALENCIANES VAN FACTURAR EN 2022 MÉS DE 2.358 MILIONS D'EUROS

Cooperatives Agro-alimentàries de la Comunitat Valenciana va celebrar el passat 4 de juny en els Salons Segle Vint-i-un de L'Alcúdia la seua Assemblea General ordinària, a la qual van assistir representants d'entorn de 70 cooperatives associades a la Federació.

En la inauguració de l'Assemblea, el president de la Federació, Cirilo Arnandis, va incidir en què “cal buscar solucions per a atallar la crisi de rendibilitat per la qual travessem, per a garantir la continuïtat de les explotacions i amb això la nostra sobirania alimentària en el futur”.

Al llarg de la seua intervenció va fer referència a temes clau com les recents Eleccions al Parlament Europeu, l'impacte de la guerra a Ucraïna i del conflicte entre Israel i Palestina; la necessitat de defensar la seguretat de les plantacions comunitàries i la salut dels consumidors enfront de l'arribada a territori comunitari de carregaments contaminats procedents de tercers països; els efectes del canvi climàtic en l'agricultura valenciana, o el paper de les cooperatives com a agents de dinamització del medi rural i de vertebració del territori.

Informe socioeconòmic del cooperativisme agroalimentari valencià

Durant l'Assemblea es van presentar les dades de l'últim Informe Socioeconòmic del Cooperativisme

Agroalimentari Valencià, elaborat per la Federació i corresponents al tancament de l'exercici 2022. Este any, les cooperatives agroalimentàries valencianes van facturar de forma agregada 2.228 milions d'euros (+5,8% respecte a l'exercici anterior), amb un valor final de la producció comercialitzada que va superar els 1.299 milions d'euros (-4,1% respecte a la campanya anterior).

Les exportacions, per part seua, van mantindre també la seua línia de creixement, superant els 1.097 milions d'euros, enfront dels 1.038 milions de l'exercici anterior. Estes exportacions es van dirigir en un 63% a la Unió Europea i en un 60% a la zona euro. Els principals destins d'exportació van ser, per este orde, Alemanya, França, Itàlia, el Regne Unit, els Estats Units, Portugal, Països Baixos, Polònia i Bèlgica.

Entre les xifres del sector aportades, l'Informe destaca que en la Comunitat Valenciana està format per 333 cooperatives. D'elles, 252 són sòcies de la Federació, representant el 97% de la facturació total. La base social de les cooperatives associades està formada per 174.946 persones, de les quals 50.024 són dones i 29.463 són menors de 40 anys. Entre les seues línies d'actuació, la Federació realitza programes per a augmentar la presència de dones i joves en el sector agrari i en els llocs de direcció i govern de les cooperatives.

Un any més, les cooperatives agroalimentàries valencianes destaquen per la seua capacitat de generar i mantindre ocupació en el medi rural, amb un total de 19.139 persones ocupades i un 74% de contractes fixos o fixos-discontinus.

Presentació de la marca Producte Cooperatiu

Gabriel Trenzado, director de Cooperatives Agro-alimentàries d'Espanya, va intervindre en la part pública de l'Assemblea per a presentar la marca "Producte Cooperatiu, Sabor Autèntic del Camp", un distintiu amb el qual el sector vol diferenciar-se davant l'opinió pública, destacant els valors i principis associats a esta manera de fer empresa, la responsabilitat social i la seua aposta per la sostenibilitat i per la qualitat.

Segons va explicar, per a dissenyar la marca es va desenvolupar una investigació amb un panell de més de 12.000 llars i una enquesta a una selecció de 1.200 d'ells que ja consumien productes cooperatius. D'esta manera s'ha pogut conèixer el que pensen els consumidors dels productes cooperatius i, especialment, els atributs que més valoren a l'hora de fer la compra.

La Federació anima a les cooperatives associades a sumar-se a la nova marca, de la qual es poden conèixer tots els detalls en la web:

<https://productocooperativo.es/>

Impacto del cambio climático en la fruticultura valenciana

Finalment, Manuel Agustí, catedràtic emèrit de Producció Vegetal de la UPV, va explicar en l'assemblea les possibles conseqüències del canvi climàtic en la fruticultura valenciana, en particular en cultius representatius com els cítrics o el caqui, i en altres exemples de cultius emergents, com l'alvocat.

Agustí va incidir en l'impacte que pot tindre l'augment de la temperatura en qüestions com la realització de la fotosíntesi per part de les plantes o la reducció d'hores de fred, i en la relació d'estos elements amb els cicles fenològics dels cultius. Va apuntar a un escenari, si bé no immediat, en el qual les èpoques de sequera podrien ser més prolongades i intenses, i abans de res va assenyalar la necessitat d'anticipar àrees de major impacte potencial, els cultius que poden ser més afectats i, a partir d'eixes variables, començar a actuar.

Web del projecte "Producte Cooperatiu, Sabor Autèntic del Camp"

GRUP ANECOOP SOBREPASSA PER PRIMERA VEGADA ELS 1.000 MILIONS D'EUROS EN FACTURACIÓ

La cooperativa de segon grau Anecoop, primer exportador de fruites i hortalisses d'Espanya, va presentar els seus resultats de la campanya 2022-2023 en la seua Assemblea General de socis, celebrada el passat 21 de març a l'Auditori Víctor Villegas de Múrcia.

Davant més de 250 persones, entre representants de les seues 67 entitats associades i professionals del Grup, els seus responsables van donar compte dels resultats de l'exercici, que llança dades de creixement en facturació, tant d'Anecoop S. Coop. com en el combinat de totes les empreses del Grup.

Després de la lectura global de l'exercici, el president d'Anecoop, Alejandro Monzón, va voler recordar la difícil situació geopolítica dels últims anys, afirmant que, "si bé és cert que la situació és desfavorable per a tots els sectors, el nostre és especialment sensible per molts motius. El més evident, per la immediatesa en la comercialització que els nostres productes precisen i l'ajust quasi diari dels costos de producció".

Innovació i excel·lència

La vigilància constant per la rendibilitat en les explotacions dels seus socis és la prioritat d'Anecoop. Una rendibilitat que passa per l'adopció de mesures recolzades per la investigació que la cooperativa de segon grau realitza tant en el camp com en laboratori. En 2022-2023, el control biològic de plagues, la integració de la intel·ligència artificial per a millorar la producció, o la modernització del regadiu basat en la digitalització i les noves tecnologies, van centrar els projectes d'I+D+IT.

El president d'Anecoop va destacar també la importància del desenvolupament sostenible de l'activitat agrícola, afirmant que el model cooperatiu "encaixa a la perfecció amb la demanda social d'empreses i organitzacions que funcionen com a palanca de creixement de la sostenibilitat i el compromís amb la comunitat".

En este context va posar en valor el rol d'Anecoop, les seues 67 cooperatives i empreses sòcies, i els seus milers d'agricultors associats, indicant que "hem configurat una estructura poderosa, capaç d'alleujar les limitacions que deixen fora de l'abast de xicotets i mitjans productors les tecnologies de producció avançada o les pràctiques sostenibles, i que els dota de la força que dona el grup enfront de la negociació en el mercat".

El director general d'Anecoop, Joan Mir, i el president, Alejandro Monzón, durant l'assemblea.

La importància de la innovació

Per part seua, Joan Mir, director general d'Anecoop, va coincidir amb Alejandro Monzón en la importància de la innovació com a palanca de creixement del sector. "El canvi al qual assistim és constant i en els últims anys s'ha accelerat; només podem donar-li resposta amb innovació, amb nous sistemes de gestió i major eficiència", va dir.

Mir va presentar els resultats de l'exercici, assenyalant que "hem crescut el 2,7% en la facturació d'Anecoop S. Coop, aconseguint els 846,9 milions d'euros. Una dada que contrasta amb el descens d'un 14,3% en el volum comercialitzat, degut fonamentalment a una menor collita en quasi tots els productes. Va anunciar igualment el pas de 998 milions d'euros als 1.001 milions en la xifra de negoci combinada del Grup Anecoop. Una notícia positiva que es completa amb el creixement del preu mitjà per quilo pagat als agricultors socis, que s'ha elevat un 20,7% sobre l'any anterior.

CONSUM PRESENTA UN ANY MÉS RESULTATS EXCEL·LENTS, AMB MÉS DE 4.300 MILIONS EN VENDES I 21.000 TREBALLADORS

La inversió de la Cooperativa va arribar als 167,3 milions d'euros, destinats principalment a l'obertura de 67 nous supermercats.

Presentació dels resultats 2023 de Consum. En el centre de la imatge, el nou director general, Antonio Rodríguez Lázaro.

La cooperativa Consum, amb seu social a Silla (València), va presentar el passat 7 de maig els seus resultats referents a l'exercici 2023, de nou uns resultats de rècord, que es resumixen en més de 4.388 milions d'euros en vendes, 21.216 treballadors i 4,5 milions de socis consumidors. Les xifres van ser aportades pel nou director general de la cooperativa, Antonio Rodríguez Lázaro, nomenat a la fi de l'any passat després de la jubilació de Juan Luis Durich.

Segons les dades presentades, Consum va facturar 4.388,7 milions d'euros en 2023, un 13,6% més que en l'exercici anterior. Els resultats es van situar en 101,1 milions d'euros, un 75% més. Estos resultats, va explicar Antonio Rodríguez, són "fruit de l'esforç que ha realitzat la Cooperativa per ser competitiva en preus", esforç que ha consistit en la retallada del seu marge brut. "Això ens ha fet créixer en clients, i per tant augmentar vendes".

Concretament, Consum ha incrementat un 10,2% les seues vendes a superfície constant. En volum de vendes la Cooperativa ha crescut un 6,5% l'últim any, mentres que en el conjunt del mercat l'augment ha sigut del 0,9%, segons l'INE.

La inversió de la Cooperativa va arribar als 167,3 milions d'euros, destinats principalment a l'obertura de 67 nous supermercats, -15 Consum i 52 Charter- a l'ampliació i reforma de 19 botigues i a projectes d'innovació (22 milions d'euros).

Amb les noves obertures, la xarxa comercial compta amb 933 establiments, 485 propis i 448 franquiciats, situats en la Comunitat Valenciana, Catalunya, Castella-La Manxa, Múrcia, Andalusia i Aragó. En 2024,

Consum preveu mantindre el seu ritme d'obertures, amb 50 supermercats més: 15 propis i 35 Charter, i realitzar 27 reformes i ampliacions.

La Cooperativa manté el 6é lloc del rànquing nacional d'empreses de distribució per superfície, amb una quota del 4,6% del mercat nacional, i del 13,4% en la seua àrea d'influència.

Supera els 20.000 treballadors

Consum va crear 1.879 nous llocs de treball en 2023, fins a aconseguir una plantilla de 21.216 treballadors, un 9,7% més. El 96% de la plantilla gaudix de la condició de soci, fix o soci en període de prova. En 2023 els socis treballadors es van repartir 71,7 milions d'euros, dels quals 35,8 milions corresponen al repartiment de resultats cooperatius i 35,9 milions, a primes per objectius.

A més, Consum estima que la seua activitat va generar 43.162 llocs de treball indirectes, principalment dins de la seua cadena de subministrament i en serveis de transport, manteniment, neteja, seguretat o repartiment a domicili.

La Cooperativa va aplicar al febrer de 2024 una pujada salarial del 3,6% per a tota la plantilla. Este increment, que se suma a l'augment històric del 9% que es va aplicar l'exercici anterior, suposa una inversió de més de 20 milions d'euros i un increment mínim per soci treballador de més de 626 euros bruts a l'any. Durant 2023, Consum va implantar la jornada laboral de 5 dies en el 100% de la seua xarxa de botigues i plataformes, convertint-se en la primera empresa del sector retail a aplicar esta mesura de conciliació.

LA XARXA D'ECONOMIA ALTERNATIVA I SOLIDÀRIA TREBALLA PELS DRETS I LA DIGNIFICACIÓ DEL SECTOR DE LES CURES A TRAVÉS DE L'ECONOMIA SOCIAL

Des d'octubre de l'any passat fins a juny d'enguany, de la mà de la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (XEAS País Valencià) s'ha vingut desenvolupant un procés d'interès per a l'economia social i solidària en l'àmbit de les cures i el treball de la llar. Des de XEAS s'advertix que este sector, en el seu desenvolupament històric "entén poc de justícia social i dignitat laboral". Així, per exemple, en la Comunitat Valenciana prop de la mitat de les treballadores de la llar exercixen el seu ofici sense contracte, advertixen.

És per això que des de XEAS i Sociocoop Al Detall es va decidir que en el marc d'un procés l'ítem principal del qual era el treball digne no podia faltar una reflexió sobre este sector, "que tan fonamental resulta per al manteniment de la vida, i tan pocs drets reconeix a aquelles persones que l'encarnen i sustenten".

Així, al llarg de l'últim any s'han realitzat diversos esdeveniments que han reunit tant particulars com a representants d'entitats que de l'una o l'altra forma juguen un paper important en el si de l'ecosistema valencià de les cures, sector que, per la seua idiosincràsia, apel·la a una multiplicitat d'agents molt àmplia. En este sentit s'advertix que "no sols les treballadores de la llar són les que veuen els seus drets vulnerats, sinó també aquelles persones que requerixen de vigilància intensiva, que moltes vegades no reben el suport de les institucions per a proveir-se dels mateixos en condicions de dignitat", tal com relaten representants de l'Oficina de Vida Independent Sole Arnau Ripollés, i de l'entitat Muntis Inclusiu.

Així mateix, no totes les treballadores de la llar es veuen afectades per les mateixes problemàtiques, ni partixen de la mateixa posició. Entitats com l'Associació Intercultural de Professionals de la Llar i les Cures (AIPHYC) o l'Associació Llatinoamericana de Castelló (ASLAMEC), s'encarreguen de donar veu a aquelles treballadores que per la seua condició de migrants (moltes vegades en situació irregular) patixen els majors abusos i penalitats del sector, i menys oportunitats tenen de reivindicar els seus drets.

Al costat d'elles, i totes aquelles que van acudir a relatar la seua trajectòria vital i laboral, es va tindre l'oportunitat d'aprendre que l'abús que patixen no té a veure únicament amb condicions laborals indignes,

sinó que també es veuen forçades a suportar maltractament tant físic com a psicològic, a acceptar una negació continuada de la seua intimitat, a carregar amb treballs que per les seues característiques no haurien de realitzar, i a no expressar les seues reivindicacions i exigir els seus drets per por de l'acomiadament, la deportació, etc. Aquestes condicions es donen sobretot en les dones que treballen internes en una llar.

Com a contrapart a tot això, representants de la cooperativa la Comala, la xarxa Incís Cuida i l'advocada laboralista Rosa Jover, van presentar quin pot ser el paper del cooperativisme i l'economia social i solidària com a eix de dignificació del sector de les cures en el marc de l'Aplec de les Economies Transformadores que es va dur a terme el passat 1 de juny al Parc de Vivers, a València.

XEAS conclou: "Escoltar les veus d'aquelles i aquells que per un motiu o un altre es veuen apel·lades per la qüestió de les cures estremix. És urgent prendre mesures eficaces, i mentres esperem a les institucions, l'economia social i solidària pot aportar algunes claus per a avançar cap a un escenari més favorable i digne tant per a les treballadores com per a les persones que contracten serveis de cures".

UECoE

UCEV

Educación y Arte: el arte de innovar, el arte de incluir

Arte, innovación e inclusión son las palabras clave de este Congreso que pretende descubrir y explorar las potencialidades que la relación entre **La EDUCACIÓN y EL ARTE** atesora.

Será un Congreso que trabajará la intercooperación, la sostenibilidad, las buenas prácticas y el emprendimiento y posibilitará un proceso de reflexión conjunta dando visibilidad a esta reflexión y reivindicando así el modelo de escuela cooperativa.

Os invitamos a participar en un viaje en donde compartir experiencias de aprendizaje a partir de tres itinerarios que cada cual puede hacer suyos; itinerarios centrados en el **CUERPO**, en la **PALABRA**, en las **PERSONAS**.

**XX Congreso estatal de
Cooperativas de
Enseñanza**

Valencia, 23, 24 y 25 de octubre de 2024

EL XVIII CONGRÉS CERMIS AUTONÒMICS REUNIRÀ A VALÈNCIA A LES SEUES DELEGACIONS PER UNA TRANSICIÓ DIGITAL JUSTA I INCLUSIVA

El Comitè d'Entitats Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI) i CERMI Comunitat Valenciana organitzen el XVIII Congrés CERMIS Autònomic, que se celebrarà els pròxims 18 i 19 d'octubre a València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024. En el Congrés s'analitzaran noves estratègies i solucions "Per una Transició Digital Justa i Inclusiva: Educació i Acció contra la Bretxa Digital de les Persones amb Discapacitat", tal com indica el lema del Congrés.

Este esdeveniment, en el qual col·laboren la Presidència de la Generalitat Valenciana, la Diputació de València i l'Ajuntament de València, coincidix amb el 25é aniversari de CERMI CV i reunirà els CERMI autonòmics i a experts del CERMI de diversos punts d'Espanya, així com de la Fundació CERMI Dones, Fundació ONCE, l'Institut de Biomecànica (IBV) o l'Associació APSA, dedicada a brindar serveis integrals per a educació especial, transició a la vida adulta i a la tercera edat.

La seu de l'esdeveniment serà el Saló Gran Fòrum, situat a l'interior de l'Hotel ILUNION València 4, pertanyent al Grup Social ONCE, un model d'allotjament inclusiu que busca fomentar un turisme i hostalatge sostenible, responsable i accessible.

Entre les activitats que es duran a terme destaquen diferents conversatoris que abordaran temes com la Intel·ligència Artificial, la Clau Digital, la formació digital en persones amb discapacitat o el paper de les Administracions locals com a motors de la inclusió digital. Tot això per a centrar-se en un dels desafiaments més urgents en l'actualitat per a les persones amb discapacitat: la bretxa digital.

A més, es parlarà sobre les bones praxis de la transformació digital amb un enfocament social i l'exemple de la Comunitat Valenciana; i l'impacte agreujat de la bretxa digital en dones i xiquets amb discapacitat.

Experiències i propostes contra tota mena de bretxes

També hi haurà una sèrie d'espais de diàleg que permetran compartir experiències i propostes de professionals com Diana Juárez Muñoz, coordinadora del Programa de formacions per a minimitzar la bretxa digital en persones amb discapacitat en CERMI CV; Chele Esteve Sendra, directora de la Càtedra de Bretxa Digital en Discapacitat de la Universitat Politècnica de València, o Jesús González Amago,

XVIII CONGRESO CERMIS AUTÓNOMICOS

POR UNA TRANSICIÓN DIGITAL JUSTA E INCLUSIVA

València, 18 y 19 de octubre de 2024.

president de la Comissió de Diversitats Sexuals del CERMI Estatal.

Tots estos espais tenen com a objectiu promoure una societat digitalment inclusiva, que garantisca l'accés ple i equitatiu de les persones amb discapacitat a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), promoure una governança inclusiva de la Intel·ligència Artificial (IA) i assegurar que les innovacions en IA siguen beneficioses per a tots.

En finalitzar l'esdeveniment es redactaran les conclusions i la "Declaració de València sobre Transformació Digital Justa i Inclusiva", un document que arplegarà els compromisos i línies d'acció acordats durant el Congrés, així com el compromís reafirmat de les organitzacions i autoritats participants amb la construcció d'una societat més equitativa i accessible per a tots.

La web del congrés és accessible, disposa de pictogrames, locucions i llengua de signes en les seues parts més essencials.

Web del Congrés CERMIS autonòmics 2024

<https://congreso.cermicv.es/>

LA VICEPRESIDENTA DEL CONSELL, SUSANA CAMARERO, REP LES APORTACIONS DE LES ENTITATS SOCIALS A LA LLEI DEL TERCER SECTOR D'ACCIÓ SOCIAL CV

La vicepresidenta i consellera de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda, Susana Camarero, es va reunir el passat 1 de juliol amb la Plataforma del Tercer Sector Social de la Comunitat Valenciana per a posar en comú les aportacions realitzades a la primera Llei del Tercer Sector d'Acció Social de la Comunitat, així com per a exposar les prioritats del Govern valencià respecte a la norma.

El termini d'audiència pública prèvia de la llei concloïa eixe mateix dia, motiu pel qual Susana Camarero va voler mantindre esta trobada, en la qual va traslladar a totes les entitats d'acció social valenciana el seu agraïment pel compromís de diàleg i col·laboració en el desenvolupament de la nova llei.

Sobre aquest tema, la consellera va subratllar que esta col·laboració "ha sigut imprescindible" i va recordar que el Tercer Sector el componen organitzacions "que arriben on l'administració no pot, a cada persona que el necessita".

Sobre la llei, la vicepresidenta va destacar que permetrà reconèixer com a entitats col·laboradores de l'administració a les entitats del Tercer Sector d'Acció Social, "la qual cosa facilitarà el desenvolupament del seu treball amb confiança, seguretat i garanties".

Estes entitats, segons va explicar "representen a la societat civil organitzada, per a fer front a les situacions de desigualtat, vulnerabilitat i exclusió social". Per

això, Cambrer va insistir que és necessari reconèixer a les entitats el Tercer Sector com a agents clau del sistema de serveis socials. "És imprescindible la interacció i la interoperabilitat del sistema públic i del tercer sector" -va afirmar- "perquè sense l'aportació de les entitats socials, el sistema està incomplet".

Terminis previstos per a l'aprovació de la Llei del Tercer Sector d'Acció Social

La norma que regularà al Tercer Sector d'Acció Social en la Comunitat Valenciana posarà en valor el paper d'aquestes entitats i les reconeixerà com a actors necessaris per a l'ordenació del sistema de serveis socials. Així mateix, establirà les vies de col·laboració públic-privada, garantirà unes condicions laborals adequades, arreglarà l'elaboració d'un registre i d'un cens, i impulsarà la innovació social.

Després de finalitzar el període d'audiència pública prèvia, està previst que al setembre es realitze una jornada participativa de tot el sector que culminarà, al desembre, amb el lliurament de l'esborrany de Llei que serà sotmés a audiència pública.

Segons les previsions de la Generalitat, en el primer trimestre del 2025 s'elaboraran els informes resultants de la consulta, i en el segon trimestre tindrà lloc el debat parlamentari i aprovació de la llei en Les Corts.

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · ESPANYA

CIRIEC-ESPANYA VA CELEBRAR LA SEUA ASSEMBLEA ANUAL A VALÈNCIA, AMB NOVES CONVOCATÒRIES I SERVEIS DEL CIRIEC D'INTERÉS PER AL SECTOR I ELS INVESTIGADORS

L'Assemblea de CIRIEC va valorar l'important increment, durant els últims anys, de la seua intensa activitat d'investigació i difusió de l'economia social, a través dels seus informes i revistes científiques, congressos, portals estadístics, butlletins informatius i xarxes socials.

CIRIEC-Espanya va celebrar el passat 7 de juny a València, Capital Espanyola d'Economia Social 2024, el seu consell de Direcció i assemblea anual ordinària. Les reunions, que van tindre lloc en la seua seu, en la Facultat d'Economia de la Universitat de València, van ser conduïdes per la presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas. Al costat d'elles va tindre lloc també una taula redona, en col·laboració amb el IUDESCOOP, en la qual es van presentar les activitats previstes per la Universitat i CIRIEC-Espanya per a esta capitalitat, en el marc d'una àmplia agenda

d'esdeveniments que es poden consultar en la web <https://valenciacapitaleconomiasocial.es/>

CIRIEC-Espanya, al costat de l'Institut IUDESCOOP i al CEGEA-Universitat Politècnica de València, organitzen un congrés extraordinari a València, en el marc de la seua capitalitat, sobre 'Foment de l'Economia Social. Instruments Fiscals i de polítiques públiques'. Es preveu la participació d'entorn de 200 persones, entre investigadors en economia social, juristes, representants de les administracions públiques i del sector cooperatiu i de l'economia social. El Congrés compta

amb la col·laboració de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana i la Xarxa ENUIES, d'Instituts i Centres d'Investigació Universitaris en Economia Social.

Ja en l'Assemblea, amb la participació d'un centenar de socis presencials i en línia, el CIRIEC va celebrar l'important increment, durant els últims anys, de la seua ja intensa activitat d'investigació i difusió de l'economia social. La presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas, va informar de l'elaboració d'un nou Pla Estratègic per a l'entitat, per al període de 2024 a 2026, en un procés participatiu, encara obert, a tots els socis de CIRIEC-Espanya.

Així mateix, entre altres assoliments la professora Mozas Moral va celebrar l'èxit de la Setmana Universitària de l'Economia Social, que en les seues cinc primeres edicions (2020 a 2024) ha permés convocar a milers de persones entorn de més de 650 activitats en 40 universitats. La 5a edició de la #SemanaUniversitariaES va tindre lloc els passats dies 4 al 14 de març, de nou amb participació rècord, de 150 activitats en 37 universitats, set d'elles llatinoamericanes. La Setmana Universitària la convoca la Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya.

Congrés Internacional a Costa Rica

Per part seua, el director de CIRIEC-Espanya, professor José Luis Monzón, va informar sobre el 34 Congrés Internacional del CIRIEC sobre Economia Pública, Social i Cooperativa, que tindrà lloc els dies 16 a 18 d'octubre a San José, Costa Rica.

L'esdeveniment ve avalat per l'exitós 8é Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social de CIRIEC celebrat allí al setembre de 2021, amb la participació de més de 500 persones de 40 països, entre assistents i participants en línia, i la presentació de 180 comunicacions.

Entre les activitats de CIRIEC, Monzón va celebrar també la consolidació del Portal Estadístic de l'Economia Social CIRIECSTAT, així com la posada en marxa de portals estadístics autonòmics com el VALESTAT i el CLMESTAT. I es va congratular que a Galícia, Aragó, La Rioja i Canàries estiguen posant en marxa portals similars, tots ells seguint la metodologia de CIRIEC-Espanya.

També va destacar la creació del Grup de Treball sobre Història del Cooperativisme i l'Economia Social. Després de la crida realitzada per CIRIEC, este grup de treball ho componen un total de 32 experts coordinats pels professors Yolanda Blasco (Universitat de València) i Manuel García Jiménez (Universitat de Còrdova), i per Sebastián Reyna, vicepresident de CIRIEC-Espanya.

Les revistes de CIRIEC-Espanya, referents internacionals

Així mateix, el professor Rafael Chaves va recordar que 'CIRIEC-Espanya, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa' es troba indexada i ben posicionada en els dos màxims referents d'avaluació de revistes científiques a nivell internacional (Web of science-ESCI i SJR-Scimago, vinculat a SCOPUS). També se situa en les primeres posicions de les indexacions de Dialnet-Mètriques així com en els rànquing de revistes de la Fundació Espanyola per a la Ciència i Tecnologia (FECYT). Este posicionament fa que continue augmentant el nombre d'originals que rep la Revista per a la seua publicació.

De la mateixa manera, el professor Manuel García Jiménez va anunciar la publicació de dos nous números de 'CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa' per a 2024, un d'ells monogràfic sobre Història jurídica del Cooperativisme i l'Economia Social. Estos números seran ja dirigits pel nou director de la revista, Felipe Palau Ramírez, ja que el professor García Jiménez ha anunciat la seua jubilació.

Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa

Rafael Chaves va celebrar també la trajectòria d'esta revista 'Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa', també coneguda com a revista 'Notícies del CIDEC' en coedició amb el IUDESCOOP i el patrocini de la Generalitat Valenciana. Va anunciar la publicació d'una web per a la pròpia revista, que contindrà l'històric dels números publicats.

Per part seua, el director de Comunicació de CIRIEC-Espanya, José Juan Cabezuelo, va recordar la intensa labor de difusió informativa de l'economia social que es realitza des de CIRIEC-Espanya, a partir principalment dels seus butlletins electrònics, observatoris, la Web institucional, la revista Notícies del CIDEC i les xarxes socials. Cabezuelo va anunciar la imminent publicació d'una nova web de l'Observatori Espanyol de l'Economia Social, a partir del qual s'envien els butlletins setmanals d'actualitat (800 números publicats fins a la data amb més de 5.000 notícies), i el de Novetats Jurídiques (de periodicitat mensual, amb 160 números publicats). Va destacar també la consolidació del 'Social Economy News', que des del primer número és el servei informatiu de major impacte realitzat per CIRIEC-Espanya, i va celebrar la incorporació al CIRIEC d'una nova periodista, Marina Guillén Valero, que des d'el mes de maig passat està reforçant l'equip de Comunicació i els serveis informatius del CIRIEC.

LA REVISTA D'ECONOMIA DE CIRIEC-ESPANYA, INDEXADA EN JCR

'CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa' ja està indexada en JCR, posicionant-se en el quartil Q3, i liderant a nivell mundial les revistes d'Economia que publiquen en espanyol

El top dels rànquings mundials en l'avaluació científica, el Journal Citation Report, més conegut com JCR, de la Web of Science, va publicar a la fi de juny el seu rànquing anual i en el mateix ha aconseguit indexar-se 'CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa', posicionant-se en el quartil Q3.

Este assoliment marca un abans i un després de la Revista d'Economia de CIRIEC-Espanya. El JCR avalua a nivell mundial les revistes científiques de totes les àrees de coneixement i elabora una classificació de les de major qualitat en quatre quartils. Excepte algunes excepcions, estes revistes han sigut hegemònicament nord-americanes, del Regne Unit i Alemanya, i publicades en anglés, sent escasses les revistes publicades en altres llengües. La discreta obertura de la WOS estos últims anys ha permés donar entrada a altres realitats i sobretot relativitzar les existents. Recentment es va incorporar 'Annals of public and cooperative economics', la revista del CIRIEC-Internacional. Enguany ha sigut el torn de 'CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa', però també de 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos'. Estes dos últimes revistes, juntament amb la revista 'Retos', lideren ara el panorama mundial de les revistes d'Economia publicades en espanyol. Així, la de CIRIEC se situa com la 2a revista espanyola d'Economia amb major impacte d'entre les 170 revistes que identifica Dialnet-mètriques.

La revista d'Economia de CIRIEC-Espanya va ingressar en la Web of Science (WOS), pertanyent a Clarivate Analytics, l'any 2016 en el grup de revistes Emerging Source Citation Index (ESCI). En 2023 Clarivate va proporcionar per primera vegada el Impact Factor (IF) per a totes les revistes d'este sistema, així com una nova ferramenta d'avaluació, el JCI, podent ser per fi totes les revistes comparables. El passat 20 de juny, en l'última actualització del JCR, 'CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa' va obtindre un excel·lent IF, de 1,0, el qual li ha situat en el quartil Q3.

Per a l'editor de la Revista, el catedràtic Rafael Chaves Ávila, este assoliment és com "posar una pica en Flandes". Primer, perquè la llengua de publicació és l'espanyol i, segon, perquè l'objecte d'estudi, l'economia social, és emergent i minoritari. Este assoliment revela la consolidació de l'economia social com a objecte d'estudi científic i la implicació d'una comunitat científica compromesa i rigorosa en el seu treball. Esta entrada en el JCR suposarà també donar una major visibilitat científica a l'economia social, en tant que altres investigadors es veuran condicionats, si desitgen publicar en ella, a conèixer quin és l'àmbit de l'economia social. Cal recordar que el camp abordat per la revista és el format per les organitzacions, empreses i entitats públic-privades orientades a l'interés general o social, més concretament l'economia social i l'economia pública, prioritzant per a esta última les polítiques sociolaborals, de cohesió social, de desenvolupament territorial, de transició ecològica i de consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Este reconeixement científic internacional corrobora la trajectòria de qualitat obtinguda en altres rànquings internacionals i nacionals. En efecte, en la segona base de dades de major prestigi acadèmic, SCOPUS de Elsevier, el rànquing de SJR-Scimago li situa en un Q2 tant en Economia com en Sociologia. En l'índex de cites propi de SCOPUS, el CiteScore, obté un valor de 2,5, posicionant-se també en Q2 en Economia i Sociologia. També enguany, 'CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa' ha superat amb èxit el procés d'avaluació de FECYT, renovant el segell de revista Excel·lent. Esta revista ha aconseguit este segell de qualitat des que es va instaurar, fa 12 anys, havent-lo renovat ja en sis ocasions.

Web de CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa

<http://www.ciriec-revistaeconomia.es>

Assegut, en el centre de la imatge, el nou director de 'CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa', Felipe Palau Ramírez, al costat d'una representació del Consell de Redacció de la Revista.

FELIPE PALAU, NOU DIRECTOR DE 'CIRIEC-ESPAÑA, REVISTA JURÍDICA DE ECONOMÍA SOCIAL Y COOPERATIVA'

El Consell de Direcció de CIRIEC-Espanya del passat 7 de juny a València va aprovar el nomenament de Felipe Palau Ramírez, Catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat Politècnica de València (UPV), com a nou director de 'CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa'.

Palau Ramírez substituïx al professor Manuel García Jiménez (Universitat de Còrdova), que ha dirigit la Revista en els últims quatre anys, des de gener de 2020, i que ara es jubila. Durant este temps, García Jiménez ha aconseguit per a la revista jurídica del CIRIEC renovar el segell de 'Revista Excel·lent' que atorga la Fundació Espanyola de Ciència i Tecnologia (FE-CYT), així com la seua indexació en Scopus (Elsevier).

Després d'esta fructífera trajectòria de quatre anys, el professor García Jiménez va traslladar a la direcció de CIRIEC-Espanya el seu desig de ser rellevat de la direcció de la Revista Jurídica. D'esta manera es va obrir un procés de busca de director, i prompte es va proposar la figura de Felipe Palau Ramírez, codirector amb el mateix Manuel García de l'organització del Primer Congrés Jurídic de CIRIEC-Espanya, celebrat al juny de l'any passat a Còrdova. Al mateix temps, el Consell de Direcció de CIRIEC-Espanya ha agraït i felicitat a Manuel García per la seua dedicació a esta publicació.

Felipe Palau Ramírez és catedràtic de Dret Mercantil de la UPV, llicenciat en Dret per la Universitat de València i doctor per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, centres en els quals també ha sigut docent.

Ha realitzat estades d'investigació de llarga duració en centres nacionals i estrangers, com l'Institut de Dret Industrial de la Universitat de Santiago de Compostel·la, l'Institut de Dret Comparat de Lausana, i la Universitat de Bonn, així com l'Institut Max-Planck per a la Innovació i Dret de la Competència de Munic.

Les seues investigacions han versat entre el Dret Mercantil, el Dret Societari, i més recentment el Dret Cooperatiu.

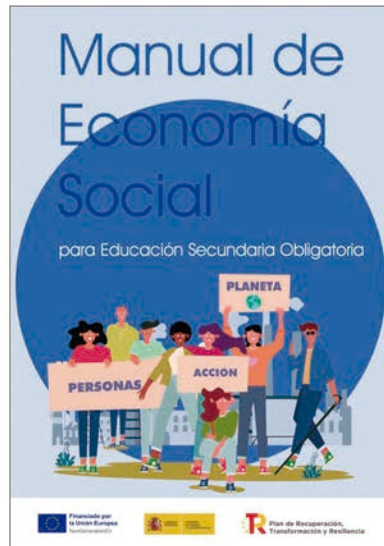
Des de la seua incorporació a la UPV ha dirigit el Grup d'Investigació sobre Dret i Empresa en el Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses (CEGEA) de la Universitat Politècnica de València, del qual actualment és secretari.

Ha presentat comunicacions i publicat en matèria d'integració cooperativa, responsabilitat dels socis i cadena alimentària, sent coautor del llibre 'Llei de la Cadena Alimentària, Cooperatives i Altres Entitats Associatives Agràries'. També en el marc del CEGEA ha realitzat informes a cooperatives i dirigix l'assessorament jurídic en diversos processos d'integració cooperativa.

Entre 2012 i 2015 va col·laborar amb l'Administració autonòmica valenciana, assumint la direcció general amb competències en matèria universitària, estudis superiors i ciència.

Web de CIRIEC-Espanya, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa

<http://www.ciriec-revistajuridica.es>

EL MINISTERI DE TREBALL I ECONOMIA SOCIAL PUBLICA UNA SÈRIE DE MANUALS D'EMPREDORIA EN ECONOMIA SOCIAL PER A LES DIFERENTS ETAPES EDUCATIVES

El Ministeri de Treball i Economia Social ha fet públics una sèrie de manuals actualitzats sobre emprenedoria en economia social, en els quals s'expliquen els secrets del sector a diferents barems d'edat: dos d'ells estan dirigits a alumnes de primària i secundària, i un altre a alumnes universitaris, de Formació Professional i egressats. Addicionalment, ha publicat dos metodologies enfocades en l'entorn rural.

Estes guies educatives s'han difós pel Ministeri en el marc del Pla integral d'impuls a l'Economia Social, per a la generació d'un teixit econòmic inclusiu i sostenible, i del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència del Govern d'Espanya.

Els manuals per a educació primària i educació secundària han sigut realitzats per Wazo Societat Cooperativa, per un equip de treball format per Marta Lozano Molano, Andrea Vincenti i José Luis Díaz Reyes. El primer dels manuals narra d'una forma amena i didàctica les aventures d'uns personatges de bosc que treballen en equip per a aconseguir l'èxit de diferents missions a través de l'economia social i els seus principis i valors.

Per a l'alumnat de secundària s'ha optat per una guia educativa amb més contingut en matèria econòmica. El Manual es dividix en els dos cicles de l'escola secundària. El primer cicle té una base introductòria i el segon inspira a la construcció d'un món el model del qual siga el de l'economia social.

Per part seua, el manual per a Universitats, Formació Professional i Egressats té el títol de "Manual per

al foment i visibilitat de l'Emprenedoria en Economia Social", i ha sigut elaborat per un equip de treball participat pel propi Ministeri, CIRIEC-Espanya i Genyus School.

La coordinació del Manual ha sigut a càrrec de Víctor Meseguer, comissionat d'Economia Social; Pedro Carrillo Herrero, CEO i Fundador de Genyus School i Moviment Future Minds, i Tania Fernández Navarro, també de Genyus School i Moviment Future Minds. Els textos han sigut elaborats pel director de CIRIEC-Espanya, José Luis Monzón, i María José Vañó Vañó, directora del IUDESCOOP, que a més han sigut recolzats per un equip de treball format per huit experts en Emprenedoria i Economia Social.

Quant a les metodologies publicades, la "Guia per a la creació i consolidació de cooperatives amb especial incidència en l'emprenedoria juvenil i femenina en zones rurals o despoblades" i "Guia per a la creació i consolidació d'Empreses d'Inserció amb especial incidència en zones rurals o despoblades", la primera d'elles ha sigut elaborada per l'equip de treball del Ministeri de Treball i Economia Social i NuVe Consulting, i és un estudi sobre diferents cooperatives rurals i la seua aplicació al món rural actual. La segona metodologia fomenta el creixement i consolidació de les empreses d'inserció i mostra casos d'èxit.

Web del Ministeri on descarregar els Manuals

https://www.mites.gob.es/es/sec_trabajo/perte_ESyEC/2024/mites/manuales_y_metodologias/guias_y_metodologias.htm

CIRIECSTAT MILLORA L'ACCÉS A LES SÈRIES ESTADÍSTIQUES DE L'ECONOMIA SOCIAL I PUBLICA LA SEUA WEB TAMBÉ EN ANGLÈS

El Portal Estadístic de l'Economia Social (CIRIECSTAT) va presentar el mes d'abril passat un nou visor de dades estadístiques a l'entorn de les Sèries històriques de l'economia social. La implementació d'una nova ferramenta interactiva en el Portal, a partir d'una base de dades relacional, està permetent als cada vegada més nombrosos investigadors en economia social, i al públic en general, realitzar consultes personalitzades sobre cooperatives i societats laborals, i generar conjunts de dades específiques, que poden ser descarregades en el format desitjat per cada usuari.

Concretament, per a les cooperatives s'han carregat 12 sèries per Comunitats Autònomes (CCAA) i altres 12 per províncies, desagregades per 7 dimensions distintes (règim de cotització, ocupació i centres de cotització, divisió d'activitat -segons CNAE-, sector d'activitat, tipus de cooperativa, sexe i tipus de socis inicials). La majoria de les sèries estan disponibles per al període 1999-2019, la qual cosa dona lloc a un total de 41.740 dades per CCAA i 100.204 dades per províncies.

En el cas de les SLL s'han carregat 10 sèries, tant per CCAA com per províncies, desagregades segons les mateixes dimensions, generant 18.300 dades per CCAA i 46.020 dades per províncies. En total, a través del nou apartat "Sèries" de CIRIECSTAT es pot interactuar amb més de 200.000 dades.

En paraules del director del CIRIECSTAT, Àngel Soler, "l'objectiu és que d'estes sèries l'usuari pugua triar la variable i les comunitats autònomes o les províncies en les quals estiga interessat, així com el recorregut temporal i el format d'eixida de la informació seleccionada, com per exemple en full de càlcul, format de text o HTML".

Per part seua, el president del CIRIECSTAT, José Luis Monzón, destaca que amb la nova ferramenta la web migra des d'un estat inicial de repositori cap a una base de dades relacional. De fet, en els pròxims anys s'espera que l'accés a informació a mesura en CIRIECSTAT s'amplie i desenrotlle substancialment, sense detriment que el repositori continue sent una referència informativa.

Monzón recorda també que el sistema d'informació es regix per criteris metodològics de la comptabilitat nacional, perquè les dades siguen homogènies i comparables.

CIRIECSTAT ha estrenat també enguany la seua versió en anglés, la qual cosa està permetent augmentar l'abast, la visibilitat i el coneixement de les estadístiques de l'economia social espanyola per a una audiència global i diversa.

Estudiants i acadèmics de tot el món que no parlen espanyol podran comprendre i utilitzar les dades per a estudis comparatius, investigacions i projectes educatius.

La publicació del CIRIECSTAT en anglés ve motivada també perquè, en paraules del professor Àngel Soler, "hàviem detectat que un número considerable de les visites es produïxen des de fora d'Espanya i de l'àmbit llatinoamericà, per la qual cosa véiem encara més necessari facilitar la comprensió de tot el contingut als nostres usuaris no hispanoparlants".

El professor Monzón afig que amb això "s'amplia significativament l'abast i la utilitat de les dades, i s'aferma el Portal com una ferramenta essencial per a investigadors de tot el món, acadèmics, formuladors de polítiques i tota persona interessada a comprendre la magnitud i la contribució de l'economia social en tots els àmbits".

CIRIECSTAT és un projecte de CIRIEC-Espanya amb la col·laboració de la Facultat d'Economia de la Universitat de València, el IUDESCOOP i el centre de documentació CIDEA. El Portal compta amb el patrocini del Ministeri de Treball i Economia Social.

Web del CIRIECSTAT

<http://www.ciriecstat.com>

ALMERIA VA ACOLLIR LA VI TROBADA ENUIES, DE CENTRES I INSTITUTS UNIVERSITARIS D'INVESTIGACIÓ EN ECONOMIA SOCIAL, I VII TROBADA REJIES, DE JOVES INVESTIGADORS

La Universitat d'Almeria va acollir els dies 25 i 26 de gener una nova trobada de la Xarxa ENUIES, de Centres i Instituts Universitaris d'Investigació en Economia Social, pertanyent a CIRIEC-Espanya. La trobada es va desenvolupar enguany amb la col·laboració del Centre d'Investigació en Dret de l'Economia Social i de l'Empresa Cooperativa (CIDES) de l'esmentada universitat, i baix el lema de "Educació, formació i investigació en economia social: necessitat de transferència i intercanvi de coneixements des de la Universitat". Al costat de la Trobada ENUIES es va celebrar també a Almeria la VII Trobada REJIES, de Joves Investigadors en Economia Social, amb la qual va compartir les sessions principals del programa.

La trobada va ser inaugurada per la vicerectora de Transformació Digital i Infraestructures de la Universitat d'Almeria, Pilar Martínez Ortigosa, acompanyada pel director del CIDES, Carlos Vargas Vasserot, i el president de la Xarxa ENUIES, Juan Juliá Igual. Era la primera vegada que estes trobades se celebren a Almeria, en la universitat de les quals, al juny de 2018, es va constituir el CIDES, centre d'investigació que en només cinc anys s'ha convertit en referència a Espanya en l'àmbit de les investigacions jurídiques i econòmiques entorn de les entitats de l'economia social, les societats cooperatives i el desenvolupament sostenible i socialment responsable.

La trobada va començar amb una taula redona sobre 'Educació i formació en Economia Social: visió des

de i per a la Universitat', moderada per Millán Díaz, coordinador de ENUIES, i amb la participació de José Luis Monzón, director de CIRIEC-Espanya; Paloma Bel, directora d'AECCOOP; Cynthia Giagnocavo, directora de la Càtedra COEXPHAL-UAL, i Juan Juliá, president de la Xarxa ENUIES. En ella es va posar de manifest l'enorme treball que queda encara per fer perquè l'economia social es veja reflectida satisfactòriament en la universitat. Hui dia, per exemple, existixen solament dos doctorats oficials en economia social, entre les més de 90 universitats espanyoles; i en molts graus, fins i tot en l'àmbit de les ciències socials, seixuix sense oferir-se cap formació en cooperativisme i economia social.

No obstant això, tant el Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, com la nova Llei orgànica del Sistema Universitari espanyol són dos ferramentes a partir de les quals exigir la millora de la presència de l'economia social en els plans d'estudi universitaris, en els Consells Socials i en les oficines de suport a l'emprenedoria universitàries.

Després d'esta taula redona es van iniciar les presentacions dels diferents centres i instituts integrats en la Xarxa ENUIES, una trentena d'estructures universitàries en economia social en tot el país, entre centres d'investigació, instituts oficials universitaris, càtedres i altres estructures universitàries, que des de les últimes dècades fan un extraordinari esforç per augmentar la presència de l'economia social en les

universitats, tant en els estudis de grau i de postgrau com en l'àmbit de la investigació i la transferència del coneixement.

També en este primer dia de Trobada es va presentar la Càtedra UNESCO d'Economia Social i Solidària, constituïda l'any passat com a resultat d'un projecte acadèmic de l'Institut d'Economia Social i Cooperativisme (INDESCO) de la Universitat Cooperativa de Colòmbia, en aliança amb la Universitat de Mondragon (Espanya), la Universitat Nacional de Quilmes (l'Argentina), la Universitat Iberoamericana de Puebla (Mèxic) i la Universitat Complutense de Madrid (Espanya), esta última a través de l'Escola EESCOOP, d'Especialització Professional en Economia Social, Cooperatives i altres Organitzacions de Participació. La Càtedra compta també amb l'aval de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), la OIT, el Govern de Colòmbia i xarxes acadèmiques com el Rulescoop, Ripess i Unicossol. La presentació va estar a càrrec de la directora de la Càtedra i també directora del INDESCO, Colòmbia Pérez Muñoz.

La jornada va concloure amb una visita a UNICA Group, cooperativa agroalimentària de segon grau amb seu a Almeria, constituïda en 2009 i que actualment està integrada per 16 cooperatives. És el grup líder en exportació hortícola, des de l'última dècada

i a nivell global, i ocupa una bona posició en els rànquings segmentats per productes, no sols dels que tradicionalment es cultiven a Almeria i Granada, com a pimentó, tomaca, cogombre o meló d'Alger, sinó a més en altres productes emergents en UNICA com a taronges, alls o berries.

Reforma de l'avaluació de la investigació

La jornada del dia 26 de gener va tindre també un intens programa que va incloure la presentació de més comunicacions per part de joves investigadors en economia social, reunits en la Xarxa REJIES, i la presentació també d'activitats de diferents centres i instituts d'investigació en Economia Social pertanyents a la Xarxa ENUIES.

Esta jornada va incloure una taula redona sobre "La reforma de l'avaluació de la investigació a Europa i del sistema d'acreditació del professorat a Espanya", participada per Ángel M. Delgado Vázquez, Cap del Servei de suport a l'aprenentatge i la investigació de la UPO i membre de la Comissió d'avaluació i seguiment del sistema d'acreditació estatal de la ANECA; Lorena Àvila García, administradora de Formació de la Biblioteca de la UAL i especialitzada en busques d'informació científiques i assessorament en suport a la investigació; Diego Pablo Ruiz Padillo, coordinador de

l'Àrea de Professorat de l'Agència per a la Qualitat Científica i Universitària d'Andalusia, i Senena Corbalán García, Vicerectora d'Investigació de la Universitat de Múrcia, membre del comitè executiu de Crue-I+D+i i representant del mateix en el 'Research and Innovation Strategy Group de la European University Association'.

En la taula es van tractar els reptes i desafiaments que els nous canvis legislatius suposen en la carrera acadèmica en economia social, en particular els canvis en l'avaluació de la investigació, per la introducció de criteris qualitius. Senena Corbalán va tractar de transmetre tranquil·litat als investigadors, afirmant que estos criteris qualitius estaran perfectament delimitats i definits amb total objectivitat, per tal de garantir una avaluació més real i objectiva de la investigació.

En el mateix sentit, Ángel M. Delgado-Vázquez va concloure que investigadors i doctorands han de centrar-se en fer treballs de qualitat, "ciència serena", publicar menys però amb més qualitat, i en les revistes més concordes a la seua temàtica i el seu públic, que al final és el que més llegirà i apreciar cada treball.

La sessió de clausura de les Trobades ENUIES i REJIES va comptar amb les intervencions de José Antonio Sánchez Pérez, vicerector de Política Científica de la Universitat d'Almeria, i Ramón Herrera de les Heras, secretari general d'Universitats de la Junta d'Andalusia. Tots dos es van congratular de la intensa activitat que reflectix la investigació en economia social a Andalusia i a Espanya, gràcies als més de 500 investigadors censats en el Directori d'Investigació en Economia Social de CIRIEC.

LA XARXA REJIES CONTINUA CREIXENT AMB NOUS JOVES INVESTIGADORS EN ECONOMIA SOCIAL

En paral·lel a la Trobada ENUIES d'Almeria, en la Trobada REJIES van participar una vintena de joves investigadors de les universitats d'Almeria, Sevilla, Corunya, València, Politècnica de València, Castella-La Manxa, Saragossa, País Basc, Mondragon i la UNED.

La Trobada REJIES es va iniciar amb la presentació d'una sèrie d'investigacions en marxa o realitzades per part dels joves investigadors, que van poder rebre les aportacions i suggeriments de la resta d'assistents a la Trobada. Entre els treballs figuren projectes doctorals sobre temàtiques com les polítiques públiques, estadístiques de l'economia social, ecoinnovació o història del moviment cooperatiu.

Tal com explica Belén Català, coordinadora de la Xarxa REJIES, amb estes Trobades "s'ofereix l'oportunitat als joves investigadors de conèixer a altres joves que centren els seus estudis en un àmbit semblant, que estan experimentant inquietuds i problemàtiques similars en el seu treball diari d'investigació, i amb això ajudar-los a portar millor esta etapa investigadora, sovint tan sacrificada".

Es tracta també, segons Belén Català, "de construir un fòrum continu de diàleg, mantindre una xarxa cohesionada, compartir experiències i fomentar la formació i la millor difusió del coneixement en economia social, també amb l'ajuda i presència dels nostres professors experimentats, tots ells units en la Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya".

L'ECONOMIA SOCIAL, PROTAGONISTA DEL CONGRÉS AEDEM A TOLEDO

Toledo va acollir del 12 al 14 de juny la 38a Trobada Anual de l'Acadèmia Europea de Direcció i Economia de l'Empresa (AEDEM), que es va desenvolupar en Sant Pere Màrtir, seu de la Facultat de Ciències Jurídiques i Socials de la Universitat de Castella-La Manxa. Enguany, el 'track' especial del Congrés ha sigut l'Economia Social, sent una de les àrees amb major nombre de ponències presentades.

La inauguració va comptar amb la presència de la Consellera d'Economia, Empreses i Ocupació de la Junta de Comunitats de Castella-La Manxa, Patricia Franco, al costat de l'Alcalde de Toledo, Carlos Velázquez; el Rector de la UCLM, José Julián Garde; el president d'AEDEM, Camilo Prado, i el president del Comitè Organitzador del 38 Congrés AEDEM, el professor Felipe Hernández Perlines. Este últim va mostrar la seua satisfacció pel nivell dels treballs presentats, més de 230 de 650 professors i investigadors de més de 100 universitats espanyoles, portugueses i latinoamericanes. El Congrés va aconseguir reunir durant tres dies a Toledo a 350 congressistes.

El 13 de juny es va desenvolupar la sessió plenària sobre Economia Social, que va comptar amb la presència de Víctor Meseguer, llavors Comissionat Especial per a l'Economia Social, que va parlar del PERTE de l'Economia Social i de les Cures i de com des del Govern d'Espanya s'han habilitat línies per a afavorir a l'Economia Social des d'este marc. En la mateixa taula, Ana Carmona, Directora General d'Autònoms, Treball i Economia Social, va parlar de l'Estratègia d'Economia Social de Castella-La Manxa i de les diferents línies que s'han dissenyat, des del govern regional, per a la seua implementació.

Per part seua, Juan Miguel del Real, president d'Economia Social CLM i director general de Cooperatives Agroalimentàries, va destacar la rellevància de l'Economia Social a la regió i la creació en 2020 de la confederació empresarial 'economiasocialclm.es', que aglutina a les empreses i entitats més representatives de l'Economia Social a Castella-La Manxa.

Per part de CIRIEC-Espanya van participar en el Congrés Adoración Mozas, presidenta, i José Luis Monzón, director, qui van destacar la importància de l'aliança Universitat-Empresa-Administració per a la realització d'estudis que visualitzen i posen en valor la contribució del cooperativisme i l'economia social al desenvolupament. El CIRIEC és l'entitat que acull esta aliança, que amb quasi 40 anys d'activitat científica i divulgadora s'ha convertit en referència de l'Eco-

nomia Social i Cooperativa a Espanya, però també en l'àmbit europeu i llatinoamericà.

Premi de CIRIEC a la millor comunicació presentada en economia social

CIRIEC-Espanya va patrocinar un Premi a la Millor Investigació en Economia Social presentada en el Congrés, que va ser concedit a Pedro Baena (Universitat de Sevilla), Esther García (Universitat de Sevilla) i Francisco Rincón (Universitat Pablo de Olavide), pel seu treball titulat "Impact of Strategic Entrepreneurial Intentionality on the Sustainable Performance of Social Economy Enterprises".

Segons expliquen els autors, l'estudi, a partir d'una mostra de 132 cooperatives de tot el país, té com a objectiu l'anàlisi de l'efecte positiu i directe de la Intencionalitat Estratègica Empresarial sobre el desenvolupament de les accions de sostenibilitat quant a la seua dimensió econòmica, social i mediambiental.

A més, considera l'efecte mediador positiu dels elements 'Orientació Emprenedora' i el 'Clima Emprenedor' sobre esta relació en el cas de les empreses cooperatives.

LA XARXA ENUIES, DE CIRIEC-ESPANYA, CELEBRA UNA V SETMANA UNIVERSITÀRIA D'ECONOMIA SOCIAL DE RÈCORD, AMB UNA EXCEL·LENT IMPLICACIÓ DE LES UNIVERSITATS ESPANYOLES I LLATINOAMERICANES

L'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrònoma i del Medi natural (ETSIAMN) de la Universitat Politècnica de València va acollir el passat 14 de març l'acte de clausura de la V Setmana Universitària de l'Economia Social, organitzada per la Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya. L'acte va comptar amb la col·laboració de l'Associació Espanyola de Comptabilitat i Administració d'Empreses (AECA) i el CEGEA.

En la seua quinta edició, la #SemanaUniversitariaES ha oferit un nou rècord d'activitats celebrades, 150 en 34 universitats, d'elles 7 llatinoamericanes. El nombre de participants en el conjunt de les activitats s'estima entorn de 5.000. De nou, un gran èxit de convocatòria de la Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya, l'objectiu de la qual ha sigut donar a conèixer la intensa activitat docent i d'investigació universitària sobre el sector de les cooperatives, societats laborals, mutualitats, empreses socials i tercer sector, i estrényer llaços amb els representants de l'economia social i les seues famílies.

La 5a Setmana Universitària es va clausurar a València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024, després d'un acte en el que es va presentar el cas d'èxit de JANUS Fruit, empresa impulsada per Anecop que es dedica al "express slow food", és a dir, a la fabricació de productes de menjar saludable però de ràpida preparació.

Després d'esta presentació va tindre lloc la clausura de la Setmana Universitària de l'Economia Social de 2024, amb la participació de la directora de la ETSIAMN, Constança Rubio, acompanyada pel director del

CEGEA i president de la Xarxa ENUIES, Juan Juliá, i el director de CIRIEC-Espanya, José Luis Monzón.

La Setmana Universitària la convoca CIRIEC-Espanya a través de la Xarxa ENUIES, de Centres i Instituts Universitaris d'Investigació en Economia Social, i està composta per conferències, taules redones, presentació de publicacions i de resultats de projectes d'investigació, seminaris, tallers, exposicions o formacions específiques, entre altres.

En esta clausura es van desgranar les grans xifres d'esta setmana universitària de l'economia social, celebrada entre els dies 4 i 14 de març: en total van ser 150 activitats programades; amb la participació de 34 universitats de 8 països.

Les Universitats no espanyoles participants en esta edició han sigut el Politècnic de Porto (Portugal), la Benemèrita Universitat Autònoma de Puebla (Mèxic), la Universitat Nacional de Tres de Febrer (l'Argentina), FACAMP Campanyes (el Brasil), la Universitat Cooperativa de Colòmbia, la Universitat de Santiago de Xile, ITESO Universitat Jesuïta de Guadalajara (Mèxic), la Universitat Hispanoamericana (Costa Rica) i el Tecnològic de Costa Rica.

Les universitats espanyoles han sigut les d'Almeria, Complutense de Madrid, Politècnica de Cartagena, Castella-La Manxa, Catòlica d'Àvila, Còrdova, Deusto, Extremadura, Florida Universitària, Huelva, Jaén, La Laguna, La Rioja, Loyola Andalusia, Múrcia, País Basc, Pública de Navarra, Rei Joan Carles, Santiago de Compostel·la, Sevilla, València, Politècnica de València, UNED, Valladolid i Saragossa.

La Universitat de Santiago de Compostela (USC), de la mà del seu Centre d'Estudis Cooperatius (CECOOP) es va bolcar un any més en la Setmana Universitària de l'Economia Social, de la Xarxa ENUIES, CIRIEC-Espanya. L'acte central de la #SemanaUniversitariaES en la USC va comptar amb la participació de 600 persones.

El campus de Conca de la Universitat de Castella-La Manxa, en el marc de la Setmana Universitària de l'Economia Social va acollir el passat 13 de març una jornada de sensibilització, que va comptar amb la participació de la secretària d'Estat d'Economia Social, Amparo Merino, i la directora general d'Economia Social i RSE del Govern d'Espanya, Aicha Belassir.

La Universitat de Jaén (UJA) va participar amb una sèrie d'activitats en la V Setmana Universitària de l'Economia Social. Estes activitats es van celebrar en el marc del Projecte de Foment de la Cultura Emprenedora 2023/2024 "L'economia social com a alternativa de l'emprenedoria universitària", coordinat per les professores Adoración Mozas Moral i Raquel Puentes Poyatos.

La Universitat Pública de Navarra (UPNA) va reunir agents de l'economia social, centres d'investigació i estudiants per a celebrar la V Setmana Universitària de l'Economia Social, en una trobada organitzada per la Càtedra d'Economia Social i Cooperativisme de la UPNA en col·laboració amb ANEL.

EESCOOP va celebrar les seues X Jornades en el marc de la Setmana Universitària de l'Economia Social, i centrades en les cooperatives i societats laborals d'emprenedors. Les Jornades es van fer coincidir amb la Reunió del Patronat de EESCOOP i amb el lliurament dels XIII premis d'investigació i docència en matèria d'organitzacions de participació.

La Càtedra Cajasieta d'Economia Social i Cooperativa (CESCO) de la Universitat de La Laguna va participar en la Setmana Universitària de l'Economia Social, amb un acte en què es va retre homenatge a Carlos Sierra. La jornada va incloure la presentació de l'Informe de Monetització del Valor Social de la cooperativa de crèdit Cajasieta.

La Universitat de Còrdova va organitzar en la Facultat de Ciències del Treball una trobada d'experiències en el marc de la Setmana Universitària de l'Economia Social. Per a això es va comptar amb la complicitat, participació, presència i testimoniatge de diferents actors i agents dinamitzadors de l'economia social cordovesa i andalusa.

La Universitat Catòlica d'Àvila es va bolcar un any més en la Setmana Universitària de l'Economia Social. Les activitats programades per la UCAV es van estendre al llarg de tot el calendari de la #SemanaUniversitariaES, des del dilluns 4 de març fins a la seua clausura, el dia 14 de març. En elles es van abordar temes com l'emprenedoria femenina rural, inclusió financera, agricultura social, ecologia, democratització de la tecnologia i digitalització de les cooperatives.

EESCOOP VA CELEBRAR A MENORCA UN CONGRÉS D'ÈXIT, AMB LA PARTICIPACIÓ DE PROP D'UN CENTENAR D'INVESTIGADORS DE 27 UNIVERSITATS

La seu de Menorca de la Universitat de les Illes Balears va acollir els dies 30 i 31 de maig el VII Congrés Internacional d'Economia Social EESCOOP, "Reptes i oportunitats per a un desenvolupament empresarial sostenible", amb una àmplia participació d'investigadors. Organitzat per l'Escola d'Especialització Professional en Economia Social, Cooperatives i Altres Organitzacions de Participació (EESCOOP), en el Congrés van participar més de 80 congressistes procedents de 27 universitats i 14 entitats de l'economia social.

En la inauguració van intervindre José Antonio Caldes Capelo, Director General d'Empresa, Autònoms i Comerç del Govern Balear, i Aicha Belassir Khayati, Directora General de l'Economia Social i de la Responsabilitat Social de les Empreses del Ministeri de Treball i Economia Social.

Al costat d'ells van inaugurar el Congrés Juanabel Genovart Balaguer, Vicedegana i cap d'Estudis de GADE, Universitat de les Illes Balears, Co-directora del Congrés; Marina Aguilar Rubio, Secretària del CIDES-Universitat d'Almeria i Presidenta del Comitè Científic del Congrés, i Gustavo Lejarriaga Pérez de las Vacas, director d'EESCOOP.

En les taules redones es van explorar les perspectives i experiències del sector, amb la participació de representants de diverses cooperatives i altres entitats de l'economia social. Així mateix, es van tractar diverses qüestions d'actualitat, tant des d'un enfocament legal i econòmic, incloent-hi l'anàlisi de societats de

capital i l'emprenedoria, així com facilitant l'intercanvi de coneixement i la creació de xarxes en l'àmbit de l'economia social.

Van destacar les participacions de Jerònima Bonafé Ramis, presidenta de Cooperatives Agroalimentàries dels Illes Balears; Santiago Lafuente Mir, president Cooperativa COINGA; Juan Manuel Mulet, president UCTAIB; Joan Sánchez Tuomala; la Cooperativa San Crispín i REAS Balears.

Per part dels investigadors va destacar la participació de Carmen Marcuello Servós (Universitat de Saragossa), Daniel Hernández Càceres (Universitat d'Almeria), Deolinda Meira (Institut Superior de Contabilitat e Administração do Porte (ISCAP/IPP)) i Luis Hernando Cebriá (Universitat de València).

Durant el Congrés es van presentar 29 comunicacions sobre una àmplia gamma de temes relacionats amb la temàtica general de l'esdeveniment.

En l'organització van participar la Facultat d'Economia i Empresa de la UIB juntament amb el Departament d'Economia i Empresa, EESCOOP, el Centre d'Investigació de Dret, Economia Social i Cooperativa (CIDES) de la Universitat d'Almeria, la Càtedra UNESCO d'Economia Social i Solidària, i el Projecte d'I+D+i PID2020-119473GB-I00 finançat pel MCIN/AEI.

En el Congrés van col·laborar també la Càtedra de Cooperativisme i Economia Social de FECOMA i la Universitat Complutense de Madrid; RULESCOOP i CIRIEC-Espanya.

CEPES RECLAMA EN LA SEUA ASSEMBLEA QUE S'ACCELERE LA TRAMITACIÓ DE LA LLEI INTEGRAL DE L'ECONOMIA SOCIAL I EL HUB D'AVANTGUARDA

CEPES va celebrar el passat 6 de juny a Madrid la seua XXXII assemblea general anual, amb la participació del president del Govern, Pedro Sánchez, i una àmplia representació del Ministeri de Treball i Economia Social, pel qual va intervindre la secretària d'Estat Amparo Merino. Per part de CIRIEC-Espanya van assistir la presidenta, Adoración Mozas; el director general, José Luis Monzón, el director de Comunicació, José Juan Cabezuelo, i el professor Gustavo Lejarriaga, director de EESCOOP.

L'assemblea va comptar amb la presència de diputats de diferents partits polítics, representants institucionals a nivell estatal i regional, representants d'organitzacions sindicals i empresarials, i una àmplia delegació de directius de l'economia social espanyola i del tercer sector; al costat de Juan Antonio Pedreño, que en l'Assemblea va ser reelegit per quarta vegada president de CEPES, i per unanimitat.

Conduït per la periodista i presentadora de la TV Regió de Múrcia, Encarna Talavera, l'acte va començar amb una ponència del periodista i Cap d'Economia de la Cadena SER, Javier Ruiz, qui primer va subratllar l'elevat contrast entre la situació real de l'economia espanyola, amb un creixement per damunt de la mitjana europea, un augment de l'ocupació sense precedents i una inflació relativament controlada; enfront de la percepció que té la ciutadania, que és molt pitjor de la realitat. Javier Ruiz va advertir, no obstant això, que este context "d'èxit" inclou també un augment de

les desigualtats i de les famílies que passen per dificultats econòmiques, "a causa del model ultraliberal, que beneficia més a les rendes del capital que als treballadors". Segons Ruiz, el patró ultraliberal "està esgotat", mentre que el model d'economia social "està guanyant", i és el model referent al que haurien de seguir les economies modernes. "Cal felicitar-vos i continuar remant", va animar Ruiz.

Posteriorment a esta ponència, el president de CEPES, Juan Antonio Pedreño, va inaugurar l'assemblea pròpiament dita, expressant que l'Economia Social "és una palanca de transformació inqüestionable per a abordar el canviant escenari socioeconòmic, marcat per nous sectors emergents i també per les noves ocupacions".

Per una Llei Integral de l'Economia Social, Hub d'avantguarda i pressupostos adequats

Després d'assenyalar alguns de les fites a nivell europeu que posen de manifest l'evolució i el creixement "imparable" de l'economia social en els últims dos anys, com el Pla d'Acció Europeu o les resolucions aprovades a favor d'este model per la OIT, l'OCDE i el Fòrum de Davos, Pedreño va afirmar que en este context "és primordial que la Llei Integral d'Economia Social comence la seua tramitació com més prompte millor, que en la mateixa s'arreglen totes les demandes del sector i que siga aprovada per unanimitat de totes les forces polítiques".

A més, Pedreño va demanar un pas avant i que s'incorpore en la taula de diàleg social a l'Economia Social, una demanda històrica però més avalada que mai per la Recomanació del Consell de la Unió Europea, per a construir un "diàleg social més obert, que reflectisca la pluralitat dels actors socioeconòmics que actuen en el mercat i que generen ocupacions".

Una alternativa verda, feminista i inclusiva

Per part seua, la secretària d'Estat d'Economia Social, Amparo Merino, es va referir a l'Economia Social com "una alternativa verda, feminista i inclusiva" i va exposar algunes de les fites que demostren el moment emergent que viu este model: "Aconseguirem la Primera Recomanació UE de l'economia social, un magnífic full de ruta", i va asseverar que el Govern es troba mirant també "a l'altre costat de l'Atlàntic, on hem llançat la Xarxa iberoamericana de foment de l'economia social".

En resposta a Pedreño, Merino va avançar que la tramitació de la Llei Integral d'Economia Social "serà una realitat molt prompte", així com el Hub d'Avantguarda, "que reforçarà a Espanya com a referent en Economia Social i plantejarà noves fórmules de treball decents lligades a la sostenibilitat".

Ratificats els nous socis

L'assemblea de CEPES va aprovar l'informe de gestió, els comptes i el pressupost de la Confederació per al present any. A més, es va ratificar l'adhesió com a soci de UNIDE, societat cooperativa de distribució del sector de l'alimentació amb 90 anys de vida i més de 1.200 establiments a Espanya; i de la Confederació d'Associacions d'Empreses d'Economia Social de Castella-La Manxa, organització empresarial que representa a la regió a 1.000 empreses i entitats d'economia social, que agrupen més de 174.000 socis i donen ocupació a 21.500 treballadors.

Clausura a càrrec del president del Govern, Pedro Sánchez

El president del Govern, Pedro Sánchez, va clausurar l'Assemblea General de CEPES, mostrant el seu compromís amb este model empresarial, del qual destaca el seu poder de transformació i que es diferencia, segons Sánchez, en "el perquè i el per a què feu les coses".

"L'economia social pot aportar solucions molt valuoses des del punt de vista de la transformació. En primer lloc, la lluita contra la desigualtat. En segon lloc, el canvi climàtic, la mitigació i l'adaptació. I finalment,

l'enfortiment dels sistemes democràtics", va precisar Sánchez.

"En poques paraules, sou empreses, però el que us distingeix i us fa especialment valuoses és el perquè i el per a què feu les coses. I crec que és necessari que la societat sàpia de la vostra contribució a este bé col·lectiu. I eixa és la raó de ser d'una entitat tan necessària com CEPES", va asseverar.

Sánchez va avançar que l'Executiu continuarà impulsant l'Estratègia d'Economia Social 2023-2027, aprovada fa un any, i que gira entorn de quatre eixos: avançar cap a la participació institucional de l'economia social; millorar la competitivitat de les empreses, sobretot en l'àmbit de la internacionalització, la innovació, la reestructuració i el desenvolupament de l'economia; fomentar noves iniciatives d'emprenedoria en sectors emergents, i avançar en igualtat de gènere i sostenibilitat.

Per tot això va demanar al sector que continue "apostant per la inclusió plena, per conciliar la legítima busca del benefici econòmic i empresarial amb una fi social, que porta a prendre partit i a voler millorar les vostres societats i entorns locals.

LA CORPORACIÓ MONDRAGON PRESENTA NOU FULL DE RUTA I NOMENA A PELLO RODRÍGUEZ COM EL SEU NOU PRESIDENT

El Grup Mondragon va celebrar el passat 17 de juliol en el Palau Euskalduna de Bilbao el seu Congrés anual, una cita a la qual estaven convocades 650 persones representants de les 92 empreses cooperatives que integren la Corporació, i en la qual el fins ara president, Iñigo Ucin, va traspasar el relleu al fins ara vicepresident, Pello Rodríguez Zabaleta.

En el Congrés, el nou president va presentar el full de ruta 2025-2028 i la Política Socioempresarial 2025-2028, que està enfocada a la competitivitat dels negocis i el model cooperatiu.

A més, els òrgans corporatius van presentar la gestió realitzada, tant la Comissió Permanent, representada per la seua presidenta, Leire Mugerza, com el Consell General, a càrrec d'Iñigo Ucin. Este últim es va jubilar dies després, a la fi de juliol, després d'haver completat dos mandats al capdavant del Consell General de la Corporació.

El recentment nomenat president, Rodríguez Zabaleta, és llicenciat en Enginyeria Superior Industrial, especialitat mecànica, per la Universitat del País Basc i la École Nationale d'Arts eta Métiers de París. Ha sigut vicepresident de Mondragon des de 2015 i és també director general de la divisió de Béns d'Equip, que agrupa les cooperatives de Danobatgroup i Automatització Industrial (Danobat, Soralue, Ideko, Fagor Arrasate, Fagor Automation, Mondragon Assembly i Goimek, entre altres).

També ha format part del Consell General i del Consell Industrial de la Corporació.

A més de la seua dilatada experiència, accedix a la presidència del Consell General de Mondragon amb un renovat compromís amb el model cooperatiu, amb l'aposta per la innovació i la competitivitat dels negocis.

Full de ruta fins a 2028

Durant el Congrés es va presentar el marc general d'actuació de les cooperatives per als pròxims quatre anys, un full de ruta que es definix, segons va anunciar la pròpia Corporació, per una visió, la de ser el referent cooperatiu mundial amb persones que transformen la societat mitjançant la força de la cooperació; i un repte, aconseguir posicions de lideratge, sent més competitiu, més cooperatiu i àgil amb els canvis, per a ser un agent clau de transformació social.

Finalment, la Corporació, en paraules del nou titular, continuarà girant entorn de quatre eixos estratègics, que són el compromís i identitat cooperativa, negocis amb futur, obertura i impacte social i intercooperació per a donar resposta als reptes.

Esta nova etapa arriba a Mondragon en un context en el qual les seues cooperatives han aconseguit unes vendes de 11.056 milions, superant per primera vegada la barrera dels 11.000 milions, i amb una plantilla que aconsegueix les 70.500 persones, segons xifres de la pròpia Corporació. Solament Grup Eroski suposa ja

la mitat de la facturació de la Corporació Mondragon i prop de la mitat de l'ocupació.

La Corporació va aconseguir uns beneficis rècord, de 593 milions d'euros en 2023, amb les quatre àrees de Mondragon (Indústria, Finances, Distribució i Coneixement) evolucionant en positiu.

A més de l'evolució quantitativa, un altre aspecte a subratllar de 2023 ha sigut la constitució formal de la Divisió de Coneixement, integrada per centres educatius, universitat i centres tecnològics. Amb prop de 2.000 persones, un pressupost agregat de 150 milions d'euros i 22 seus repartides per Euskadi, el projecte naix amb la idea d'enfortir l'ecosistema del coneixement de Mondragon, conscient que els reptes del futur, de les empreses i de la societat es resoldran des d'este àmbit.

“Ha sigut una aventura apassionant”

Iñigo Ucin, president sortint del Consell General de Mondragon, es va acomiadar del seu càrrec i de la Corporació després de huit anys al capdavant en dos mandats. Ucin va prendre el relleu de Javier Sotil i el trasllada a Pello Rodríguez. Segons les seues declaracions, deixa el seu lloc satisfet, i recalca que la presidència de Mondragon ha sigut “una aventura apassionant”.

El ja ex president de Mondragon insistix també en les paraules que va pronunciar quan va prendre possessió del seu càrrec fa huit anys: “Mondragon serà més fort només amb negocis rendibles i persones amb valors cooperatius en les cooperatives”.

Mondragon inaugura Hirekin, primer centre d'emprenedoria industrial sostenible

Entre les novetats de la Corporació dels últims mesos destaca també que Mondragon ha inaugurat en Arrasate (Guipúscoa) el centre d'indústria sostenible Hirekin, el primer d'estes característiques al país, i del qual s'espera siga referent en el desenvolupament de projectes d'emprenedoria industrial sostenible.

El Lehendakari Imanol Pradales va ser un dels protagonistes de la inauguració, que va comptar també amb diferents figures institucionals, empresarials i econòmiques.

La construcció d'este centre, que ha suposat una inversió de 9 milions d'euros, té com a objectiu fer de l'industrial un sector més sostenible, descarbonitzat i digitalitzat, de manera que es convertisca en un espai de col·laboració en el qual empreses, emprenedors, investigadors i estudiants puguen treballar conjuntament per a desenvolupar tecnologies, productes i processos de producció industrial.

El projecte està liderat per l'Escola Politècnica Superior de Mondragon Unibertsitatea, així com la Corporació Mondragon, Saiolan, Laboral Kutxa, el Grup Fagor i la seua Fundació Gizabidea, Isea, Galbaian, la Mancomunitat de l'Alt Dega i el Parc Tecnològic Garaia. Són patrocinadors Krean, Orbea i Grup Fagor.

Hirekin és el resultat extraordinari de l'aposta de Mondragon Unibertsitatea per enfortir l'emprenedoria industrial, i ací està la clau, industrial i tecnològica. L'emprenedoria industrial no serà un camí fàcil, però serà absolutament necessari”, va incidir el lendarari, Imanol Pradales.

PRESENTAT EL PORTAL D'ONG, UNA WEB INTERACTIVA AMB ESTADÍSTIQUES I GEOLOCALITZACIÓ DE LES ORGANITZACIONS SOCIALS A ESPANYA

La Plataforma d'ONG d'Acció Social va presentar el passat 7 de maig en el Hub Per Talent Digital, de Fundació ONCE, a Madrid, el Portal d'ONG, un nou recurs digital, que reflecteix la informació recopilada sobre les organitzacions socials de tot el territori espanyol. El Portal té com a objectiu continuar millorant la transparència i gestió de dades del Tercer Sector, i facilitar la busca i geolocalització dels punts d'atenció de les diferents entitats.

L'acte de presentació va ser inaugurat per la presidenta de la Plataforma d'ONG d'Acció Social, Yolanda Besteiro, i per la directora general de Diversitat Familiar i Serveis Socials del Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030, Patricia Bezunartea.

A més van participar Marisa Gómez, directora de la Plataforma d'ONG, així com Nuria Parejo i Óscar Perea, que formen part de l'equip tècnic de la Plataforma, i que van ser els encarregats de presentar el projecte.

Este nou recurs digital es presenta, com “una ferramenta viva i alineada amb la Transformació Digital, que estarà en constant canvi, actualitzant i incorporant dades estadístiques, informació i punts d'atenció de les organitzacions socials”.

El Portal compta amb una secció de gràfics i taules interactius, a partir de les dades del Baròmetre del Tercer Sector, així com de l'informe 'La Plataforma d'ONG d'Acció Social en xifres'. Destaca també un geolocalitzador, en el qual s'arreglen prop de 2.000 punts d'atenció de les entitats que formen part de la Plataforma d'ONG.

Un camí cap a la Transformació Digital

La presidenta de la Plataforma d'ONG, Yolanda Besteiro, va destacar durant l'acte de presentació que “la Transformació Digital no és una opció. És una realitat necessària en un món cada vegada més interconnectat i globalitzat”, i que, per tant, les entitats socials poden aprofitar este recurs per a “augmentar la seua visibilitat i connectar amb més donants, persones voluntàries i beneficiàries, incrementant el seu impacte en la societat.”

En este sentit, la presidenta va ressaltar altres assoliments de la Plataforma d'ONG, com l'Observatori de Transformació Digital, i els grups de treball en la iniciativa l'ONG del futur, a més del llançament del Portal d'ONG.

Per part seua, Marisa Gómez, directora de la Plataforma d'ONG, va animar que les administracions públiques es comprometen amb l'enfortiment de les dades i estadístiques, i va voler agrair “a les més de 700 entitats a Espanya que van participar en la realització del Baròmetre del Tercer Sector Social posant els seus coneixements i dades a la disposició de la Plataforma”.

“L'estudi realitzat va mostrar la informació d'un univers compost per organitzacions que s'enquaden dins del Tercer Sector d'Acció Social a Espanya i que són, segons el Directori del Tercer Sector, quasi 28.000 entitats”, va concloure.

Web del Portal d'ONG d'Acció Social

<https://portalong.plataformaong.org>

LA PLATAFORMA DEL TERCER SECTOR PÚBLICA L'INFORME 'QUALITAT EN L'OCUPACIÓ EN EL TERCER SECTOR: UN PANORAMA INTEGRAL EN 2023'

L'estudi es configura com el primer pas per a la creació de l'Observatori de l'Ocupació en el Tercer Sector, que aspira a convertir-se en una plataforma de referència per a l'anàlisi i el seguiment de les condicions laborals en les organitzacions socials

La Plataforma del Tercer Sector (PTS) ha publicat l'Informe 'Qualitat en l'ocupació en el Tercer Sector: un panorama integral en el 2023'. El principal propòsit d'esta investigació ha sigut oferir una aproximació a les característiques de l'ocupació en el sector d'acció social a Espanya, a través de l'anàlisi de les condicions del treball, les relacions laborals, les experiències de les persones treballadores i les polítiques organitzacionals de les entitats del Tercer Sector.

L'estudi es basa en dos enquestes realitzades en l'últim trimestre de 2023. La primera va estar dirigida a una mostra representativa d'entitats del Tercer Sector que compten amb, almenys, una persona ocupada; i la segona va ser orientada a una mostra de persones treballadores del TS, aplicada mitjançant la tècnica de mostreig no probabilístic "bola de neu". Al costat de les seues troballes, l'estudi identifica també una sèrie de reptes del Tercer Sector en matèria d'ocupació per als pròxims anys.

528.126 treballadors, un 2,5% del total

L'estudi detalla que en 2023 hi havia 528.126 persones contractades en el Tercer Sector. El pes percentual del Tercer Sector en el mercat de treball estatal ha experimentat un retrocés, del 2,5% en 2023 enfront d'un 3,2% en 2021, pel fet que el número total d'ocupats a nivell nacional ha augmentat considerablement en els últims anys, mentre que el nombre de persones ocupades en el Tercer Sector ha quedat estable. En 2023 el 79,3% de les persones treballadores en el Tercer Sector eren dones.

Malgrat l'alta qualificació, el salari brut anual per a les persones treballadores en el Tercer Sector està per davall de la mitjana espanyola. Mentre que la mitjana salarial anual bruta en el Tercer Sector és de 23.582€ en 2023, a Espanya este valor ascendia en 2022 a 25.353€. Addicionalment, si bé les dones representen la gran majoria de les persones treballadores del Tercer Sector, cobren menys que els homes i són les que més patixen la temporalitat. Segons l'Informe, els menors salaris anuals del Tercer Sector en com-

paració amb la resta del mercat laboral fan que més de la mitat de les persones treballadores informen estar totalment en desacord o parcialment en desacord amb la relació entre esforços realitzats i sou percebut (57,8%).

No obstant això, segons l'enquesta a les persones treballadores, una majoria, del 60,8%, manifesten un alt grau de satisfacció amb el seu treball, i si s'analitza esta dada detalladament s'observa que la major influència en el grau de satisfacció es rep de la variable salari.

L'estudi conclou amb una sèrie de recomanacions, que comporten "desafiaments significatius". Entre elles afirma que és necessari implementar i formalitzar "procediments més efectius per a la contractació de perfils necessaris, garantint la millora gradual dels salaris". A més, el sector ha de continuar amb els "esforços actius per a reduir la bretxa de gènere, garantint l'eliminació de la temporalitat desproporcionada entre dones i homes".

Al costat d'estes indicacions, l'Informe afeg quatre "macro reptes", desafiaments de gran escala que impacten directament en la capacitat d'abordar altres més concrets i específics. Els quatre macro reptes tenen a veure amb l'ampliació de les fonts de finançament del Tercer Sector; millorar la formació en TS; la col·laboració amb les AAPP, i realitzar campanyes de comunicació que presenten al Tercer Sector també com a generador d'ocupació.

Informe disponible en:

<https://observatorioempleotercersector.org/>

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · INTERNACIONAL

COSTA RICA ACOLLIRÀ EL 34 CONGRÉS INTERNACIONAL DEL CIRIEC SOBRE ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

El Congrés es durà a terme durant els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2024 en el Centre de Conferències «La Vinya de l'Est», a San José, Costa Rica, baix el lema de "Estratègies per a fomentar un desenvolupament territorial i humà"

CIRIEC-Internacional, la Universitat Estatal a Distància (UNED) de Costa Rica i CIRIEC-Costa-Rica han convocat al 34 Congrés Internacional del CIRIEC sobre Economia Pública, Social i Cooperativa. El Congrés es durà a terme durant els dies 16, 17 i 18 d'octubre de 2024 en el Centre de Conferències «La Vinya de l'Est», a San José, Costa Rica, baix el lema de "Estratègies per a fomentar un desenvolupament territorial i humà".

L'esdeveniment ve avalat per l'exitós Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social de CIRIEC celebrat allí al setembre de 2021, amb la participació de més de 500 persones de 40 països, entre

assistents i participants en línia, i la presentació de 180 comunicacions.

Els congressos internacionals del CIRIEC són esdeveniments clau per a la comunitat global interessada en l'economia pública, social i cooperativa, ja que es promou l'intercanvi de coneixements i la col·laboració internacional. Atrauen a participants de tot el món, incloent-hi representants del món econòmic i social, dirigents cooperatius i de l'economia social, sindicalistes, polítics i representants d'institucions públiques.

En el 34 Congrés Internacional del CIRIEC es debatrà sobre temes i desafiaments relacionats amb les es-

estratègies i Innovacions implementades baix l'impacte de les diverses transicions. Els actors de l'economia social i de l'economia pública compartiran les seues experiències i assoliments per a una societat més justa i sostenible.

Tal com advertixen els organitzadors, els avanços tecnològics han tingut un profund efecte en el desenvolupament de les nostres societats. No obstant això, per si sols no poden reduir les desigualtats ni enfortir la democràcia política i econòmica. "Es necessiten polítiques públiques i acció col·lectiva per a aconseguir un desenvolupament territorial i humà en benefici de tots".

Eixos temàtics

Els temes clau del congrés inclouen el desenvolupament territorial, la innovació científica i tecnològica, i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). A més, els diferents eixos es desenvoluparan entorn de qüestions com la necessitat de Polítiques públiques de foment de l'economia social; la importància de les infraestructures i xarxes de serveis públics, o la Història del cooperativisme i de l'economia social i solidària.

Entre els ponents previstos en el Congrés figuren Ilcheong Yi, coordinador principal de l'Institut d'Investigació de les Nacions Unides per al Desenvolupament Social (UNRISD) i membre del Grup de Treball Interinstitucional de les Nacions Unides sobre Economia Social i Solidària (UNTFSSSE); Thierry Pauchant, professor i titular de la Càtedra de Gestió Ètica de l'Escola de Negocis HEC Mont-real (el Canadà), adscrita a la Universitat de Mont-real, i Augusto Zampini-Davies, advocat, teòleg i figura rellevant en l'àmbit de la justícia social i la lluita contra el canvi climàtic.

L'economia social a Costa Rica

L'economia social a Costa Rica exercix un paper destacat en el desenvolupament econòmic i social del país, enfocant-se en la creació de valor i benestar col·lectiu a través d'iniciatives solidàries i cooperatives. Dins de l'economia social, les cooperatives són actors clau en sectors com l'agricultura, el comerç i les finances. S'estima que el país centreamericà compta amb més de 600 cooperatives.

L'economia social a Costa Rica està recolzada per marcs legals i institucionals. L'Institut Nacional de Foment Cooperatiu (INFOCOOP) és una entitat governamental que secunda i regula a les cooperatives, facilitant l'accés a finançament i assistència tècnica per a estes organitzacions.

A través de polítiques públiques i projectes impulsats per l'economia social, Costa Rica ha aconseguit avanços significatius en la reducció de la pobresa i la desigualtat. Les cooperatives i altres organitzacions solidàries brinden accés a serveis i oportunitats en comunitats vulnerables, contribuint a l'apoderament de grups marginats.

Congressistes de tot el món tindran l'oportunitat de conèixer esta realitat de l'economia social costa-riquenya, que està constituïda com un motor clau per al desenvolupament inclusiu i sostenible, secundada per una sòlida xarxa de cooperatives i polítiques que afavorixen la participació democràtica.

L'ASSEMBLEA GENERAL DE L'ONU DECLARA EL 2025 ANY INTERNACIONAL DE LES COOPERATIVES

Esta és la segona vegada en la història que l'ONU dedica un any internacional a les cooperatives, i per al president de l'ACI, Ariel Guarco, això no és casualitat: "Impulsades per la preocupació per totes les comunitats, les cooperatives s'han adaptat amb èxit per a superar els desafiaments, i han demostrat repetidament que estem construint un món millor"

L'Assemblea General de l'ONU, en la seua reunió del passat 19 de juny va declarar el 2025 com a Any Internacional de les Cooperatives (IYC2025), que se celebrarà baix el lema "Les cooperatives construeixen un món millor", seguint el lema del primer 'CoopsYear', celebrat en 2012.

Amb això, l'ONU destaca l'impacte global durador de les cooperatives i emfatitza que el model cooperatiu és una solució crucial per a abordar desafiaments globals. A més, subratlla el paper significatiu que exercixen les cooperatives en l'avanç de la implementació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

En la seua resolució A/78/L.71, l'Assemblea General de l'ONU recomana maneres de celebrar l'any internacional i insta a tots els Estats membres de l'ONU, al Sistema de les Nacions Unides i a tot el cooperativisme a aprofitar este esdeveniment per a promoure la contribució de les cooperatives al desenvolupament social i econòmic. Entre altres coses, l'Assemblea General de l'ONU convida als Estats membres a considerar la creació de comitès nacionals per a coordinar i preparar totes les activitats de l'IYC2025.

"La decisió de l'Assemblea General no podria ser més oportuna. Les contribucions innovadores de les cooperatives per al desenvolupament sostenible seran crucials per a accelerar el progrés en la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a mesura que ens acostem a 2030," va dir Li Junhua, Secretari General Adjunt del Departament d'Assumptes Econòmics i Socials de les Nacions Unides. "El segon Any Internacional de les Cooperatives serà una oportunitat per a mobilitzar a totes les parts interessades per a secundar i expandir les cooperatives a tot arreu, enfortint les seues contribucions per a un món millor."

Una presentació preliminar del IYC2025 es va dur a terme el 9 de juliol de 2024 durant el Fòrum Polític d'Alt Nivell de l'ONU, en la seu de l'ONU a Nova York. Este esdeveniment va ser organitzat pel Comitè per a la Promoció i l'Avanç de les Cooperatives (COPAC), en col·laboració amb la Unitat de Cooperatives de l'OIT i

Presentació preliminar de l'Any Internacional de les Cooperatives 2025, el passat 9 de juliol durant el Fòrum Polític d'Alt Nivell de l'ONU, a Nova York.

l'ACI. Els organitzadors van donar a conèixer el tema del IYC2025, el full de ruta de l'esdeveniment i els materials de comunicació.

Llançament oficial de l'Any Internacional de les Cooperatives

Posteriorment, el llançament oficial del IYC2025 es durà a terme a Nova Delhi, l'Índia, durant la Conferència Global de les Cooperatives i Assemblea General de l'ACI, programada del 25 al 30 de novembre de 2024, en presència de líders globals que busquen inspirar als cooperativistes de tot el món.

Els objectius clau per al IYC2025 inclouen que els governs creuen un entorn propici per a les cooperatives; que les cooperatives promoguen la conscienciació pública, desenrotllen nous líders i aprofiten la cooperació; que les institucions i agències de desenvolupament promoguen les cooperatives a través de l'educació, enfortint capacitats i emprendisatge, facilitant la col·laboració internacional, i que el públic compregua la identitat cooperativa i done suport a les seues iniciatives cooperatives.

JUAN ANTONIO PEDREÑO, REELEGIT PER UNANIMITAT PRESIDENT DE SOCIAL ECONOMY EUROPE

Social Economy Europe va celebrar el passat 24 de juny a Roma la seua assemblea general, amb la presència de la vicepresidenta del Govern i ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, i la secretària d'Estat d'Economia Social, Amparo Merino

En la XVI Assemblea General de 'Social Economy Europe' (SEE), celebrada el 24 de juny a Roma, Juan Antonio Pedreño va ser reelegit per quarta vegada i per unanimitat com a president d'esta organització, que engloba a 2,8 milions d'entitats, representa el 8% del PIB europeu i ocupa més de 13,6 milions de persones, segons les dades aportades per SEE.

Durant els pròxims tres anys, el també president de la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES) treballarà amb un nou Comité Executiu, triat també en este acte.

Pedreño va agrair davant els representants de l'Economia Social europea el compromís del Govern d'Espanya i, en concret, de la vicepresidenta segona i ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, amb este model empresarial "que representa el mateix que el sector automobilístic a Europa". Per a Pedreño, "comença una etapa plena de reptes en un moment en el qual l'Economia Social gaudix d'un gran reconeixement a nivell estatal i internacional".

Este model empresarial dona resposta, segons Pedreño, a tres grans desafiaments de la societat europea: "Reforça les democràcies, facilita la transició verda i la lluita contra el canvi climàtic, i també reduïx les desigualtats".

La ministra Yolanda Díaz va intervindre en l'Assemblea de SEE a Roma, on va acompanyar a Pedreño per a assegurar que "l'economia del futur és l'Economia Social". I es va comprometre a treballar, principalment, en tres eixos per a situar-la en el centre de l'activitat legislativa europea. El primer d'ells seria "impulsar la designació d'un Comissari europeu responsable de l'Economia Social, una iniciativa avalada ja per diversos Estats membres i que s'arregla en el Full de ruta de la Conferència Europea de l'Economia Social de Lieja".

El segon dels eixos en els quals treballarà la vicepresidenta segona és en la renovació de l'Intergrup d'Economia Social en el Parlament Europeu, un òrgan que compta amb el suport de més d'un centenar d'eurodiputats.

I, finalment, Díaz va assegurar que impulsarà el desenvolupament de la primera Recomanació euro-

pea sobre Economia Social, que es va aprovar durant l'última Presidència espanyola del Consell de la UE, el segon semestre de 2023.

Pla d'Acció italià per a l'Economia Social

Després de l'assemblea de SEE va tindre lloc també a Roma l'acte de llançament del Pla d'Acció italià per a l'Economia Social, promogut per Confcooperative, Legacoop Nazionale i l'Associazione Generale delle Cooperative Italiane, amb el suport de la Confederació Europea de Cooperatives Industrials i de Serveis (CECOP) i de Social Economy Europe.

Amb este acte, el moviment cooperatiu i de l'economia social italiana fan una crida al Govern italià perquè aplique la Recomanació del Consell de la UE perquè es desenrotllen condicions marc favorables a l'economia social.

Per als agents de l'economia social italiana, "és imperatiu que Itàlia done seguiment amb promptitud a esta Recomanació. És necessari desenvolupar una estratègia clara i decidida, que incloga intervencions legislatives, a més de polítiques i programes nacionals i regionals específics d'Economia Social que impacten en l'àmbit laboral i fiscal, i generen modalitats específiques d'associació públic-privada".

FRANÇA COMMEMORA 10 ANYS DE L'APROVACIÓ DE LA LLEI D'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

França va commemorar 10 anys de l'aprovació de la Llei d'Economia Social i Solidària. Ho va fer en un gran congrés, que es va celebrar els passats dies 12 i 13 de juny en el Centre Internacional de Conferències de la Universitat de la Sorbona, per iniciativa de ESS-France, la Cambra francesa de l'Economia Social i Solidària, i amb la participació de més de 1.000 persones.

El Congrés es va celebrar en el context sobrevingut de la dissolució de l'Assemblea Nacional francesa i convocatòria d'eleccions i creixement de l'extrema dreta. En este context, les 6 sessions plenàries van permetre als actors de la ESS alertar sobre la incompatibilitat del projecte de societat defés per la ESS amb els postulats de l'extrema dreta, guanyadora de les eleccions europees a França, i la necessitat de bloquejar-la.

En el Congrés es va fer oficial també el nomenament de l'ex ministre Benoit Hamon com a nou president de ESS-France, i es va agrair al president sortint, Jerome Saddier, tota la seua contribució per la unitat i visibilitat de l'economia social francesa.

Entre els participants van destacar les intervencions en el Congrés de Bruno Le Maire, ministre d'Economia, Finances i Indústria de la República francesa; Olivia Grégoire, ministra Delegada d'Empresa, Turisme i Consum, i Juan Antonio Pedreño, president de Social Economy Europe.

Declaració i nou full de ruta per a enfortir la ESS i la democràcia

El Congrés va concloure amb la lectura d'un manifest, convertit en una declaració de principis i un full de ruta per a enfortir la ESS, promovent una economia justa, inclusiva i sostenible, que responga als desafiaments polítics, socials i ambientals actuals.

A través d'este manifest, les organitzacions i empreses de la ESS francesa es proposen construir una societat on la dignitat humana i el respecte pel medi ambient siguen prioritaris. Es destaca la importància de la democràcia, la solidaritat i la sostenibilitat com a eixos centrals de la seua acció.

El document subratlla la necessitat de models econòmics que prioritzen el benestar col·lectiu sobre el lucre financer. La ESS es compromet a reduir la seua petjada ecològica i a fomentar sectors com l'economia circular, la mobilitat descarbonitzada i l'energia ciutadana. A més, advoca per models empresarials inclusius i justos que respecten la diversitat i combaten la discriminació.

S'emfatitza la protecció dels drets fonamentals i la creació d'aliances territorials entre actors públics i privats. La ESS es posiciona també com a defensora de la igualtat de gènere i de la inclusió de persones migrants. El manifest crida a l'acció col·lectiva per a integrar la ESS en programes públics i sectorials, millorar la fiscalitat adaptada als seus models i establir mecanismes de finançament a llarg termini.

ES PRESENTA A MÈXIC LA XARXA IBEROAMERICANA DE FOMENT DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA, QUE REUNIX REPRESENTANTS DE SIS GOVERNS IBEROAMERICANS

La vicepresidenta segona i ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, va assistir a Mèxic a la firma de la carta constitutiva de la Xarxa Iberoamericana de Foment a l'Economia Social i Solidària, que té com a objectiu compartir el desenvolupament de polítiques públiques inicialment en països com a Mèxic, Guatemala, Brasil, Colòmbia, Xile i Espanya. L'acte de firma i presentació va comptar també amb la participació del professor Juan Fernando Álvarez, de CIRIEC-Colòmbia i l'Observatori Iberoamericà OIBESCOOP.

Juan Fernando Álvarez va coordinar la firma d'este document amb el Comissionat Víctor Meseguer; el director de la Unitat Administrativa Especial d'Organitzacions Solidàries (UAEOS) de Colòmbia, Mauricio Rodríguez; el director general de l'Institut Nacional de l'Economia Social (INAES) de Mèxic, Juan Manuel Martínez Louvier; i el secretari nacional d'Economia Solidària del Govern del Brasil, Gilberto Carvalho. "Un moment únic en la història de les polítiques públiques de l'economia social i solidària a Iberoamèrica", segons el professor Juan Fernando Álvarez.

Van acompanyar la firma la presidenta de Cooperatives de les Amèriques, Graciela Fernández; el director de la Divisió de Desenvolupament Productiu i Empresarial de la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib (CEPAL), Daniel Titelman, i el

president de Social Economy Europe, Juan Antonio Pedreño.

Relacions horitzontals

En la seua intervenció, la ministra Yolanda Díaz va afirmar que la Xarxa Iberoamericana de Foment de l'Economia Social i Solidària "és una fita més en la construcció d'unes relacions més horitzontals entre Europa i Amèrica Llatina".

La Xarxa Iberoamericana de Foment de l'Economia Social i Solidària és un instrument de cooperació que potenciarà la democràcia i la justícia social en el conjunt dels països iberoamericans", va insistir Díaz, que en la seua intervenció va recordar com esta manera d'entendre l'economia procura treball decent, eixampla drets i reforça el sistema de benestar, a més de contribuir a societats més inclusives.

La creació d'esta xarxa té lloc després de l'aprovació l'any passat de la primera resolució de l'Assemblea General de Nacions Unides (ONU) sobre Economia Social, amb l'objectiu d'impulsar polítiques que fomenten este model econòmic cap a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

L'objectiu és que en els pròxims mesos es vagin sumant més països iberoamericans a la Xarxa, cap al desenvolupament d'una Estratègia regional sobre ESS.

L'ECONOMIA SOCIAL EN INTERNET

València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024

<https://valenciacapitaleconomiasocial.es/>

Tota la informació sobre València Capital Espanyola de l'Economia Social 2024 es troba en esta web, que a més explica el concepte d'economia social a un grup molt ampli, destacant que el constitueixen models empresarials que prioritzen a les persones i els valors socials per damunt del capital. La web inclou l'agenda completa d'esdeveniments relacionats amb la Capitalitat, notícies i detalls sobre iniciatives per a fomentar una economia més justa i sostenible.

Portal de l'Economia Social del Ministeri de Treball i ES

<https://www.mites.gob.es/EconomiaSocial/>

La web 'ES Economia Social', promoguda pel Ministeri de Treball i Economia Social, ofereix informació clau sobre el sector al país, enfocant-se en cooperatives, societats laborals i altres entitats, al costat de les seues organitzacions representatives en l'àmbit autonòmic, estatal i internacional. A més, inclou dades sobre ocupació, legislació, finançament, subvencions i estratègies nacionals. També destaca la informació sobre el PERTE de l'economia social i de les cures, i eines per a fomentar l'emprenedoria i la innovació en este sector.

20 Congrés Estatal de Cooperatives d'Ensenyament

<http://educart.coop>

El 20 Congrés Estatal de Cooperatives d'Ensenyament se celebrarà els dies 23 a 25 d'octubre a València. Art, innovació i inclusió són les paraules clau d'este Congrés, que pretén descobrir i explorar les potencialitats que la relació entre l'educació i l'art atresora. Serà un Congrés que treballarà la intercooperació, la sostenibilitat, les bones pràctiques i l'emprenedoria, i possibilitarà un procés de reflexió conjunta donant visibilitat a esta reflexió i reivindicant així el model d'escola cooperativa. Organitza la Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament (UECoE), en col·laboració amb la Unió de Cooperatives d'Ensenyament Valencianes (UCEV), i se celebra en el marc de València, capital espanyola de l'Economia Social 2024.

CIRIEC-Espanya, ara també en LinkedIn i Instagram

<http://www.ciriec.es>

CIRIEC-Espanya ha ampliat el seu rang de difusió amb la creació de dos nous perfils en les xarxes socials LinkedIn i Instagram, amb els quals espera augmentar la seua visibilitat i arribar a un sector major de la població. En la xarxa social LinkedIn, dirigida a un sector empresarial i acadèmic, CIRIEC-Espanya ha trobat el lloc on publicar les seues novetats, notícies i esdeveniments més destacats. El perfil d'Instagram de CIRIEC-Espanya està destinat a publicacions més visuals com a vídeos, cartells i fotografies sobre el centre i els estudis que en ell es realitzen.

CEGEA – Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses de la UPV

<https://www.cegea.upv.es/>

El Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses (CEGEA) va ser reconegut en 1999 com a Estructura Pròpia d'Investigació de la Universitat Politècnica de València (UPV). Anteriorment es denominava Centre d'Especialització en Gestió d'Empreses Agroalimentàries. Després de 25 anys d'este reconeixement, CEGEA està consolidat com el centre líder en formació en cooperativisme agro-alimentari, ampliant el seu àmbit d'actuació a àrees com la comptabilitat, auditoria, fiscalitat i sector públic, dret de l'empresa, emprenedoria, innovació i responsabilitat social.

CLMESTAT – Portal Estadístic de l'Economia Social de Castella-La Manxa

<https://clmestat.com/>

Està disponible el Portal Estadístic de l'Economia Social de Castella-La Manxa (CLMESTAT), el tercer espai web d'estadístiques oficial que es presenta a nivell nacional, precedit pel Portal Estadístic de l'Economia Social (CIRIECSTAT), d'àmbit estatal, i el Portal Estadístic de l'Economia Social de la Comunitat Valenciana (VALESTAT). El Portal, a més d'oferir dades sobre entitats i ocupació de l'economia social castellanomanxega, inclourà un apartat addicional sobre monetització del valor social de l'economia social, en el qual es traduirà en valor monetari (euros) tot el que les empreses i organitzacions de l'economia social aporten a la seua comunitat local i regional, més enllà del seu propi resultat econòmic i financer.

Hispaceop – Confederació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris

<https://hispaceop.es/>

Hispaceop és l'organització sense ànim de lucre que representa a cooperatives de consum a Espanya. Defén els interessos de les cooperatives davant institucions, i representa a cooperatives de diversos sectors, com la distribució de productes de gran consum, energia elèctrica, serveis sanitaris, i productes culturals. Actua també com una entitat que protegix, informa i educa als consumidors sobre temes rellevants per als seus drets i benestar.

XVIII Congrés CERMIS Autònoms, València 2024

<https://congreso.cermicv.es/>

València acollirà enguany la diuitena edició del Congrés dels CERMIS Autònoms, un esdeveniment organitzat per CERMI Estatal i CERMI Comunitat Valenciana, en el marc de València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024. Este congrés advoca per una transició digital justa i inclusiva fomentant l'educació i l'acció contra la bretxa digital de les persones amb discapacitat.

TEMES D'ACTUALITAT

COHOUSING COOPERATIU: UNA ANÀLISI DE REPTES I OPORTUNITATS

Per **Maria José Vañó Vañó**,
 Professora Titular de Dret Mercantil
 Departament de Dret Mercantil “Manuel Broseta Pont”
 Investigadora de l'Institut IUDESCOOP - Universitat de València

1. Introducció¹

La cooperativa de vivendes té una llarga tradició a Espanya. El primer antecedent en les polítiques públiques es troba en la Llei de Bases de Cases Barates de 12 de juny 1911, que reconeixia a les cooperatives com a entitats aptes per a arrendar o vendre vivendes. Va ser aprovada per a persones de classe baixa; posteriorment, en 1921, es va aprovar una segona Llei de Cases Barates que també va incloure a persones de classe mitjana. No obstant això, durant les dos dècades següents, estes cooperatives no van tindre un paper destacat en l'economia espanyola.

A partir de la Llei de 1931 i la Llei catalana de 1934, les cooperatives de vivendes van començar a guanyar protagonisme, definint-se com una classe específica de cooperativa de consum. La regulació detallada i el reconeixement de les cooperatives de vivendes com una tipologia amb característiques pròpies no es va produir fins a la promulgació de la Llei General de Cooperatives de 1942.

La Llei de Cooperatives de 1931 va ser una fita important en la història de les cooperatives a Espanya. Promulgada poc després de la proclamació de la Segona República, esta llei va establir les bases per a la creació i funcionament de cooperatives al país. Esta norma permetia la formació de cooperatives dedicades exclusivament a la construcció de vivendes per als seus socis, amb el propòsit de proporcionar-los llars dignes, higiènics i assequibles. Els membres d'estes cooperatives tenien un paper actiu en la presa de decisions i la gestió, seguint un enfocament assembleari. Les cooperatives tenien personalitat jurídica pròpia i es regien per un consell rector. En unes certes circumstàncies, la llei requeria que els comptes de les cooperatives se sotmeteren a auditoria externa².

La Llei General de Cooperatives de 1942, juntament amb el seu Reglament de l'any següent, definix a les cooperatives de vivendes com a “cooperatives de vivendes protegides” dedicades a “la construcció de cases exclusivament per als seus socis, a fi de proporcionar-los una llar digna, higiènic i econòmic”.

1.- Investigació desenvolupada en el marc del Projecte TED2021-129787B-I00, finançat per MCIN/AEI/10.13039/501100011033 i per la Unió Europea “NextGenerationEU”/PRTR, denominat COMUNITATS D'AUTOCONSUM CLAU EN LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA (POWERCOOP). IP Mª José Vañó Vañó; i del CONVENI DE COL·LABORACIÓ PER AL FOMENT DE LA VIVENDA COOPERATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA firmat entre la Vicepresidència Segona i Conselleria de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda, la Universitat de València, a través de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP), i la Federació de Cooperatives de Vivendes i Rehabilitació de la Comunitat Valenciana (FECOVI) 2024.

2.- CHAVES ÁVILA, R. (2001): “La economía social en la historia. Las cooperativas en la Segunda República Española”. 1931, primera Llei espanyola de Cooperatives. Notícies CIDE 33.

El Cohousing, o vivenda col·laborativa sorgix com una mena de cooperativisme de vivendes en la qual els residents compartixen espais i recursos comuns mentres mantenen vivendes privades independents; és un model que ha guanyat atenció com una alternativa sostenible i socialment inclusiva als models de vivenda tradicionals, com una resposta innovadora a les necessitats residencials de diversos grups socials, seguint el deixant de països europeus amb major tradició en esta classe de cooperatives.

Baix esta legislació, el cooperativisme de vivendes va enlairar notablement, especialment a Catalunya, on la immigració dels anys 60 i 70 del segle XX va generar la urgent necessitat de construir allotjament per a les famílies nouvingudes als voltants de Barcelona.

Una característica distintiva de les cooperatives de vivendes és la contínua ampliació del seu objecte social. Inicialment, el seu propòsit era oferir vivendes a preus reduïts per a la classe treballadora. Posteriorment, el Reglament que desenvolupa la Llei 52/1974 General de Cooperatives va ampliar explícitament les funcions d'estes cooperatives, incloent "totes les necessàries per a aconseguir el seu objectiu social". Es classifiquen com a Cooperatives de Vivendes aquelles que tenen per objecte procurar vivendes i edificacions, així com obres complementàries exclusivament per als seus socis i familiars, podent adquirir, parcel·lar i urbanitzar terrenys, i realitzar obres i serveis necessaris, fins i tot amb l'aportació directa i personal del treball dels seus socis.

Esta tendència a ampliar l'objecte social de la cooperativa de vivendes es va vore reforçada amb la Llei 27/1999 de Cooperatives, de 17 de juliol. Esta llei reconeix com a objecte social principal de les cooperatives de vivendes la conservació i administració de les vivendes i locals, així com dels elements, zones o edificacions comunes. A més, contempla la creació i subministrament de serveis complementaris, així com la rehabilitació de vivendes, locals i edificacions i instal·lacions complementàries, al costat de les activitats previstes en les lleis anteriors. Cal destacar que, atés que la legislació cooperativa no és competència exclusiva de l'Estat, les diferents Comunitats Autònomes poden promulgar les seues pròpies lleis en esta

matèria, la qual cosa possibilita noves activitats per a les cooperatives de vivendes.

La Llei de Cooperatives 27/1999 de 16 de juliol ha obert un nou marc regulador, reforçant la seguretat dels socis i la transparència en la gestió. Esta llei també permet que la cooperativa pugua proporcionar béns i serveis no sols als seus socis, sinó també a les persones que convisquen amb ells, ampliant l'abast que anteriorment es limitava als familiars; esta norma coexistix amb les lleis autonòmiques que promouen vivendes en els seus respectius territoris.

La llarga història de la cooperativa de vivendes demostra que representa una opció vàlida per a accedir a una vivenda de qualitat, ja que les promocions cooperatives es realitzen a preu de cost i amb les qualitats fixades pels socis en la seua condició de promotors i participants en la gestió. A més, possibilita l'actuació en activitats connexes a l'activitat immobiliària, com la rehabilitació de vivendes, l'administració de comunitats de propietaris, l'adquisició i urbanització de terrenys, entre altres.

El Cohousing, o vivenda col·laborativa sorgix posteriorment, com una mena de cooperativisme de vivendes, com a model residencial en el qual els residents compartixen espais i recursos comuns mentres mantenen vivendes privades independents; és un model que ha guanyat atenció com una alternativa sostenible i socialment inclusiva als models de vivenda tradicionals, com una resposta innovadora i sostenible a les necessitats residencials de diversos grups socials, seguint el deixant del model implantat en països europeus amb major tradició en esta classe de cooperatives, on les cooperatives de cessió d'ús tenen una important presència³.

3.- VAÑÓ, M.J. (2022): VIVIENDA COLABORATIVA Y PERSONAS MAYORES. *Teoría & Derecho. Revista de Pensamiento Jurídico*, 33, 192-219. <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>.

A Espanya, la cooperativa de vivendes és principalment un mitjà per a adquirir una vivenda en millors condicions econòmiques i de qualitat que les oferides en el mercat. La cooperativa s'encarrega d'adquirir els terrenys, gestionar tot el procés de construcció, fixar el cost aproximat de les vivendes i les instal·lacions auxiliars, i desenvolupar el pla de finançament, establint els terminis d'execució. A més, habitualment, la cooperativa negocia amb les entitats financeres les condicions dels programes de finançament de la promoció.

Este model es basa en la convivència d'un grup de persones en una comunitat que combina vivendes privades amb espais comuns i serveis compartits.

La seua implementació ha mostrat ser particularment eficaç per a abordar les necessitats de sectors específics de la població, com ara persones majors, joves i col·lectius vulnerables, a través de l'ús del model cooperatiu, no obstant això, les principals traves es troben en les administracions públiques i en el finançament dels projectes.

L'envelliment de la població espanyola, juntament amb l'augment de la soledat no desitjada i la necessitat de cures, ha portat a la busca d'alternatives residencials que fomenten la comunitat i el suport mutu. El Cohousing sènior ha sorgit com una solució viable, permetent a les persones majors viure de manera independent mentre gaudixen d'una xarxa de suport social i serveis compartits. Este model, comunament estructurat baix la figura de cooperatives de vivendes, permet als majors gestionar col·lectivament les seues necessitats residencials i de cura, promovent un envelliment actiu i saludable⁴.

La dificultat d'accés a la vivenda, especialment en les zones urbanes, ha afectat significativament la població jove a Espanya. El model de Cohousing ofereix una alternativa assequible i atractiva, permetent als joves compartir recursos i reduir els costos de vida. A més, fomenta un entorn de col·laboració i comunitat, on els residents poden compartir experiències i donar-se suport mútuament en el desenvolupament personal i professional. Les cooperatives de vivendes es presenten com una ferramenta eficaç per a orga-

nitzar i gestionar estos projectes, permetent als joves involucrar-se activament en la planificació i gestió de les seues llars.

Els col·lectius vulnerables, inclosos aquells amb discapacitats, migrants i persones en risc d'exclusió social, també poden beneficiar-se enormement del Cohousing. Este model no sols proporciona una solució residencial, sinó que també crea un entorn inclusiu i solidari que facilita la integració i el benestar dels seus membres. Les cooperatives de vivendes permeten l'autogestió i l'apoderament d'estos col·lectius, promovent l'equitat i la justícia social a través de la participació activa i la presa de decisions compartida.

2. El dret a la vivenda com a dret fonamental i els principis cooperatius

La Constitució Espanyola constituïx el fonament del nostre ordenament jurídic, establint preceptes essencials que han de ser respectats per ciutadans i poders públics. Entre estos preceptes, es destaquen drets i llibertats fonamentals com el dret a l'educació, el dret al treball i la lliure empresa, arrellegats en els articles 27, 35 i 38 respectivament.

A més, la Constitució consagra principis rectors que orienten les polítiques socials i econòmiques. Per exemple, es reconeix el dret a la protecció de la salut, a gaudir d'un medi ambient adequat i a una vivenda digna i adequada, com s'establix en els articles 43, 45 i 47. També s'ordena als poders públics dur a terme polítiques orientades a la plena ocupació i a la rehabilitació i integració de les persones discapacitades, promovent la formació i readaptació professional, defenent els drets dels consumidors i usuaris, i conservant el patrimoni històric, cultural i artístic. Així, la Constitució Espanyola, en el seu article 47, reconeix el dret a una vivenda digna i adequada. Els poders públics estan obligats a promoure les condicions necessàries per a fer efectiu este dret, regulant la utilització del sòl per a impedir l'especulació i assegurant que la comunitat participe en les plusvàlues generades per l'acció urbanística dels ens públics⁵.

4.- VAÑÓ, M.J. (2022): VIVIENDA COLABORATIVA Y PERSONAS MAYORES. *Teoría & Derecho. Revista De Pensamiento jurídico*, (33), 192-219. <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>; LÓPEZ, D. /ESTRADA, M. (2016). ¿Cómo avanzan las dinámicas de senior cohousing en España? En S. Ezquerro, M.P. Salanova, M. Pla, J. Subirats (Eds.) *Edades en transición. Envejecer en el siglo XXI (227-237)*, Madrid: Ariel. LÓPEZ DE LA CRUZ, L. (2015). *Co-housing como modelo habitacional para la promoción del envejecimiento activo. Aspectos jurídico-legales de la implantación de las viviendas colectivas en España. En AA.VV., Soluciones habitacionales para colectivos de mayores (pp. 109-133)*. Sevilla: Universidad Pablo de Olavide.

5.- FAJARDO, VAÑÓ y MERINO (2021): *Claves de la colaboración público-cooperativa en el ámbito local: vivienda, empleo y servicios públicos*, FECOVI-IUDESCOOP-GVA.

La Constitució Espanyola reconeix la iniciativa pública en l'activitat econòmica i la possibilitat de reservar al sector públic recursos i serveis essencials. A més, estableix que els poders públics han de fomentar les societats cooperatives, subratllant la importància d'atendre la modernització i el desenvolupament de tots els sectors econòmics, especialment l'agricultura, la ramaderia, la pesca i l'artesanía, amb l'objectiu d'equilibrar el nivell de vida.

A partir d'este marc normatiu, els poders públics locals tenen la responsabilitat de garantir i promoure els drets dels seus ciutadans en àrees com la vivenda, l'ocupació, l'educació, la salut, la cultura i l'oci. Per aconseguir estos objectius, poden desenvolupar activitats econòmiques de manera directa o indirecta, secundant-se en cooperatives. Estes cooperatives, creades pels propis ciutadans com a usuaris o treballadors de serveis públics, busquen fins d'interés comú i han de ser promogudes conforme al mandat constitucional.

La Llei de Cooperatives de 1999 declara que la promoció, estímul i desenvolupament de cooperatives és d'interés general, i este principi també està recolzat per la Llei de Cooperatives de la Comunitat Valenciana. D'acord amb esta legislació, l'Estratègia Espanyola d'Economia Social 2017-2020, i la seua continuació per al període 2021-2027, busca promoure les entitats d'economia social a través de programes i fons que donen suport a l'ocupació en sectors desfavorits i amb arrelament en el seu territori. En la Comunitat Valenciana, este objectiu es reflectix en el programa Fent Cooperatives II.

A nivell internacional, diversos organismes donen suport a la promoció de cooperatives i altres entitats de l'economia social. L'Organització Internacional del Treball (OIT) va afirmar en 2002 que una societat equilibrada necessita un sector cooperatiu social fort al costat dels sectors públic i privat. Durant la 108a Conferència Internacional del Treball, celebrada en el marc del 100é aniversari de l'OIT en 2019, es va aprovar la "Declaració del Centenari de l'OIT per al futur del treball", comproment-se a promoure les cooperatives i l'economia social i solidària, amb la finalitat de generar treball decent i una vida més digna per a les persones.

En 2004, la Comissió Europea va destacar el cooperativisme com una ferramenta clau per a aconseguir objectius públics com l'ocupació, la integració social, el desenvolupament regional i rural, l'agricultura, la sanitat i l'assistència social. En 2015, el Consell de la Unió Europea va reconèixer que el cooperativisme contribuïx al creixement sostenible i inclusiu, a l'ocupació de qualitat, a la cohesió social, a la innovació social, al desenvolupament local i regional, i a la protec-

ció del medi ambient. A més, es va assenyalar que les cooperatives havien afrontat millor la crisi econòmica en comparació amb altres sectors.

L'economia social ha rebut un reconeixement significatiu a nivell internacional, especialment per part de l'ONU a través de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible. Més recentment, el 18 d'abril de 2023, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar la primera resolució de la seua història per a impulsar l'economia social en el món, amb l'objectiu que l'economia evolucione cap a un model de desenvolupament sostenible que preserve els drets de les persones treballadores i siga respectuós amb el medi ambient.

L'OCDE i les autoritats europees, com el Parlament Europeu, el Comitè Econòmic i Social Europeu, el Comitè de les Regions i la Comissió Europea, també s'han pronunciat a favor del cooperativisme i l'economia social, reconeixent el seu paper crucial en la generació d'ocupació de qualitat, la cohesió social, la innovació i el desenvolupament sostenible.

Per part seua, l'Aliança Cooperativa Internacional va publicar en 2012 un pla estratègic per a promoure i enfortir el model empresarial cooperatiu en totes les seues formes, incloent-hi les cooperatives de vivenda. En este pla se subratlla la importància de la participació activa i democràtica dels membres en la vida de la cooperativa. Les cooperatives de vivenda fomenten esta participació a través d'una governança inclusiva, creant una cultura cooperativa que promou comunitats fortes i diverses. La participació no sols es limita a la presa de decisions, sinó que també implica el compromís dels membres amb la vida comunitària de la cooperativa. Afig l'ACI que la sostenibilitat és un altre aspecte essencial perquè prioritzen la viabilitat econòmica, social i ambiental a llarg termini. Això s'aconsegueix mitjançant una administració d'actius comprensiva i una planificació financera a llarg termini, incorporant mesures d'estalvi d'energia i tecnologies ambientals. D'esta manera, les cooperatives no sols asseguren la seua estabilitat econòmica, sinó que també contribuïxen al benestar social dels seus membres i a la protecció del medi ambient.

La identitat cooperativa és un tret distintiu de les cooperatives de vivenda. Esta identitat es basa en valors i principis de cooperació internacional que es comuniquen tant interna com externament. Les cooperatives de vivenda apliquen estos valors en el seu rol de bons ciutadans corporatius, promovent pràctiques cooperatives en el seu dia a dia i enfortint el sentit de comunitat entre els seus membres. L'èxit de les cooperatives de vivenda també depén de marcs jurídics i reguladors habilitants. Estos marcs proporcionen la base legal per a la seua fundació, desenvolupament i

continuitat, establint normes per a la governança, els drets i responsabilitats dels membres, i regulacions sobre finances i propietat.

Les organitzacions nacionals de cooperatives de venda utilitzen la seua xarxa internacional per a protegir i millorar estos marcs legals, assegurant així un entorn favorable per a la seua operació. Finalment, l'accés al capital financer és crucial per a les cooperatives de vivenda. Estes necessiten capital per a invertir en el creixement i desenvolupament sostenible dels seus actius. Este capital s'obté a través de contribucions dels membres, finançament i refinançament de la propietat, i aliances amb cooperatives financeres. Estes aliances permeten accedir a préstecs cooperatius, seguint la filosofia de cooperació entre cooperatives.

Les cooperatives de vivendes a Espanya es guien per valors essencials del cooperativisme, com ara l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, la democràcia, la igualtat, l'equitat i la solidaritat. Estos valors es reflecteixen en diversos principis fonamentals que orienten el seu funcionament. Un d'estos principis és l'adhesió voluntària i oberta, cosa que significa que qualsevol persona pot ingressar i romandre en la cooperativa de manera lliure. A més, la gestió de la cooperativa ha de ser democràtica, permetent que els socis participen activament en la presa de decisions que els afecten.

Els socis no sols participen en les decisions, sinó que també aporten el capital i els fons necessaris per a la construcció, gestió i ús de les vivendes. Este principi de participació econòmica reforça l'autonomia i independència de les cooperatives, assegurant que els acords amb altres entitats respecten el seu control i autonomia.

Un altre aspecte fonamental és l'educació, formació i informació, perquè es fomenta la capacitació dels socis i la comunitat. Així mateix, la cooperació entre cooperatives és essencial, permetent que es donen suport mútuament i enfortisquen el moviment cooperatiu. Finalment, estes organitzacions demostren un fort interès per la comunitat, treballant pel desenvolupament sostenible dels seus entorns.

Adquirir una vivenda a través d'una cooperativa presenta indubtables avantatges en comparació amb l'opció tradicional. Una dels principals avantatges radica en el menor cost final de la vivenda, així com en la qualitat de la seua construcció, aspectes que són determinats directament pels socis. La participació dels socis en el projecte des dels seus inicis és un altre

avantatge significatiu, ja que els permet influir en el desenvolupament d'este. Igualment, els socis poden, mitjançant acord majoritari, realitzar modificacions al projecte inicial, adaptant-lo millor a les seues necessitats i desitjos.

No obstant això, és important considerar uns certs aspectes. La situació urbanística del terreny on es construirà influïx notablement en la duració de la promoció de les vivendes. En mitjana, un projecte cooperatiu de vivenda té una duració de tres anys, sempre que el terreny estiga apte per a la construcció. A més, l'aportació econòmica per part del soci sol ser significativa fins a la concessió del préstec hipotecari, la qual cosa pot representar un desafiament financer per a alguns.

Les cooperatives de vivendes són organitzacions autònomes i han d'assegurar-se de mantindre el control i l'autonomia en qualsevol acord que firmen amb altres entitats. La seua missió inclou treballar per al desenvolupament sostenible de les comunitats en les quals estan immerses.

En el context espanyol, les cooperatives de vivendes enfronten un desafiament particular: solen dissoldre's una vegada que han aconseguit el seu objectiu de proporcionar vivendes als seus socis, la qual cosa generalment ocorre entre tres i quatre anys després de l'adjudicació de les vivendes. Esta pràctica pot atenuar alguns dels beneficis dels valors i principis cooperatius, com ara els fins socials, la creació de fons de formació, la intercooperació o el servei a la comunitat.

Perquè les cooperatives de vivendes puguen perdurar en el temps i mantindre estos beneficis, seria necessari que conservaren la propietat de les vivendes o que existiren elements comuns que administrar, que no formen part de la propietat horitzontal. Això permetria a les cooperatives continuar operant i servint a les seues comunitats més enllà de la mera adjudicació de les vivendes, estenen els principis cooperatius al llarg del temps.

3. Modalitats de Cohousing

La vivenda col·laborativa sorgix com una alternativa que permet mantindre l'autonomia, la capacitat de prendre decisions i el control sobre les vides dels socis i famílies. Esta fórmula col·lectiva de vivenda es basa en el suport mutu entre els residents⁶.

6.- VAÑÓ, M.J. (2022): VIVIENDA COLABORATIVA Y PERSONAS MAYORES. Teoría & Derecho. Revista De Pensamiento jurídico, 33, 192-219. <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>; LÓPEZ DE LA CRUZ, L. & VÁZQUEZ-PASTOR JIMÉNEZ, L. (2015). Nuevos modelos de hábitat compartido: el proyecto de cohousing. Del derecho de propiedad al derecho de uso. Revista de Derecho Patrimonial, 38, 253-284.

El concepte de vivenda col·laborativa es va originar en els anys 60 a Dinamarca i ràpidament es va expandir a altres països europeus com Holanda, Gran Bretanya, Alemanya i Àustria⁷. En la dècada dels 80, este model va arribar a Suècia, adoptant un enfocament marcadament feminista que responia a la problemàtica de la doble jornada per a les dones que, a més de participar en el mercat laboral, assumien tasques de cura. Durant el mateix període, als Estats Units va sorgir el fenomen conegut com Cohousing. En els anys 90, la idea va continuar el seu desenvolupament a Europa, arribant a països com Itàlia, Espanya i Portugal⁸.

La vivenda col·laborativa es basa en el model danés, que es caracteritza per un procés participatiu en la planificació i disseny arquitectònic. Este model afavoreix la vida en comunitat mitjançant dissenys que inclouen zones comunes prioritàries sobre les privades, i promou l'autogestió i estructures democràtiques de govern, mantenint economies personals o familiars independents.

A Europa, el concepte de "collaborative housing" agrupa diferents models amb diversos objectius i graus d'autoorganització col·lectiva. A Espanya, la vivenda col·laborativa es fonamenta en la col·laboració, la solidaritat i el suport mutu entre els residents, principis essencials del cooperativisme. No obstant això, les cooperatives de vivendes tenen una doble naturalesa: són tant "empresa" com "promotora". Els cooperativistes, per tant, són tant socis i copropietaris com a adjudicatari o usuari, segons la naturalesa de la cooperativa.

Existixen nombroses modalitats de cooperatives de vivendes amb funcions diverses. Estes inclouen cooperatives d'autoconstrucció, on els socis posen en comú el seu treball per a construir les seues vivendes; cooperatives que construïxen per a adjudicar en propietat als socis; cooperatives que combinen l'adjudicació amb l'administració d'elements comuns; i cooperatives que conserven la propietat de les vivendes

i cedixen el seu ús als socis. També hi ha cooperatives dedicades a la rehabilitació de vivendes, administració d'elements comuns i prestació de serveis, cooperatives d'usuari i arrendataris de vivendes, i cooperatives que gestionen residències per a joves o majors, així com cooperatives de crèdit per a la construcció⁹.

El sorgiment de les cooperatives de vivendes està vinculat a un objectiu clar: oferir vivendes a preus assequibles per a les classes treballadores, usualment en forma de vivendes protegides. Segons la Llei de Cooperatives vigent, Llei 27/1999, estes cooperatives tenen com a principal propòsit proporcionar allotjament i/o locals per als seus socis i les persones que conviuen amb ells (persones físiques, entitats públiques i entitats sense ànim de lucre)¹⁰. Les cooperatives de vivendes han de procurar edificacions i instal·lacions complementàries, conservar i administrar vivendes i locals, o espais comuns, i oferir serveis complementaris i rehabilitació¹¹.

La Llei de Cooperatives Valenciana, en el seu article 91.2, regula de manera similar, disposant que estes iniciatives es dirigisquen a socis que busquen allotjament o locals per a si mateixos i les persones que conviuen amb ells, així com a ens públics i entitats sense ànim de lucre que necessiten allotjament per a persones dependents d'elles, ja siga per treball o funció, a l'entorn d'una promoció cooperativa, o que requerisquen locals per a desenvolupar les seues activitats.

Si bé, tradicionalment, la vivenda col·laborativa a Espanya ha sigut la cooperativa de vivenda per a la seua adjudicació en propietat individual als socis, i la consegüent dissolució, en unes altres es combinava amb la gestió dels elements comuns, en l'actualitat s'ha desenvolupat el model de cessió en ús.

En el cas de les primeres, en les quals s'adjudica la propietat, per a aconseguir-ho, les persones sòcies han d'ingressar unes quotes que formaran part del fons comú destinat al pagament de gastos de construcció; el soci adquireix el dret d'adjudicació.

7.- ZARAGOZA PASCUAL, G.: "Cooperativismo, viviendas para mayores y Servicios Sociales", *Revista vasca d'economia social = Gizarte ekonomia-ren euskal aldizkaria*, ISSN 1698-7446, N° 10, 2013, págs. 53-70.

8.- LÓPEZ, D. /ESTRADA, M. (2016). *¿Cómo avanzan las dinámicas de senior cohousing en España?* En S. Ezquerro, M.P. Salanova, M. Pla, J. Subirats (Eds.) *Edades en transición. Envejecer en el siglo XXI (227-237)*, Madrid: Ariel.

9.- FAJARDO, I.G. "El objeto social de las cooperativas de viviendas en la legislación española". *Pensamientos jurídicos y palabras dedicadas a Rafael Ballarín, Servei de Publicacions de la Universitat de València*, 2009, pp. 383 ss.

10.- FAJARDO GARCÍA, G.: "Nuevas perspectivas del cooperativismo de viviendas", *Noticias de la economía pública social y cooperativa*, n° 53, 2009, pp. 50-ss., que les cooperatives de vivendes és la fórmula jurídica que "pot garantir donar eixida a la bossa immobiliària existent al nostre país, en millors condicions de qualitat i preu per al futur usuari i de garantia per a les entitats financeres".

11.- La legislació cooperativa des de sempre ha utilitzat l'expressió "procurar" per a denominar la prestació que les cooperatives de consum (en general) fan en interès de la satisfacció de les necessitats dels seus socis, la qual cosa constituïx la seua fi social. FAJARDO GARCÍA, I.G.: "¿Cómo procura alojamiento una cooperativa de viviendas? Modalidades de cooperativas de viviendas y prestaciones sobre objetos distintos a la vivienda", *Les cooperatives de vivendes a la Comunitat Valenciana, CIRIEC-Espanya*, 2014, pp. 29 y ss.

Una vegada finalitzada la construcció, i després de l'adjudicació, la persona sòcia podrà sol·licitar el préstec bancari garantit amb la vivenda¹².

En el cas de les segones, cessió de l'ús, no es crea un fons comú temporal, i la titularitat de la construcció i vivendes és de la cooperativa. Les aportacions realitzades per les persones sòcies es destinaran a la construcció o adquisició de l'edifici (fons propis de la cooperativa). A més, podran recuperar les aportacions si són baixa de la cooperativa. A diferència del supòsit anterior, la persona sòcia no fa lliuraments directes a compte, sinó a compte del capital social que ha d'aportar a la cooperativa. En eixe cas, l'obtenció d'un préstec amb garantia hipotecària el sol·licitarà la cooperativa. El problema en estos casos el tenen les persones sòcies en l'obtenció de finançament suficient per a aportar a la cooperativa perquè les entitats de crèdit solen requerir avals de tercers, privats o provinents d'organismes públics, per a poder-los finançar el projecte¹³.

Serisca com a exemple el model de cooperatives de l'Uruguai, com es tracta de manera més àmplia en este mateix número del Notícies de CIDECE per el professor Gustavo Machado.

Les experiències de gestió de terres a l'Uruguai des de finals de la dècada del seixanta estan estretament vinculades a la demanda de terrenys per part de les cooperatives de vivenda. Per a reflexionar sobre la possible aplicabilitat de la gestió de terres com a suport al cooperativisme de vivenda en altres països fora de l'Uruguai, és necessari identificar lliçons específiques derivades de l'experiència uruguaiana.

La promoció del cooperativisme com a mètode d'accés a la vivenda, iniciada per la Llei de Vivenda de 1968, ha donat lloc a la formació d'un moviment social, principalment representat per les federacions FUCVAM i FECOVI. Estes federacions exercixen pressió organitzada per a obtindre terrenys que puguen ser adquirits per les institucions governamentals encarregades de la política residencial. Este fenomen es manifesta especialment en el cas de les cooperatives d'ajuda mútua, ja que el disseny del sistema fomenta la participació social de llars amb limitada capacitat d'estalvi. Per a estes cooperatives, l'assignació de terrenys funciona com un substitut de l'estalvi que no poden acumular. En canvi, les cooperatives d'estalvi i préstec requereixen una aportació en diners destinada

a l'adquisició de terrenys en el mercat, la qual cosa explica per què la majoria dels terrenys assignats en les experiències de gestió de terres han sigut per a cooperatives d'ajuda mútua.

Les gestions de terres han exercit un paper fonamental per a viabilitzar el sistema de cooperatives de vivenda per ajuda mútua a l'Uruguai, presentant-se com una condició necessària per a impulsar este model d'accés a la vivenda en altres països. Abans d'implementar o enfortir una gestió de terres, és essencial avaluar si és pertinent i viable, considerant les condicions socials i culturals de cada país, promoure el cooperativisme de vivenda.

La gestió de terres disponible per als governs, a nivell nacional i local, és un actiu essencial per a desenvolupar programes residencials. El sòl urbà, ja siga propietat de l'Estat o adquirit en el mercat, ha de complementar-se amb recursos financers suficients, ja que el valor del terreny representa entre el 10% i el 15% del cost total del projecte cooperatiu. En este sentit, la institució pública que administra la gestió de terres ha de comptar amb recursos financers adequats per a recolzar a les cooperatives a les quals se'ls assigna un terreny.

El desfasament temporal entre la disponibilitat de terrenys i l'escassetat de finançament per a la construcció s'ha evidenciat en situacions on una gestió de terres està baix un govern local i el finançament per a la construcció recau en institucions del Govern nacional. Fins i tot amb la incertesa sobre el finançament, l'assignació de terrenys pot considerar-se com una mesura de suport al moviment cooperatiu per a exercir pressió política i social, buscant l'obertura de línies de préstecs per a este sistema.

En els seus inicis, les gestions de terres a l'Uruguai es van proveir de terrenys pertanyents a l'entitat estatal que les implementava o d'altres organismes estatals, amb costos inicials baixos. No obstant això, a mesura que els terrenys de l'Estat aptes s'esgoten, es torna necessari adquirir nous terrenys a través de compra o expropiació, la qual cosa requereix recursos financers. Estos recursos poden provindre del pressupost nacional o departamental, o d'aportacions realitzades pels beneficiaris, generant una lògica de fons rotatori. La compra de terrenys en el mercat està subjecta a procediments administratius prolongats, la qual cosa destaca la importància d'ins-

12.- MERINO, S. (2013): "La cooperativa de viviendas como administradora de bienes comunes", *Revista Vasca de Economía Social*. Bilbao.

13.- VAÑÓ, M.J. (2022): VIVIENDA COLABORATIVA Y PERSONAS MAYORES. *Teoría & Derecho. Revista de Pensamiento Jurídico*, 33, 192-219. <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>

titucions amb flexibilitat per a actuar en el mercat immobiliari.

Atés que la disponibilitat de terrenys de l'Estat s'esgota, és raonable que qualsevol iniciativa de gestió de terres preveja mecanismes de recuperació a través de pagaments parcials o totals per part dels beneficiaris, juntament amb instruments legals i institucionals per a facilitar l'adquisició de sòl urbà per part de les entitats executores.

En el context de la baixa taxa de creixement poblacional a l'Uruguai, en comparació amb altres països, les operacions de compra de terrenys per a la gestió de terres haurien de realitzar-se en àrees urbanes amb serveis d'infraestructura disponibles. El ritme d'adquisicions ha d'ajustar-se als recursos disponibles per a cobrir els costos de construcció, llevat que l'estratègia de l'Estat siga acumular terrenys com a actor rellevant en el mercat de sòl urbà.

Com a part d'una política integral cap al mercat de sòl urbà, es podrien implementar ferramentes tributàries i reguladores que complementen la gestió de terres. L'existència de marcs jurídics, com la Llei d'Ordenament Territorial, pot proporcionar instruments per a actuacions sobre el mercat de sòl, basades en l'equitat en la distribució de càrregues i beneficis del procés urbanitzador, i la recuperació dels majors valors immobiliaris generats per l'ordenament del territori.

Es tracta d'una experiència que podria ser objecte d'implementació en altres països, assegurant els recursos financers mínims per a recolzar l'assignació de terrenys.

La gestió de terres pot ser part d'un conjunt de ferramentes per a aconseguir objectius en matèria d'ordenament territorial i accés a la vivenda, i estes iniciatives han d'adaptar-se a les particularitats de cada país.

4. El Cohousing com a model de sostenibilitat i de foment de la inclusió social

En els últims anys, hem adquirit valuosos ensenyaments sobre les cooperatives de vivenda en règim de cessió d'ús, especialment en relació amb la seua capacitat per a complementar la política pública en matèria de vivenda el que ens ha permés establir una sèrie de paràmetres clau per al desenvolupament d'este model sostenible.

La Llei 12/2023, de 24 de maig, pel dret a la vivenda estableix un marc normatiu que promou i regula diverses formes d'accés a la vivenda, incloent-hi models de vivenda cooperativa i col·laborativa. En el text es destaca la importància de la col·laboració entre entitats públiques i privades per a augmentar l'oferta de

vivenda assequible. Este enfocament es fonamenta en el reconeixement de la vivenda com un dret constitucional i un bé essencial d'interés general.

En particular, l'article 25 subratlla la rellevància de la col·laboració públic-privada, destacant que les entitats del tercer sector i de l'economia social poden participar activament en la gestió de vivendes destinades a lloguer a preus reduïts. Este article també especifica que estes entitats poden rebre beneficis urbanístics, fiscals i d'un altre tipus a canvi d'assegurar que les vivendes es destinen a residència habitual en règim de lloguer assequible.

L'article 27 introduïx el concepte de parc de vivenda social, que pot ser gestionat tant per administracions públiques com per entitats sense ànim de lucre amb finalitats socials. Este tipus de vivenda està orientada a satisfer les necessitats d'aquells sectors de la població amb majors dificultats per a accedir a una vivenda adequada en el mercat lliure, emfatitzant la necessitat d'una gestió eficient i sostenible d'estos recursos.

Així mateix, la Llei defineix en l'article 17 la figura de la vivenda assequible incentivada. Estes vivendes, encara que de titularitat privada, són gestionades en cooperació amb entitats socials i reben beneficis públics per a ser destinades a persones els ingressos de les quals no els permeten accedir a vivendes a preus de mercat. Esta disposició té com a objectiu incrementar l'oferta de vivenda a preus assequibles a curt termini, involucrant a tots els agents públics i privats en la busca de solucions residencials.

La disposició adicional sexta regula l'activitat dels administradors de finques, reconeixent el seu paper crucial en la garantia i protecció dels drets dels consumidors. Esta regulació pretén assegurar una gestió professional i responsable, essencial per a la vivenda cooperativa i col·laborativa.

A més, la Llei contempla en el seu article 19 la creació de zones de mercat residencial tensionat. En estes zones, es poden aplicar mesures específiques per a assegurar una oferta adequada de vivenda assequible, incloent-hi la participació activa de cooperatives i entitats del tercer sector en la gestió de vivendes destinades a lloguer social.

És fonamental comptar amb un marc jurídic específic que regula la vivenda col·laborativa, centrant-se en les cooperatives de vivendes en règim de cessió d'ús. Este model no sols facilita l'accés a la vivenda, sinó que també fomenta la sostenibilitat en promoure el suport mutu entre els residents.

La normativa sobre cooperatives no defineix ni regula amb claredat la naturalesa jurídica del dret pel qual la cooperativa cedix al soci l'ús de la vivenda. Es tracta d'aspectes regulats per la legislació civil, tant el dret

de propietat com la cessió de l'ús de les vivendes, i en relació amb ells, els potencials drets reals que es poden configurar sobre la vivenda són l'usdefruit l'usdefruit¹⁴, l'ús o l'habitació. En el cas de l'usdefruit, permet obtindre tots els rendiments possibles del bé sobre el qual recau sense limitacions, és a dir, sense estar restringits als que siguen necessaris per al seu titular (art. 471 CC)¹⁵.

L'èxit d'estes iniciatives depén en gran manera del suport decidit de les administracions públiques. De la nostra experiència en la col·laboració públic-privada en l'àmbit de la vivenda en la Comunitat Valenciana (www.viviendacooperativa.es)¹⁶. És crucial que tant els ciutadans com els responsables públics comprenquen i recolzen el model de vivenda col·laborativa, reforçant el vincle públic-cooperatiu que en el passat ha sigut molt efectiu en la promoció de vivenda protegida.

Els projectes de vivenda col·laborativa han d'alinejar-se amb els principis cooperatius, la qual cosa implica una forta ideologització del model. La seguretat jurídica és essencial per a l'èxit d'estes iniciatives sostenibles i el cooperativisme, especialment en la Comunitat Valenciana, que ha promulgat una norma que ve a completar el que s'establix en la Llei de Cooperatives Valenciana que ja ofería un marc conegut i consolidat que permetia adaptar-se a les noves possibilitats que presenta la vivenda col·laborativa.

El finançament és un desafiament crític per a les cooperatives de vivenda en cessió d'ús. És vital que les entitats financeres compreguen este règim i que s'aclarisca entre altres qüestions, la comptabilització de l'amortització del crèdit promotor. Resoldre estes qüestions garantirà la sostenibilitat financera de les cooperatives, assegurant que puguen operar de manera eficient i duradora¹⁷.

El suport públic ha de centrar-se en garantir la seguretat jurídica i un model financer sostenible. Estos paràmetres són fonamentals per al suport institucional necessari per a l'èxit de les cooperatives de vivenda col·laborativa. El desenvolupament d'un marc legal

i financer robust és essencial perquè estes iniciatives siguen viables a llarg termini.

La col·laboració públic-cooperativa requereix una representació sectorial sòlida. La Confederació de Cooperatives de Vivenda d'Espanya (CONCOVI) i les seues organitzacions territorials han de liderar esta interlocució. La seua participació és crucial perquè estos models tinguen una incidència significativa en la política residencial i aconseguisquen l'èxit desitjat. Només a través de l'esforç conjunt i coordinat podem garantir que les cooperatives de vivenda col·laborativa es convertisquen en un model sostenible d'innovació social.

No oblidem que, en esta mena de projectes, existixen molts més riscos que en els procediments tradicionals, tant en la fase de formació del grup i d'elaboració del disseny com en el procés de construcció. En particular, l'abandó del projecte, la incertesa sobre el moment de la finalització o trobar usuaris una vegada finalitzada la construcció. Per tot això és important la implicació de les administracions públiques perquè assegure la sostenibilitat el projecte. No obstant això, ens plantejem fins a quin punt les AAPP han de donar suport a projectes de Cohousing que discriminen per segments de població i que donen suport a projectes que no sempre tindran la consideració de socials¹⁸.

5. Vivenda Col·laborativa en la Comunitat Valenciana: model innovador?

La Llei 3/2023 de 13 d'abril, coneguda com la Llei de Vivendes Col·laboratives de la Comunitat Valenciana, estableix un marc integral per a la promoció i gestió de vivendes col·laboratives en règim de cessió d'ús. Este model es presenta com una solució innovadora i sostenible per a abordar les necessitats de vivenda, basant-se en principis de col·laboració i suport mutu entre els residents.

La Generalitat i les entitats locals tenen la competència per a implementar mesures que asseguren el dret a una vivenda digna, adequada i assequible. Estes

14.- No oblidem que l'usdefruit dona dret a gaudir els béns d'altre amb l'obligació de conservar la seua forma i substància, llevat que el títol de la seua constitució o la llei autoritzen una altra cosa (art. 467 CC).

15.- Vid. SERRA RODRÍGUEZ, A.: "Diferencias entre la cooperativa de viviendas y otras figuras jurídicas de actividad similar", a *Les cooperatives de vivendes a la Comunitat Valenciana: constitució i funcionament* / coord. per Gemma Fajardo García 2014, págs. 20-21.

16.- CONVENI DE COL·LABORACIÓ PER AL FOMENT DE LA VIVENDA COOPERATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA firmat entre la Vicepresidència Segona i Conselleria de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda, la Universitat de València, a través de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP), i la Federació de Cooperatives de Vivendes i Rehabilitació de la Comunitat Valenciana (FECovi) 2021-2024.

17.- Vañó, M.J. (2022). VIVIENDA COLABORATIVA Y PERSONAS MAYORES. *Teoría & Derecho. Revista De Pensamiento jurídico*, 33, 192-219. <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>

18.- FAJARDO/VAÑÓ/MERINO: *Claves de la colaboración público-cooperativa en el ámbito local: vivienda, empleo y servicios públicos*, FECovi-IUDESCOOP-GVA 2021.

mesures inclouen la promoció, accés i rehabilitació de vivendes col·laboratives, proporcionant el finançament adequat i garantint la prestació de les necessàries garanties. A més, poden establir-se bonificacions tributàries per a facilitar el desenvolupament d'estos projectes.

Segons assenyala esta norma, la Generalitat Valenciana habilitarà un servei d'assessorament per a la ciutadania sobre vivendes col·laboratives. Les ajudes per a la cessió de sòl públic i la concessió directa d'ajudes als usuaris i entitats són compatibles amb altres règims de protecció pública. Estes ajudes estan destinades a fomentar la construcció i gestió de vivendes col·laboratives en règim de cessió d'ús, especialment aquelles qualificades com d'interés social, les quals poden beneficiar-se de cessions de sòl a preus inferiors al mercat.

En analitzar la Llei de Cooperatives Valencianes i la Llei de Vivendes Col·laboratives, s'observa que la regulació de les vivendes col·laboratives a la Comunitat Valenciana es recolza en gran manera en les disposicions ja establides en la Llei de Cooperatives. Això planteja una crítica quant a la falta d'originalitat i l'escassetat d'innovacions específiques per al sector de les vivendes col·laboratives i una dependència excessiva d'esta normativa preexistent. Per exemple, la llei estableix que les cooperatives de vivendes col·laboratives han de regir-se per les normes generals de les cooperatives de vivendes (art. 14, Llei de Cooperatives Valencianes). Esta remissió implica que les disposicions específiques per a les vivendes col·laboratives són limitades i no aporten solucions innovadores o adaptades a les particularitats d'este model residencial.

Un aspecte positiu és la incorporació d'unes certes especificacions, com l'obligació que els estatuts de les cooperatives de vivendes col·laboratives continguen normes especials sobre el règim d'ingrés i baixa de les persones sòcies, la transmissió d'aportacions al capital social, i la regulació del dret d'ús de les vivendes (art. 2, Llei de Vivendes Col·laboratives). No obstant això, estes disposicions no representen una innovació substancial respecte al ja regulat en la Llei de Cooperatives.

A més, la Llei de vivendes col·laboratives estableix la possibilitat de comptar amb socis temporals, sempre que no superen una quinta part del total de socis de caràcter indefinit (art. 2.c, Llei de Vivendes Col·laboratives). Esta mesura busca flexibilitzar la participació en les cooperatives, encara que també està supeditada a les normes generals de la llei de cooperatives.

Una altra crítica es dirigeix a la limitada introducció d'incentius específics per a fomentar el desenvolupament de vivendes col·laboratives. Les disposicions

que podrien actuar com a estímuls, com l'accés preferent a terrenys i edificacions de gestió pública, ja estan contemplades en la legislació cooperativa general i no constitueixen una novetat exclusiva per a les vivendes col·laboratives (art. 18.d, Llei de Cooperatives Valencianes).

Esta norma presenta un marc regulador limitat, que no introduïx innovacions específiques i que no estan plenament adaptades a les necessitats particulars de les vivendes col·laboratives. Si bé hi ha alguns intents de diferenciar-se, la major part dels preceptes són remissions a la legislació cooperativa existent, la qual cosa suggerix que es podria fer un major esforç per desenvolupar una normativa més específica i efectiva per a esta mena de vivendes pel Legislador valencià.

Una de les àrees en les quals la Llei de Vivendes Col·laboratives presenta unes certes especificacions tècniques és en els requisits bàsics de l'edificació i l'habitabilitat. L'article 5 de la Llei de Vivendes Col·laboratives estableix que els edificis o conjunts residencials han de projectar-se i mantindre's de manera que possibiliten el ple desenvolupament de vida de les persones cohabitants, i han de complir amb els requisits del Codi Tècnic de l'Edificació vigent. També s'exigix que almenys el 50% de les unitats privades disposen de cuina i que totes tinguen eixida de fum, entre altres requisits d'habitabilitat com l'accessibilitat universal.

No obstant això, estos requisits no són exclusius de la normativa de vivendes col·laboratives i poden trobar-se, en gran manera, dins del marc regulador general de l'edificació i l'habitabilitat que ja regix a la Comunitat Valenciana.

La Llei també estableix una sèrie de principis generals que han de guiar el disseny i la qualitat dels edificis de vivendes col·laboratives, com la flexibilitat, la sostenibilitat mediambiental, i la biohabitabilitat. Encara que estos principis són importants i contribueixen a la qualitat de les vivendes, no són exclusius de la vivenda col·laborativa i s'apliquen àmpliament en la normativa d'edificació i disseny sostenible.

5.1. Requisits per a ser beneficiàries de les mesures de foment

Les cooperatives de vivendes col·laboratives han de mantindre uns certs requisits durant el temps que siguen beneficiàries de les mesures de foment. A més, la Llei estableix que les entitats titulars de vivendes col·laboratives estan subjectes a un règim sancionador específic en cas d'incompliment de les seues obligacions. Este règim sancionador està alineat amb la legislació autonòmica sobre la funció social de la vivenda.

Els requisits estan detallats en els articles 19 et seq. de la Llei 3/2023, de 13 d'abril:

L'art. 19 destaca la necessitat que les cooperatives mantinguin els estàndards que els permeten accedir a bonificacions tributàries i altres beneficis. Específicament, les cooperatives han d'assegurar que les vivendes col·laboratives es declaren d'especial interès o utilitat pública per a poder beneficiar-se de les bonificacions sobre l'impost de béns immobles i l'impost de construccions, instal·lacions i obres.

A més, s'establix que, per a rebre la cessió de sòl públic, les cooperatives han de complir amb els requisits previstos en la llei i comprometre's a destinar els terrenys a la promoció, construcció i gestió de vivendes col·laboratives en règim de cessió d'ús (apartat 7). Exclusivament, en el cas dels titulars d'edificis o conjunts residencials de vivendes col·laboratives d'interès social, les cessions podran ser a preus inferiors al de mercat si es comprometen a construir vivendes col·laboratives d'interès social (apartat 8).

En cas d'incompliment de les obligacions relatives a l'ús de la funció social de la vivenda, les cooperatives de vivendes col·laboratives estan subjectes a un règim sancionador específic. Este règim sancionador es detalla en l'art. 22 de la llei; així, el règim sancionador aplicable serà el previst en la Llei 2/2017, de 3 de febrer, per la funció social de la vivenda, i la Llei 8/2004, de 20 d'octubre, de la vivenda, a més de qualsevol altra legislació autonòmica aplicable. Este marc s'aplica a les cooperatives que no complisquen amb les seues obligacions, garantint així el compliment de les normatives i la protecció dels drets dels usuaris.

Les infraccions lleus inclouen aquells incompliments de menor gravetat, com la falta de presentació de documents dins del termini i en la forma corresponent, necessaris per al seguiment i control de les ajudes rebudes. També es considera una infracció lleu no proporcionar als usuaris la informació adequada sobre l'estat de conservació i manteniment de les vivendes. Estes infraccions, encara que no posen en perill immediat la sostenibilitat del projecte, són essencials per a mantindre la transparència i la confiança entre tots els actors involucrats.

Les infraccions greus són aquelles que afecten significativament el bon funcionament de les vivendes col·laboratives. Per exemple, destinar les vivendes a usos diferents dels previstos en la llei, com llogar-les a tercers no socis sense autorització, constitueix una infracció greu. Així mateix, no dur a terme les obres de conservació i manteniment necessàries per a assegurar l'habitabilitat i seguretat de les vivendes es considera una greu falta. A més, presentar informació falsa o enganyosa per a obtindre ajudes o beneficis fiscals també es classifica com a infracció greu. Estes infrac-

cions tenen un impacte directe en la sostenibilitat del projecte i poden posar en risc la viabilitat a llarg termini de la cooperativa.

Les infraccions molt greus inclouen conductes que desvien significativament del propòsit i els principis de les vivendes col·laboratives. Un exemple és la desviació de fons públics rebuts per a finalitats distintes a les establides en els projectes de vivenda col·laborativa. També es considera molt greu la reiteració d'infraccions greus en un període determinat. Un altre cas d'infracció molt greu és l'incompliment del contracte de cessió d'ús, com negar-se a retornar la vivenda a la cooperativa quan el soci siga baixa o intentar transmetre de manera autònoma el dret d'ús sense complir amb les disposicions legals. Estes infraccions afecten profundament la integritat i la sostenibilitat del projecte, i requereixen mesures correctives severes.

El règim sancionador està dissenyat per a garantir que les cooperatives de vivendes col·laboratives actuen d'acord amb la normativa i els principis de la vivenda col·laborativa, promovent la sostenibilitat i l'ús adequat dels recursos públics.

La Llei estableix sancions específiques per a cada tipus d'infracció, ajustades a la gravetat d'estes. Per a les infraccions lleus, les sancions poden incloure des d'una amonestació fins a multes econòmiques menors. Les infraccions greus poden resultar en multes significatives i la suspensió temporal del dret a rebre ajudes públiques. Les infraccions molt greus poden portar a multes encara majors, l'exclusió de l'entitat del registre d'entitats col·laboratives, i en casos extrems, la dissolució de la cooperativa. Este règim sancionador assegura que les cooperatives es mantinguin dins dels paràmetres legals i contribuïsquen positivament a la sostenibilitat i el benestar de la comunitat.

5.2. Reglament de règim intern

El reglament de règim intern juga un paper fonamental en l'estructura i funcionament de les cooperatives de vivendes col·laboratives segons la seua normativa reguladora. Este reglament és essencial perquè defineix les normes i directrius internes que han de seguir els membres de la cooperativa per a assegurar una gestió ordenada i eficaç.

La llei estableix en l'art. 7 que cada cooperativa ha d'elaborar i aprovar el seu propi reglament de règim intern. Este té diverses funcions clau:

1. Normes de Convivència i Ús d'Espais Comuns:

El reglament ha d'incloure disposicions sobre l'ús dels espais comuns i les normes de convivència entre els membres. Això és crucial per a garantir que tots els residents compreguen i respecten les regles es-

tablides, promovent així una convivència harmoniosa i sostenible.

2. Gestió i Participació: També regula la gestió interna de la cooperativa, especificant els procediments per a la presa de decisions, les responsabilitats dels diferents òrgans de govern de la cooperativa, i els mecanismes de participació dels socis en la gestió. Això assegura que la cooperativa funcione democràticament i que tots els membres tinguen veu i vot en les decisions importants.

3. Sostenibilitat i Manteniment: El reglament ha d'incloure polítiques de sostenibilitat, especificant les pràctiques que s'han de seguir per a mantindre la sostenibilitat mediambiental de la cooperativa. Això pot incloure la gestió de residus, l'ús eficient de recursos, i el manteniment d'infraestructures ecològiques.

4. Règim Sancionador: Un aspecte crucial del reglament és el règim sancionador intern. Este detalla les sancions que poden imposar-se als membres que incomplisquen les normes establides, així com els procediments per a la seua aplicació. Això és important per a mantindre l'orde i el compliment de les normes internes.

L'elaboració i aplicació del reglament de règim intern han d'alinejar-se amb les disposicions establides en la llei i amb els principis cooperatius de democràcia, transparència i participació. L'article 7 subratlla la importància d'este reglament, ja que és un document viu que pot ser modificat i adaptat segons les necessitats i l'evolució de la cooperativa, sempre que se seguisca el procediment democràtic establert en els estatuts de la cooperativa.

La Llei assenyala en diversos articles la necessitat d'incloure unes certes disposicions en els estatuts i en el reglament de règim intern:

Així, en l'art. 3 definix el concepte de vivenda col·laborativa i estableix que les cooperatives han de comptar amb un reglament de règim intern que regule el seu funcionament diari, incloent-hi aspectes de convivència, ús d'espais comuns, gestió i participació, i sostenibilitat.

D'altra banda, l'art. 9, detalla els principis de les normes de disseny i qualitat que han de reflectir-se en el reglament. Estes normes han de garantir la funcionalitat, seguretat, habitabilitat i sostenibilitat de les vivendes col·laboratives.

L'art. 19 estableix que les cooperatives han de mantindre els estàndards que els permeten accedir a bonificacions i ajudes, i estos estàndards han d'estar reflectits en el reglament de règim intern.

6. Reptes i oportunitats en la col·laboració amb Entitats Públiques

Les vivendes col·laboratives en règim de cessió d'ús poden acollir-se a qualsevol règim de protecció pública, sempre que complisquen amb els requisits normatius. Esta compatibilitat garanteix que les ajudes establides en la llei siguen complementàries amb altres ajudes públiques disponibles.

El suport de l'administració, tant autonòmica com local, és fonamental per a l'èxit dels projectes de Co-housing, especialment en aquells dirigits a persones majors. Este suport es manifesta en el nostre ordenament jurídic a través de diverses fórmules. Per exemple, l'administració pot participar en el capital social de les cooperatives, ja siga com a socis o associats. Una altra modalitat de suport és la cessió de sòl públic per a promoure vivendes cooperatives en règim de cessió d'ús. A més, l'administració pot oferir avals als socis per a facilitar l'obtenció de préstecs necessaris per a cobrir les seues quotes en la cooperativa. En tots estos casos, es tracta d'un model de col·laboració públic-cooperativa, essencial per al desenvolupament i sostenibilitat d'estos projectes habitacionals¹⁹.

6.1 Dret de superfície i AAPP

El dret de superfície, regulat en els articles 3 i següents del Reial decret legislatiu 7/2015, es configura com un dret real que permet al seu titular, en este cas una cooperativa promotora, convertir-se en propietari temporal del que construisca o edifique, així com del ja construït o edificat. Les Administracions Públiques (AAPP) mantindran la propietat del sòl, i en finalitzar el període pactat (que no podrà excedir de 99 anys), el construït revertirà al propietari original del terreny. L'article 54.5 de la Llei de Sòl i Rehabilitació Urbana (LSRU) estableix que "a l'extinció del dret de superfície pel transcurs del seu termini de duració, el propietari del sòl fa seua la propietat de l'edificat, sense que haja de satisfer indemnització alguna qualsevol que siga el títol en virtut del qual s'haguera constituït el dret. No obstant això, podran pactar-se normes sobre la liquidació del règim del dret de superfície".

19.- L'Entitat Valenciana de Vivenda i Sòl pot gestionar el pagament de lloguers de vivendes col·laboratives, afectant el pagament de les quotes de la vivenda col·laborativa que habiten els usuaris. Este mecanisme assegura que les vivendes col·laboratives formen part del parc públic de vivenda de la Generalitat, destinades a lloguer social durant la duració del contracte de cessió.

Una dels principals avantatges d'estos projectes és la reducció dels costos de finançament, ja que no és necessari adquirir la propietat del sòl. El dret de superfície pot constituir-se a títol oneros, i en este cas la contraprestació pot consistir en el pagament d'una suma alçada, un cànon periòdic, l'adjudicació de vivendes, locals o drets d'arrendament, o una combinació d'estos elements. També pot constituir-se de manera gratuïta i pot ser objecte de transmissió i gravamen, sempre dins dels límits establits en el moment de la seua constitució.

Si les característiques de la construcció ho permeten, el superficiari pot constituir la propietat superficial en règim de propietat horitzontal sense necessitat del consentiment del propietari del sòl. D'altra banda, el propietari del sòl pot transmetre i gravar el seu dret, separant-lo del dret del superficiari, sense necessitat del seu consentiment. Este mecanisme legal crea una dissociació entre la propietat del sòl i la propietat de la construcció o edificació, que s'atribuïx temporalment al superficiari. Esta atribució pot ser directament sobre la superfície, sobre construccions ja existents, o en el subsol.

Quan es tracta de l'adjudicació del dret de superfície per part de les AAPP a través de concurs, estes no poden assumir el finançament directe de les actuacions de les cooperatives adjudicatàries, llevat que estiga expressament previst en el plec de condicions. Això es deu al fet que tal finançament directe podria vulnerar la normativa del concurs i trencar el principi d'igualtat, resultant en una discriminació d'unes cooperatives sobre unes altres.

A més, els plecs de condicions solen establir que la redacció dels projectes, la promoció i la construcció han de quedar exclusivament a risc i perill de la cooperativa superficial. Esta cooperativa ha d'assumir els riscos econòmics i la responsabilitat derivada del projecte. Un dels criteris d'adjudicació és l'estudi de viabilitat econòmica corresponent a la promoció i construcció de l'edifici, així com la seua gestió durant la vigència del dret de superfície.

La Llei Reguladora de les Lleis de les Comunitats Valencianes (LRLCV) arreplega en els articles 186-187 les cessions gratuïtes i en l'article 188 les cessions oneroses. En el cas de les primeres, les gratuïtes, l'article 186 estableix que no podran cedir-se gratuïtament, excepte a entitats o institucions públiques, societats amb capital majoritari públic, o a institucions privades d'interés públic sense ànim de lucre, "sempre que els fins que justifiquen la cessió redunden en benefici dels habitants del terme municipal". A més, l'apartat 2 assenyala que "la cessió haurà d'efectuar-se de conformitat amb el procediment previst en el Reglament de Béns de les entitats locals i per a una

finalitat concreta que es justifique, amb fixació del termini per a dur-la a terme, produint-se la reversió automàtica en cas d'incompliment o falta d'ús d'este".

El procediment de cessió es pot realitzar de manera directa o per concurs, de manera gratuïta o amb la prestació que pugua acordar-se, "a altres administracions públiques o entitats privades sense ànim de lucre per al seu destí a fins d'utilitat pública i interés social, relacionats amb la prestació de serveis socials, sanitaris, activitats educatives, culturals, esportives o altres anàlogues que redunden en benefici dels veïns." L'acord ha de determinar la finalitat concreta dels béns, la duració o el caràcter de la cessió en precari, i el termini màxim d'ús dels béns serà de 30 anys.

En esta mateixa línia, els drets de superfície que formen part de béns del Patrimoni Públic de Sòl poden cedir-se de manera directa a entitats sense ànim de lucre, conforme al que es preveu en l'article 105.4.d) del Decret legislatiu 1/2021, de 18 de juny, del Consell, per a construir vivendes col·laboratives en règim de cessió d'ús.

En tot plec de condicions o conveni que tinga per objecte l'adjudicació directa, es podran incloure clàusules socials, enteses com a condicions d'execució del contracte prefixades per la legislació o per l'òrgan de contractació en els plecs de condicions, són exigibles als licitadors i contractistes amb la finalitat de promoure, impulsar o garantir els objectius socials d'interés general. També s'empren com a instrument per a garantir la qualitat dels contractes, la protecció de la salut, la integració de persones vulnerables, promoure la igualtat de gènere i fomentar el consum responsable, entre altres finalitats.

La Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP) incorpora la utilització de les clàusules socials de manera transversal i estratègica, dirigint-les al desenvolupament de polítiques públiques socials. Encara que no són l'únic recurs per a eliminar l'exclusió social, sí que constitueixen un instrument valuós per a complir este objectiu.

L'article 99 de la LCSP reconeix l'obligació dels poders públics de prendre consciència de la seua capacitat per a aconseguir els objectius socials i públics de la contractació, i incorporar fins socials en la licitació dels contractes. Este article assenyala que l'objecte del contracte haurà de determinar-se en funció de les necessitats o funcionalitats concretes a satisfer i podrà incorporar innovacions tecnològiques, socials o ambientals que milloren l'eficiència i sostenibilitat dels béns, obres o serveis contractats.

La inclusió d'aspectes socials ha de combinar-se sempre amb el criteri de la millor relació qualitat-preu. L'objecte del contracte ha de prestar especial atenció a les necessitats o funcionalitats a satisfer;

sense tancar-se a una solució única, com estableix l'article 145.6 de la LCSP.

Les clàusules socials poden implementar-se en les diferents fases del procés de contractació: com a criteri de selecció de licitadors, com a criteri d'adjudicació del contracte o en l'execució d'este. Segons el que es preveu en l'article 122.2 de la LCSP, en els plecs de clàusules administratives particulars que formen part del contracte, s'inclouran, entre altres, les consideracions socials, laborals i ambientals que, com a criteris de solvència, d'adjudicació o com a condicions especials d'execució, s'establisquen²⁰.

En la fase de preparació i selecció, les clàusules socials s'incorporen a través de la definició de l'objecte del contracte, l'elaboració del pressupost base i la redacció de plecs i prescripcions tècniques. L'accés a la licitació pot condicionar-se a l'exigència de solvència econòmica i financera i la classificació dels licitadors, sempre que estiga vinculat a l'objecte del contracte i siga proporcional a este, com s'estableix en els articles 90, 93 i 94 de la LCSP.

En la fase d'adjudicació, la selecció de contractes es realitzarà utilitzant una pluralitat de criteris basats en la millor relació qualitat-preu. L'article 145.2 de la LCSP permet que els contractes s'adjudiquen conformement a criteris que atenguen la millor relació cost-eficàcia, incloent-hi el càlcul del cost del cycle de vida del producte, obra o servei, com es detalla en l'article 148 de la LCSP. Els criteris qualitius poden incloure aspectes mediambientals o socials, vinculats a l'objecte del contracte.

Durant la fase d'execució, els òrgans de contractació poden establir condicions especials en relació amb l'execució del contracte, sempre que estiguen vinculades a l'objecte del contracte, no siguen discriminatòries i siguen compatibles amb el dret de la Unió Europea. L'article 202.2 de la LCSP estableix que ha d'incloure's almenys una condició especial d'execució que es referisca a consideracions econòmiques, d'innovació, mediambientals o socials.

Amb caràcter general, la llei de contractes assenyalava que sempre que siga possible, es donarà preponderància als criteris objectius enfront dels subjectius. Però en absolut assenyalava exclusivitat, ni predomini, ni majoria. Per tant, són tan vàlids i legals els criteris subjectius com els objectius²¹.

En relació amb els criteris d'adjudicació, si es fan dependre d'un juí de valor, serà necessari identificar subcriteris, puntuació i percentatge sobre el total; a més, hauran d'estar en correlació amb les condicions d'execució i el contingut de la proposta tècnica.

En el cas que s'hagen imposat condicions d'obligat compliment, es deuran integrar en la proposta.

Els criteris avaluable mitjançant juí de valor són els següents:

a) Viabilitat econòmica:

La solvència econòmica i financera de la licitadora es justificarà, de conformitat amb el que s'estableix en els arts. 86 et seq. de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, i el Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre, pel qual s'aprova el reglament general de la llei de contractes de les administracions públiques amb algun dels següents documents ja es tracte d'entitats de nova creació o preexistents:

- Aportació de les declaracions apropiades d'entitats financeres que assegurin la viabilitat financera del projecte de promoció o bé informe d'expert independent que l'acredite.

- Si es pretén la constitució d'un préstec hipotecari sobre el dret de superfície, s'adjuntarà la proposta de l'entitat financera on consten les condicions de finançament, desglossant i justificant el detall econòmic del préstec que es proposa.

- Assegurança de responsabilitat civil per riscos professionals per un import igual o superior a l'import del preu de construcció del projecte presentat.

b) Equip tècnic proposat:

Document en el qual s'indique la gestora cooperativa i/o l'equip de professionals independents amb els quals tinga contracte o precontracte per a gestionar la promoció corresponent al concurs, amb una ressenya del personal tècnic i l'equip multidisciplinari que assessorarà sobre la promoció, la construcció i la gestió de les vivendes. Este equip multidisciplinari ha d'estar format per persones especialitzades en alguns dels següents sectors: àmbit jurídic, econòmic, tècnic (arquitectònic, mediambiental, etc.), social i de dinamització i participació de grups. Necessàriament hauran de concórrer els àmbits jurídic, econòmic i tècnic.

Si no es disposa de gestora o d'equip de professionals independents, document en el qual s'indique el

20.- VAÑÓ, M.J. (2016): "Limitaciones a la aplicación de cláusulas sociales en la contratación pública desde la perspectiva del derecho de la competencia", CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, 87,177-202.

21.- Vañó Vañó, M.J. et al. (2022): Mecanismos de colaboración público-privada a través de entidades de la economía social, IUDESCOOP (Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria).

personal tècnic i l'equip multidisciplinari que, integrat en la cooperativa o en la cooperativa en constitució, participarà en la promoció, la construcció i la gestió de les vivendes.

Este equip multidisciplinari ha d'estar format almenys per persones especialitzades en l'àmbit jurídic, econòmic i tècnic (arquitectònic, mediambiental, etc). Podran incorporar a especialistes en l'àmbit social i de dinamització i participació de grups que, integrats o no en l'entitat sense ànim de lucre o en la cooperativa de vivendes participaran en la promoció, construcció i gestió de les vivendes.

c) Proposta arquitectònica, urbanística:

- Qualitat del projecte des del punt de vista arquitectònic i d'integració urbanística. Certificació d'expert.

- Adequació mediambiental. Certificació.

- Adequació tipològica de les vivendes i de l'edifici als col·lectius als quals es destinarà segons programa proposat. Optimització de la relació de superfícies, útils i construïdes. Certificació d'expert.

- Compliment de tota la normativa, amb estricta compliment de la qual es referix a les vivendes protegides i els seus annexos.

d) Aportació social de la proposta:

- Proposta col·laborativa o de vida en comunitat, relativa als serveis i activitats que la cooperativa preste en els espais comuns habilitats.

- Percentatge de sostre que si és el cas es destinarà, respecte del total permès pel planejament, a servei d'utilitat pública o interès o fins socials, tant per a la comunitat de vivendes com per al seu entorn (barri). A major percentatge, major puntuació.

- Informe o projecte en què es materialitze el component social o col·laboratiu. Serveis socials, assistència a majors, ensenyament, serveis de neteja, integració social, igualtat...

- Percentatge de sostre residencial que es destinarà a vivendes de protecció pública, que almenys haurà de ser del 50%.

e) Model de gestió i manteniment:

- El manteniment de l'edifici, justificant especialment el concernent als elements comuns i els serveis públics que se situen en l'immoble. Abast, programació i periodicitat de les actuacions de conservació i manteniment ordinari i extraordinari, integració de sector vulnerable de la població o veïns.

- La periodicitat i forma en què l'adjudicatari donarà trasllat al titular dels terrenys del nivell d'ocupació i destinataris de vivendes i locals, de l'estat de comptes de l'administració de l'edifici i de les seues vivendes i locals, a fi que el cedent pugui verificar el compliment de les condicions establides en la cessió durant el termini de vigència d'esta. Creació de comitè de seguiment democràtic, i d'interlocució.

- Periodicitat en què s'informarà de la gestió del servei públic que, si és el cas, s'implante a més de les vivendes. Periodicitat en la qual s'informarà el titular de la parcel·la, igualment, de l'estat físic de l'edifici i de les actuacions encaminades al seu manteniment i conservació.

- Si n'hi haguera, contracte de prestació de serveis amb una gestora professional de cooperatives amb experiència i solvència en l'assessorament i gestió en tots aquells camps relacionats amb la promoció, construcció i gestió de vivendes.

La DA 22 de la LCSP reconeix la possibilitat d'adjudicació de contractes de concessió d'obres i serveis a societats d'economia mixta quan concórrega majoritàriament capital públic amb capital privat sempre que l'elecció del soci privat s'efectue de conformitat amb les normes de la LCSP "per a l'adjudicació del contracte l'execució del qual constituïska el seu objecte i sempre que no s'introduïsqen modificacions en l'objecte i les condicions del contracte que es van tindre en compte en la selecció del soci privat". I sempre dins del que s'establix en la Subsecció 4a de la Secció 3a del Capítol I del Títol I del Llibre Segon, relativa a la modificació dels contractes".

La condició essencial que ha de respectar al llarg de la vida d'esta és que en tot cas no es modifiquen les condicions essencials de l'adjudicació, llevat que es preveja en el contracte. El que els permetrà per exemple utilitzar mitjans de finançament com les emissions d'obligacions, emprèstits, crèdits participatius, ampliacions de capital o titulitzar els drets de cobrament que ostenten enfront de l'entitat adjudicadora del contracte l'execució del qual se li encomane prèvia autorització de l'òrgan de contractació i d'acord amb els requisits previstos en la normativa reguladora del mercat de valors.

6.2 Aval de las AAPP

A més de les línies específiques de finançament directe oferides per les Administracions Públiques (AAPP), estes poden establir mecanismes de finançament i facilitar l'accés al crèdit mitjançant garanties públiques o avals. Estos instruments són essencials per als promotors socials i les cooperatives de vivenda, ja que faciliten significativament l'accés al crèdit necessari per a desenvolupar els seus projectes²².

Les AAPP tenen la capacitat de crear línies de garanties o avals públics per a projectes cooperatius, basant-se en criteris d'interés general. L'article 89 de la Llei 1/2015 estableix que la Generalitat Valenciana pot prestar garanties a les operacions de crèdit o a les obligacions econòmiques concretes per empreses o entitats, tant públiques com privades. Estes garanties es formalitzen en forma d'avals, els quals són au-

toritzats pel Consell mitjançant acord a proposta del titular de la Conselleria amb competències en matèria d'hisenda. L'import total dels avals a autoritzar en cada exercici es fixa en la Llei de Pressupostos. L'aval concedit pot garantir únicament el pagament del principal i els interessos, llevat que la Llei de Pressupostos o l'acord de concessió disposen expressament una altra cosa.

És important que estes ajudes es mantinguen dins dels límits establits per l'ordenament jurídic en matèria d'ajudes permeses, les quals són enteses com a avantatges econòmics concedits de manera selectiva a operadors o empreses per part dels poders públics. Este tipus d'ajudes poden distorsionar la competència en els mercats, la qual cosa va en contra de l'interés general.

No obstant això, s'accepten les denominades ajudes de minimis conforme al Reglament (UE) Núm. 360/2012 de la Comissió de 25 d'abril de 2012, relatiu a l'aplicació dels articles 107 i 108 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE). Estes ajudes són aplicables a empreses que prestin serveis d'interés econòmic general i no afecten el comerç entre els Estats membres ni distorsionen la competència, sempre que l'import total de l'ajuda concedida no supere els 500.000 euros durant qualsevol període de tres exercicis fiscals.

Una altra via de participació de les AAPP en models de vivendes cooperatives és a través de la concessió d'avals o garanties.

La incorporació d'avals o garanties en els projectes cooperatius en cessió d'ús implica distingir, almenys, dos tipus d'avals: aquells referits a la cooperativa o als socis individualment considerats respecte del seu deute assumit per al desenvolupament del projecte, i els avals de les quantitats entregades a compte per part dels socis.

En relació amb els primers, és habitual que les entitats de crèdit sol·liciten avals, ja siga als socis o a tercers. En este context, cal esmentar la possibilitat de firmar avals solidaris i mancomunats, una pràctica molt comuna en les cooperatives de vivendes en cessió d'ús.

L'**aval solidari** és una garantia mitjançant la qual l'avalador es compromet, amb tots els seus béns presents i futurs, a fer front a un compromís de pagament en cas que el deutor no complisca amb el pagament.

La solidaritat implica que l'entitat financera pot reclamar la totalitat del deute a qualsevol dels avaladors, els qui, una vegada pagada el deute, només poden reclamar al deutor l'import pagat a través de l'acció de retorn. En cas d'incompliment per part d'un soci o de la cooperativa, l'entitat de crèdit pot sol·licitar l'embargament de béns d'un o diversos socis per l'import total del deute, més els interessos i les costes, sense necessitat d'embargar prèviament el sòl del projecte de la cooperativa. Este tipus d'aval pot comprometre l'essència de la cooperativa, on la responsabilitat dels socis està limitada al compliment del contracte, i pot infringir el principi d'igualtat entre els socis, ja que aquells amb major capacitat econòmica arrisquen més.

L'**aval mancomunat**, d'altra banda, és la figura habitualment utilitzada en estos projectes. Significa que cada avalador respon únicament per la part del deute que li correspon. Tots els béns presents i futurs del patrimoni personal de l'avalador estan afectats, la qual cosa implica que, si el soci és l'avalador, no pot desvincular-se del projecte i assumix la responsabilitat econòmica enfront del banc en cas de concurs de creditors de la cooperativa o greus problemes de liquiditat.

Per una altra els **avals de quantitats a compte**, que segons el que es disposa en la Llei 57/1968 i el Decret 3114/1968, regula dos fórmules: l'assegurança concertada amb una entitat asseguradora autoritzada administrativament i l'aval emés per una entitat de crèdit de les quantitats anticipades pels socis. Estes garanties es referixen a una assegurança de caució i a un aval bancari. El risc cobert per tots dos contractes és la restitució de les quantitats anticipades pels socis cooperativistes més l'interés legal de les mateixes quan la construcció no s'inicie o no es concloga per qualsevol causa, dins del termini acordat, o bé no s'obtinga la cèdula d'habitabilitat, o la cooperativa no complisca amb la seua obligació de retornar-les (arts. 1.1a i 4 de la Llei 57/1968).

El lliurament de quantitats anticipades per a adquirir una vivenda en règim de cooperativa i els seus efectes ha sigut una qüestió controvertida fins a la decisió adoptada pel Tribunal Suprem en la seua sentència de 12 de juliol de 2016. En esta sentència, es conclou que és una obligació essencial del promotor garantir les quantitats entregades a compte mitjançant un aval o

assegurança de caució mentre la vivenda no estiga acabada i llista per a ser entregada. L'incompliment d'esta obligació faculta al cooperativista a deixar de pagar les quantitats a compte o a resoldre el contracte per incompliment de la cooperativa. A més, el soci pot recuperar les quantitats anticipades no a càrrec de la cooperativa (el que afectaria els altres cooperativistes), sinó contra el gestor de la cooperativa per la seua condició professional. Una vegada recuperades les quantitats, el cooperativista ha de sol·licitar la baixa de la cooperativa, respectant el procediment fixat en els estatuts.

Al desembre de 2022 es va aprovar un conveni de col·laboració entre la Generalitat Valenciana i el Institut Valencià de Finances (IVF) en el qual es fixava un marc essencial per a la promoció i desenvolupament de projectes de vivendes col·laboratives. Este conveni té com a objectiu principal regular la col·laboració entre totes dues entitats mitjançant la creació d'un programa específic en l'IVF, destinat a avalar els préstecs necessaris per a la realització d'actuacions de vivendes en règim col·laboratiu.

Este programa d'aval s'ha dissenyat per a facilitar l'accés al finançament tant de finançadors públics com privats, oferint garanties que recolzen les operacions creditícies. Les cooperatives de vivendes, especialment aquelles adjudicatàries del dret de superfície de sòl públic són els destinataris principals d'estes garanties.

Per a poder beneficiar-se d'estos avals, les cooperatives de vivendes han de complir amb una sèrie de condicions detallades en el conveni. Primer, han de comptar amb totes les llicències, autoritzacions i permisos necessaris per a executar els seus projectes, complint amb les normatives nacionals i comunitàries aplicables, incloent-hi aquelles relacionades amb la competència, la contractació del sector públic i la protecció del medi ambient. A més, és imperatiu que estes cooperatives estiguen al dia amb les seues obligacions tributàries tant davant l'Estat com davant la Generalitat, així com amb la Seguretat Social.

Una altra condició clau és que les cooperatives no han d'estar subjectes a cap orde de recuperació pendent després d'una decisió de la Comissió Europea que declare una ajuda il·legal i incompatible amb el mercat comú. Així mateix, no han de trobar-se en cap de les circumstàncies que impedisquen rebre ajudes, tal com s'establix en l'article 13 de la Llei General de Subvencions.

L'IVF, actuant com a beneficiari directe del conveni, té la responsabilitat de concedir avals a les cooperatives que complisquen amb estes condicions. Estos avals poden cobrir un import equivalent a cinc quotes impagades del préstec, assegurant així l'estabilitat

financera del projecte. En cas d'haver de satisfer les quantitats avalades i impagades, l'IVF es reembossarà a través del programa creat per a tal fi i després exigirà el reembossament a l'entitat avalada.

El conveni també estableix una preferència per a aquelles cooperatives que busquen crear vivendes col·laboratives en règim de cessió de sòl públic, atorgant-los prioritat en l'accés a estos avals. Esta mesura assegura que els projectes de major interès social reben el suport necessari per al seu desenvolupament.

6.3. Bonificació d'interessos

El suport de l'Administració és essencial per a aconseguir l'èxit del projecte de Cohousing, però és important analitzar els límits legals a esta participació, i quin tipus d'instruments seran els més recomanables per a esta mena de projectes.

Les AAPP podran participar realitzant inversions que contribuïsquen a la creació, consolidació o millora de la competitivitat de cooperatives (socis de treball). Poden consistir en subvencions directes o en bonificació d'interessos dels préstecs destinats a finançar estes inversions.

Per això, tractem de conciliar els interessos de les AAPP amb els de l'entitat finançadora i la cooperativa adjudicatària del dret de superfície.

Tradicionalment, les societats cooperatives s'han caracteritzat per finançar-se mitjançant les següents vies:

- Aportacions socials: estes són les contribucions de cada soci al patrimoni net de la cooperativa. Es materialitzen en la quota social, encara que no totes les aportacions dels socis s'incorporen al capital social.

- Autofinançament: que està composta pels excedents generats per la cooperativa. Inclou els fons de reserva obligatoris, el fons d'educació i promoció, i el fons de reserva voluntari.

- Finançament extern:

- Tradicional: inclou préstecs bancaris i pòlisses de crèdit.

- No tradicional: inclouen les obligacions, participacions especials i títols participatius.

Esta combinació de fonts de finançament i garanties és fonamental per a dotar de solidesa i viabilitat als projectes cooperatius, assegurant així el seu èxit i sostenibilitat a llarg termini.

Com a exemple de bonificació d'interessos ha de destacar-se el conveni de col·laboració firmat entre la Agència de l'Habitatge de Catalunya (AHC) i l'Institut Català de Finances (ICF) que estableix un marc essencial per a promoure l'accés a la vivenda mitjançant la creació de diverses línies de finançament.

Este conveni té com a objectiu central fomentar la promoció de vivendes de protecció oficial destinades al lloguer, alineant-se amb el Pla pel Dret a la Vivenda establert en el Decret 75/2014 de 27 de maig.

Segons el que es disposa en este decret, és possible subscriure préstecs protegits per a la promoció i atorgament de subvencions a les persones o entitats promotores, o subsidiar préstecs lliures o protegits. En virtut d'este pla, la AHC té la competència per a establir les bases i condicions per a l'aprovació de subvencions i la bonificació d'interessos dels préstecs necessaris per a finançar projectes de promoció de vivendes de protecció oficial.

Un exemple notable d'este esforç és el conveni firmat el 30 de novembre de 2017, destinat a la creació d'una línia de préstecs bonificats per a la promoció de vivendes de protecció oficial. Este conveni especifica que tant l'ICF com la AHC treballaran junts per a facilitar l'accés al crèdit necessari per a estos projectes, amb un fons de bonificació d'interessos gestionat per la AHC en el si de l'ICF.

El fons de bonificació d'interessos està dissenyat per a reduir significativament el cost financer dels préstecs, aplicant una bonificació del 2.25% sobre el tipus d'interés dels préstecs atorgats. Este fons es constituïx amb aportacions plurianuals que es depositaran en l'ICF, assegurant així la disponibilitat de recursos per a la bonificació contínua dels interessos dels préstecs.

Els beneficiaris d'estes línies de finançament inclouen promotors públics i privats amb seu social o operativa a Catalunya. Per a accedir a estes ajudes, els beneficiaris han de complir amb diversos requisits, com estar al corrent en les seues obligacions tributàries i amb la Seguretat Social, i no estar subjectes a ordres de recuperació pendents per ajudes il·legals.

A més de la bonificació d'interessos, el conveni també contempla la creació de línies de garanties públiques que faciliten l'accés al crèdit a través d'aval proporcionats per l'ICF. Estes garanties són essencials per a assegurar la viabilitat financera dels projectes de vivenda protegida, especialment en el cas de promotors que no estan subjectes al principi de prudència financera.

La AHC ha constituït en el si de l'ICF un "Fons de Bonificació d'Interessos" que servirà per a reduir el tipus d'interés dels préstecs atorgats en un 2.25%. Este fons es dota amb aportacions plurianuals, aconseguint un total de 28.181.250 euros, que es depositen en l'ICF i s'utilitzen per a bonificar els interessos dels préstecs. Els préstecs atorgats baix este conveni estan subjectes a condicions específiques segons el tipus d'entitat promotora.

En el cas d'entitats no sotmeses al Principi de Prudència Financera:

- Tipus d'Interés: els préstecs tenen un tipus d'interés fix del 4.25%, sobre el qual s'aplica una bonificació del 2.25%. Això reduïx significativament el cost financer per a les entitats promotores.

- Import: l'import mínim dels préstecs és de 120.000 euros, i no pot superar el 80% del cost d'execució de les vivendes, amb un màxim de 120.000 euros per vivenda de la promoció finançada o 64.000 euros per cada allotjament de la promoció.

- Termini d'Amortització: el termini màxim d'amortització és de 30 anys, amb la possibilitat d'un període de manca de fins a dos anys.

- Garanties: es requereix hipoteca sobre la construcció per part dels promotors, prenda dels drets de crèdit derivats dels contractes de lloguer i altres garanties considerades suficients per l'ICF.

- Desemborsament i Amortització: els fons es desemborsen durant un termini de 24 mesos contra la presentació de justificants, i l'amortització es realitza per mesos vençuts mitjançant el sistema francès.

En el cas d'entitats sotmeses al Principi de Prudència Financera, les condicions d'estos préstecs estan regulades per les ordres ministerials que periòdicament estableixen les condicions d'esta mena d'operacions. En tot el no previst expressament, s'apliquen les mateixes condicions definides per als préstecs de les entitats no sotmeses al principi de prudència financera.

El fons de bonificació s'utilitza per a reduir el tipus d'interés dels préstecs atorgats baix esta línia. La bonificació s'aplica rebut a rebut, i en cas de revocació de l'ajuda, la bonificació es detindrà per als rebuts següents. L'ICF no recuperarà les bonificacions ja aplicades, ja que la AHC s'encarregarà de gestionar qualsevol revocació de l'ajuda. Si el fons es queda sense disponibilitat, es deixaran de bonificar els rebuts fins que es recupere la disponibilitat, moment en el qual es regularitzaran els rebuts cobrats sense bonificació.

Referències bibliogràfiques

- CHAVES ÁVILA, R. (2001): "Las cooperativas en la segunda república española. 1931, primera Ley española de Cooperativas", *Noticias de la economía pública social y cooperativa*, nº 33.
- FAJARDO GARCÍA, G. (2009): "Nuevas perspectivas del cooperativismo de viviendas", *Noticias de la economía pública social y cooperativa*, nº 53.
- FAJARDO GARCÍA, I.G. (2014): "¿Cómo procura alojamiento una cooperativa de viviendas? Modalidades de cooperativas de viviendas y prestaciones sobre objetos distintos a la vivienda". En: *Las cooperativas de viviendas en la Comunidad Valenciana*, CIRIEC-España ed., Valencia.
- FAJARDO, I.G. (2009): "El objeto social de las cooperativas de viviendas en la legislación española". Pensamientos jurídicos y palabras dedicadas a Rafael Ballarín, Servei de Publicacions de la UV.
- FAJARDO, VAÑÓ y MERINO (2021): *Claves de la colaboración público-cooperativa en el ámbito local: vivienda, empleo y servicios públicos*, FECOVI-IUDESCOOP-GVA.
- LAMBEA RUEDA, A. (2012): "Adjudicación y cesión de uso en las cooperativas de viviendas: usufructo, uso y habitación y arrendamiento", *CIRIEC-España, Revista jurídica de Economía Social y Sooperativa*, 23, 139-178.
- LAMBEA RUEDA, A. (2014): "La adjudicación de la vivienda: significado y régimen jurídico. Coste de la vivienda para el cooperativista. ¿Existen limitaciones?". En AA.VV., *Las cooperativas de viviendas en la Comunidad Valenciana. Constitución y funcionamiento*, Valencia: CIRIEC-España.
- LÓPEZ DE LA CRUZ, L. & VÁZQUEZ-PASTOR JIMÉNEZ, L. (2015): "Nuevos modelos de hábitat compartido: el proyecto de cohousing. Del derecho de propiedad al derecho de uso", *Revista de Derecho Patrimonial*, 38, 253-284.
- LÓPEZ DE LA CRUZ, L. (2015): "Co-housing como modelo habitacional para la promoción del envejecimiento activo. Aspectos jurídico-legales de la implantación de las viviendas colectivas en España". En AA.VV., *Soluciones habitacionales para colectivos de mayores*, Sevilla: Universidad Pablo de Olavide.
- LÓPEZ, D. y ESTRADA, M. (2016): "¿Cómo avanzan las dinámicas de senior cohousing en España?". En: S. Ezquerro, M.P. Salanova, M. Pla, J. Subirats (Eds.), *Edades en transición. Envejecer en el siglo XXI*, Madrid: Ariel.
- MERINO, S. (2013): "La cooperativa de viviendas como administradora de bienes comunes", *GIZAEKOA, Revista Vasca de Economía Social*.
- SERRA RODRÍGUEZ, A. (2014): "Diferencias entre la cooperativa de viviendas y otras figuras jurídicas de actividad similar". En: G. Fajarfo (Coord.), *Las cooperativas de viviendas en la Comunidad Valenciana: constitución y funcionamiento*, Valencia: CIRIEC-España.
- VAÑÓ, M.J. (2022): "Vivienda Colaborativa y Personas Mayores", *Teoría & Derecho. Revista de Pensamiento jurídico*, 33, 192-219, <https://doi.org/10.36151/td.2022.056>
- VAÑÓ VAÑÓ, M.J. et al. (2022): *Mecanismos de colaboración público-privada a través de entidades de la economía social*, IUDESCOOP.
- VAÑÓ, M.J. (2016): "Limitaciones a la aplicación de cláusulas sociales en la contratación pública desde la perspectiva del derecho de la competencia", *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 87, 177-202.
- ZARAGOZA PASCUAL, G. (2013): "Cooperativismo, viviendas para mayores y Servicios Sociales", *GIZAEKOA, Revista Vasca de Economía Social*, 10, 53-70.

LES COOPERATIVES DE VIVENDA A L'URUGUAI

Per **Gustavo Machado**

Doctor en Educació, Universitat de la República (l'Uruguai)
en estada postdoctoral al IUDESCOOP-Universitat de València

1. Introducció^{1,2}

Les cooperatives de vivenda a l'Uruguai sorgixen en 1966 a partir de grups autogestionaris a l'interior del país, secundats per un centre de promoció i assessorament al cooperativisme, el Centre Cooperativista Uruguaià (CCU), amb gran protagonisme en el desenvolupament cooperatiu nacional fins als nostres dies. Les mateixes assumixen la personeria jurídica de cooperatives de consum, al no existir en eixos moments en la legislació uruguiana les cooperatives de vivenda. Van ser finançades per l'Estat com a experiències pilot, amb aportacions de les intendències departamentals en maquinària i dels cooperativistes en estalvi i fonamentalment en mà d'obra (ajuda mútua).

Les primeres experiències van influir en la inclusió del capítol de cooperatives en la Llei 13.728, denominada Pla Nacional de Vivenda, sent l'impuls pel qual es van formar i van créixer les cooperatives.

Els estudis sobre l'origen (Midaglia, 1992, Nahoum, 2013) analitzen que van ser vessants del sistema cooperatiu, d'una banda, la pràctica de l'autoconstrucció en la població uruguiana, producte d'una tradició de vida incorporada pels immigrants espanyols i italians, promoguda per l'Estat (Pla de vivenda econòmic), i d'altra banda, les organitzacions sindicals, d'on van sorgir la majoria de les cooperatives, (un 80% d'elles aproximadament) (Nahoum, 2013). Tots dos vessants van donar una fisonomia particular i fortalesa al moviment.

En 2008 s'aprova la Llei General de Cooperativa Núm. 18407 que presa, quasi íntegra, el capítol 10 de Cooperatives de vivenda de la Llei 13.728.

En l'article 117 d'esta Llei es definix que:

"Les cooperatives de vivenda són aquelles que tenen per objecte principal proveir d'allotjament ade-

quat i estable als seus socis, mitjançant la construcció de vivendes per esforç propi, ajuda mútua, administració directa o contractes amb tercers, i proporcionar serveis complementaris a la vivenda".

Les cooperatives pertanyen a dos sistemes: el d'estalvi previ i el d'ajuda mútua. En ambdues, el grup ha d'aportar, almenys un 15% del valor de les vivendes, el primer amb un estalvi grupal anterior a l'adjudicació de les vivendes i el segon aportant la seua mà d'obra en el moment de la construcció.

Al seu torn es dividixen en dos règims de propietat, el d'usuaris i el de propietaris.

El d'usuaris implica que la propietat és col·lectiva, indivisa, realitzant els socis ús i gaudi de la vivenda, però la propietat és de tota la cooperativa. El de propietaris es regula per la legislació de propietat horitzontal, tenint cada soci lliure disposició de l'immoble.

L'ajuda mútua com a procés comunitari d'autoconstrucció, a més de configurar una manera d'aportar valor per a l'edificació de les vivendes, suposa un rol central en el control col·lectiu i apropiació de l'experiència. És el treball col·lectiu i comunitari en la construcció de la totalitat de les vivendes, sense conèixer fins al final quina serà la de cada soci/a, una de les expressions més importants de l'experiència cooperativa uruguiana.

L'ajuda mútua ha sigut incorporada en altres programes de vivenda, amb resultats positius en la seua majoria, però no associada a l'autogestió i participació en tot el procés com tenen les cooperatives de vivenda, la qual cosa acaba reduint la seua potencialitat exclusivament en els efectes sobre el valor, abaratint els costos per la mà d'obra gratuïta que aporten els participants.

Però en les cooperatives es dona el que Pelli definix com a autoconstrucció amb autogestió:

1.- 1.- Investigació desenvolupada en el marc del Projecte TED2021-129787B-I00, finançat per MCIN/AEI/10.13039/501100011033 i per la Unió Europea "NextGenerationEU"/PRTR, denominat COMUNITATS D'AUTOCONSUM CLAU EN LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA (POWERCOOP). IP Mª José Vañó Vañó; i del CONVENI DE COL·LABORACIÓ PER AL FOMENT DE LA VIVENDA COOPERATIVA EN LA COMUNITAT VALENCIANA firmat entre la Vicepresidència Segona i Conselleria de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda, la Universitat de València, a través de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP), i la Federació de Cooperatives de Vivendes i Rehabilitació de la Comunitat Valenciana (FECOV) 2024.

2.- L'autor Gustavo Machado és Doctor en Educació (UNER, Argentina), Magister en Servei Social (UFRJ-UDELAR), Assistent Social (UDELAR). Docent i investigador del Departament de Treball Social de la Facultat de Ciències Socials de la Universitat de la República. Cap del Dept. de Treball Social de l'Agència Nacional d'Habitatge. En estada de postdoctorat al IUDESCOOP de la Universitat de València (2024).

"que els habitants desenrotllen i exerciten rols i actituds socials, en el curs de la construcció de la seua vivenda, que diferisquen i superen el rol que els és habitual, de subordinació als actors amb major poder (econòmic, polític, intel·lectual, social, ritual) (2001: 9)."

En relació a la participació, l'estructura organitzativa de les cooperatives possibilita la participació dels seus socis, no sols en la fase de construcció de les cases, sinó en la gestió anterior i posterior a l'obra.

Posseïx una estructura permanent basada en els principis de democràcia participativa, igualtat de drets i deures, distribució de tasca, delegació de funcions i control col·lectiu.

El finançament dels diferents grups cooperatius està a càrrec del Ministeri de Vivenda i Ordenament Territorial (MVOT) i es gestiona a través de l'Agència Nacional de Vivenda. La suma per a construir està constituït per un préstec hipotecari, la quantia del qual es fixa entorn de taxacions màximes establides pel MVOT, a 25 anys, amb un 2% d'interés (per bon pagador), reajustable en forma anual, i que cobrix el 85% del valor total; i l'aportació de la cooperativa que correspon al 15% restant, en les d'ajuda mútua és amb mà d'obra i en les d'estalvi previ, amb l'estalvi generat.

Si la quota d'amortització del préstec excedix el 25% dels ingressos líquids de la llar, el MVOT subsidia la diferència com una política de suport a la permanència en la vivenda, inclusivament les llars amb ingressos més baixos tenen majors percentatges de subsidi que poden arribar al 100%. Això fa que el sistema cooperatiu de vivenda uruguaià atenga sectors d'ingressos baixos i mitjans.

L'accés al sòl per a construir és en propietat i és finançat en el mateix préstec. Les cooperatives poden accedir a través del mercat amb l'estalvi, però en grau més alt el fan a través de carteres de terres dels governs departamentals o nacional i es paga quan s'obté el préstec.

La cooperativa es conforma com a empresa constructora assumint, en forma autogestionària, totes les responsabilitats funcionals i legals que li competixen a una organització privada, en este cas organitzada en una administració col·lectiva, democràtica i participativa i que es queda amb el producte de la seua construcció, a diferència de les altres empreses constructores que el realitzen per encàrrec o per a la venda del produït.

Este procés definit com a autogestió és una altra de les particularitats i suposa l'assumpció de les decisions i responsabilitats en tot el procés. És l'expressió màxima de l'autonomia, no en un concepte liberal, ja

que l'Estat finança les vivendes, sinó per la gestió de la totalitat de les decisions per part del grup, tant les econòmiques, com les polítiques i vinculades al projecte social, urbà i arquitectònic.

Per a efectivitzar l'autogestió, assistir i formar en este procés la cooperativa contracta, dins d'un registre d'Instituts d'Assistència Tècnica (IAT) del MVOT, a un equip multidisciplinari que fa costat al grup en la definició de projecte cooperatiu, en l'adquisició i implementació del crèdit, sent co-responsables del projecte residencial.

Els Instituts d'Assistència tècnica són organitzacions privades, amb diferents naturaleses organitzatives, que es financen amb el 10% del préstec, acompanyen al grup cooperatiu des de la seua formació fins al moment de la culminació i habilitació de les vivendes, transferint coneixements i ferramentes organitzatives, comptables, legals, constructives, socials i procedimentals de gestió cooperativa.

És així que els grups optimitzen la seua autogestió, consolidant complexos residencials de gran qualitat arquitectònica i urbanística amb menors costos, com sorgix clarament dels estudis realitzats en diferents èpoques (Terra, 1986, Nahoum, et al, 2016).

La Llei també preveu, a l'efecte d'evitar l'especulació sobre les vivendes, que, per a la venda d'esta, en les cooperatives d'usuaris, el soci ha de renunciar, reintegrant-li la cooperativa les aportacions fetes en l'ajuda mútua o estalvi previ, segons corresponga i les quotes pagues com a amortització del préstec, cobrant-li la mateixa suma al soci entrant, seleccionat per la pròpia cooperativa.

Este fet permet un èmfasi en el grup amb l'elecció del nou associat, un fre a l'especulació sobre una línia de crèdit d'interés social i una forma de control social del grup sobre l'ús i la mercantilització del bé.

2. Les cooperatives en número

Les cooperatives de vivenda són una solució d'alta qualitat residencial que integra a més de 70.000 famílies, en diferents etapes (formació, obra, habitades) a l'Uruguai i que la mateixa té components comunitaris rellevants.

L'últim gràfic mostra com les cooperatives de propietat col·lectiva (usuaris) són les prevalents i les d'ajuda mútua en grau més alt que les d'estalvi previ. Les d'autoconstrucció, si bé estan en la Llei, no és una modalitat que s'ha desenvolupat, perquè suposa l'esforç de cada persona o família a construir la seua vivenda i la cooperativa assumix el sòl i la compra dels materials, no sent promogudes per la reglamentació actual³.

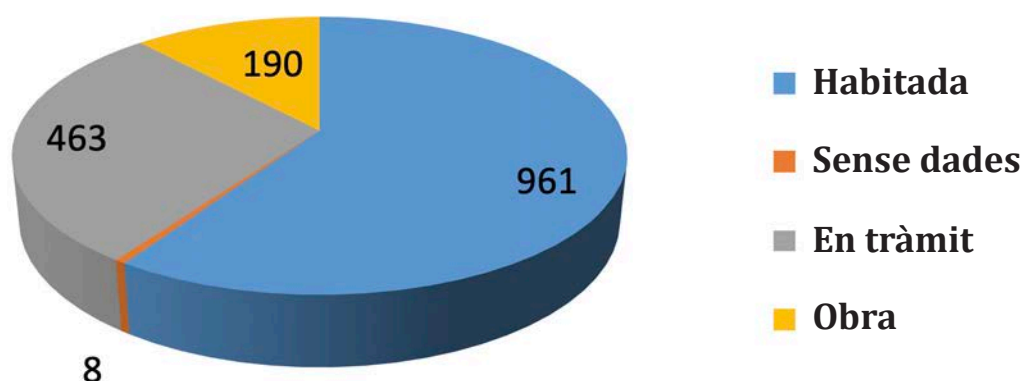
Relació de les vivendes cooperatives en el total de vivendes de l'Uruguai

	2011	%	2019	%
Total de vivendes en l'Uruguai	1.116.915	100	1.247.820	100
Vivendes cooperatives	30.045	2,69	53.265*	4,27

* Xifra estimada sobre la base de les vivendes construïdes i en execució entre 2011 i 2019 (MVOT, 2015-2020).

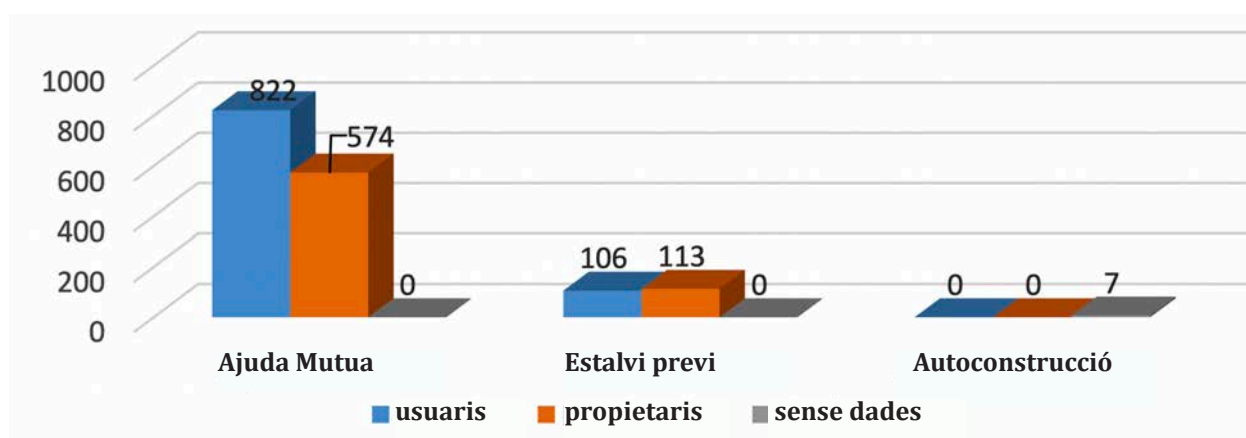
Elaboració pròpia sobre la base de dades de l'INE (2011) i Plans quinquennals de vivenda 2015-2019 i 2020-2024 (MVOT-MA, 2015, 2020).

Cooperatives per etapa (2019)

Pres de Machado (2022).

Distribució per modalitat i règim de propietat (1967-2019)

Pres de Machado (2022).

3. L'art. 124 de la Llei 18407 distingeix l'ajuda mútua de l'autoconstrucció de la següent manera: "Les cooperatives d'habitatge podran utilitzar el treball dels seus socis en la construcció dels habitatges, baix les seues dues modalitats, d'autoconstrucció i d'ajuda mútua.

L'autoconstrucció és el treball posat pel futur propietari o usuari i els seus familiars a la construcció.

L'ajut mutu és el treball comunitari adoptat pels socis per a la construcció dels conjunts col·lectius i baix la direcció tècnica de la cooperativa. Tant l'autoconstrucció com l'ajuda mútua hauran de ser avaluades per integrar la part social respectiva i no donaran lloc a cap aportació als organismes de previsió i seguretat social".

3. El desenvolupament urbà-arquitectònic i soci-comunitari

Un element destacable en els complexos cooperatius és la qualitat de les construccions, que permet integrar-se a l'entorn barrial amb una proposta estètica adequada, encara que moltes vegades el disseny no continua el traç urbà de la zona, tenint majoritàriament un desenvolupament cap a dins, succeint el mateix amb l'ús dels Salons Comunals o serveis incorporats per les cooperatives, obtenint una forta identitat cooperativa però no barrial més àmplia.

De tota manera, la visió que té la resta del barri de les cooperatives és positiva, pel fet que aporten una urbanització organitzada a les zones, incrementant moltes vegades alguns serveis i equipaments col·lectius pel nombre de famílies que densifiquen el barri en forma directa o indirecta (transport col·lectiu, escoles, serveis de salut, etc).

Les cooperatives de vivenda a l'Uruguai són una rica expressió de la producció i gestió social de l'hàbitat, per incorporar la participació dels cooperativistes en tot el procés d'organització, disseny, producció i apropiació de les vivendes.

En el cas de les cooperatives, el control i autogestió dels propis pobladors es fa sense renunciar al rol de l'Estat en el finançament, reconeixement del dret a la vivenda i a la participació com a constitutius de l'experiència i resolució de l'hàbitat popular, que inclusivament el transcendeix a la ciutat i estén el comuna més enllà de la vivenda.

En este sentit les cooperatives suposen relacions d'apropiació de l'hàbitat, mitigant els constrenyiments que la societat capitalista imposa, per conjugar la construcció i l'habitar, per la seua propietat col·lectiva, evitar l'especulació sobre les vivendes i adequar el seu disseny i ús dins dels límits del crèdit públic a les aspiracions dels seus habitants.

Tals pràctiques porten latent el comuna, conformen entramats comunitaris (Linsalata, 2019) que es tornen visibles, tant en esdeveniments vitals de cooperativistes o del conjunt, que es requereix de l'esforç o suport del grup, com en les pràctiques que permeten la reproducció de la vida i que no estan mediades per relacions mercantils.

El manteniment i la permanència de la vivenda és un altre element fonamental, sostenint els canals organitzatius en tota la vida de la cooperativa i constituint fons per al manteniment i adequació edilícia i atendre noves necessitats dels seus associats/as.

4. Les persones majors en les cooperatives de vivenda de l'Uruguai

A l'Uruguai no s'han desenvolupat cooperatives en la modalitat de vivenda col·laborativa o Cohousing sènior com es denominen a Europa o els països anglosaxons, sinó que són intergeneracionals, amb vivendes individuals que compartixen la infraestructura social i urbana d'un conjunt residencial, però amb escassos serveis comuns.

Les primeres cooperatives o complexos intercooperatius que sumaven 200 vivendes o més, van incorporar a més dels salons comunals, locals comercials, biblioteques, policlíniques (centres de salut comunitaris), locals per a la instal·lació de centres educatius públics, gimnasos i espais culturals i recreatius, d'acord amb les seues necessitats i, fonamentalment, per construir en la perifèria de les ciutats, van contribuir a estendre la trama urbana.

La reglamentació actual, que només autoritza conjunts cooperatius de 50 vivendes, no ha afavorit la inclusió d'estos serveis.

Actualment hi ha una experiència cooperativa de cohabitació i cura, inspirada en les modalitats de Cohousing sènior dels països nòrdics i d'Espanya, però es troba en l'etapa de projecte, segurament iniciarà un procés d'ampliació de noves experiències⁴.

Però en les cooperatives de vivenda, fonamentalment en les de més anys, habiten persones majors, i en algunes construïdes en les dècades del 70 o 80, són predominants.

En eixes cooperatives els quadres directius i militants són en la seua majoria persones majors que han incorporat l'experiència cooperativa i aprofundit en la mateixa en diverses dècades.

En moltes cooperatives els àmbits més participatius són les associacions de jubilats/as o persones majors, formades dins de les cooperatives o integrades en les zones on habiten.

D'altra banda, el vincle de veïnatge i els canals organitzatius que han establits les cooperatives, són dos elements centrals per al benestar de la població major, això ha sigut demostrat en contextos de pandèmia amb xarxes de solidaritat i acompanyament en el confinament (Machado, et al, 2021) i en la resolució de noves necessitats que van sorgint.

No obstant això, les tipologies constructives desenvolupades en les cooperatives, fonamentalment amb vivendes en dos plantes i amb accessos amb escales a espais comuns i passarel·les d'ingrés a les vivendes en

4.- <https://cohabitarcarpediem.uy/coop/>

els complexos més grans, estan sent una dificultat per l'accessibilitat i col·loquen en el moviment cooperatiu un repte i problemàtica a abordar (CCU, 2023).

En una investigació recent del Centre Cooperatiuista Uruguaià (CCU) sorgixen com a fortaleces del sistema cooperatiu per a persones majors, identifica- des pels actors vinculats a este: “la naturalesa solidària espontània del col·lectiu”, “la cooperativa és una xarxa de contenció amb la convivència entre parells”, “l'enfortiment del cooperativisme a través de la transferència d'experiències i coneixements dels adults majors (vivències, història, pràctiques passades” i “la seguretat portes endins” (CCU, 2023, p. 45).

Esta idea de la cooperativa com a xarxa social, associada a la solidaritat i la seguretat, tant en termes de permanència en la vivenda com de protecció enfront de riscos delictius, és un element destacat en estudis sobre l'experiència comunitària de les cooperatives. Citem alguns testimonis (Machado, 2022):

“Tens altres satisfaccions que no són que tots ens cuidem i tota la resta, sinó que tens altres satisfaccions que no tenen un valor econòmic, però sí que tenen un valor espiritual, un valor moral, que t'ajuda a viure donant per a poder rebre. Eixe és el concepte de solidaritat i la cura, el vincle afectiu. Pots tindre més afinitat amb un veí que amb un altre, però hi ha entre tots un carinyo, un afecte i si necessites alguna cosa podes comptar amb l'altre. Jo no m'aniria mai de la cooperativa” (Entrevista a cooperativista de Montevideo en Machado, 2022, p. 146).

Ara, el que té de bo, és que, per exemple, a un veí li ha passat que se li va incendiar el fons, i bo ací va respondre tota la cooperativa, solidàriament... Ací es va demostrar el que té la cooperativa (Entrevista a cooperativista de Montevideo en Machado, 2022, p. 158).

En la investigació abans esmentada del CCU (2023) sorgixen alguns desafiaments per al moviment cooperatiu i els actors institucionals públics responsables del programa en relació al lloc de les persones majors. Entre ells, es destaca pensar les dificultats de l'ajuda mútua en el període de construcció, promoure la cura com a valor social i en el disseny dels projectes socials i arquitectònics de les cooperatives, pensar en clau de cicles de vida per a l'accessibilitat en les construccions futures i en l'adaptació de les ja existents, i afavorir els mecanismes de canvis interns de vivendes facilitats en les d'usuaris però amb traves en la resolució del capital social i les apropiacions afectives a les vivendes habitades. Finalment, però no menys important, la necessitat d'innovació, d'incorporar les experiències de la vivenda col·laborativa per a persones majors, reinventar-se a partir de constatar l'augment de la longevitat i la necessitat de donar noves respostes.

5. Noves coordenades d'època i els reptes d'una experiència consolidada

En les últimes dècades s'han donat transformacions fonamentalment en els usos d'espai i temps amb el canvi de les tecnologies de la informació i comunicació. Això, no sols impacta en els canvis a la ciutat i els nous enclavaments urbans, sinó també en la preeminència de la racionalitat instrumental com a subjectivitat derivada de la racionalitat tecnològica.

Es mercantilitzen les relacions, les formes d'ajuda prenen valor de canvi o s'institucionalitzen, desplaçant moltes de les solidaritats comunitàries.

“O fato d'última modernidade sustentar-es em ininterrupta oferta de inovações tecnológiques atinge a pròpia percepção do tempo, gerando a ilusão que o único futuro possível é constituído pela infinita reprodução dos movimentos do presente” (Torres Ribeiro, 2009: p. 29).

Els processos esmentats van impactar en la sociabilitat i vincles interpersonals, exacerbant els projectes individuals i debilitant les capacitats de construcció del col·lectiu. La integració territorial entre els grups soci-econòmicament diferents i les possibilitats de convivència es fragilitzaren amb expressions extremes com la discriminació i estigmatització.

Les diferents formes de desafiliació que van predominar (laboral, territorial o comunitària), fragilitzaren els vincles, la representació col·lectiva com a societat, arribant inclusivament als espais dels vincles més íntims; com afirma Lechner va prevaldre «un desencantament, més resignat que rebel» (2002, 81).

Això va imprimir una subjectivitat individualitzant, resignada, desconfiada dels processos col·lectius als quals les cooperatives no estan exemptes.

Aconsegueixen contrarestar molts d'estos processos l'arrelament de l'experiència col·lectiva de construir i conviure junts, quan no és entesa la grupalitat com un instrument, un mitjà, per a l'accés a la vivenda individual.

S'entén rellevant reconèixer, en la resolució de les necessitats, com l'elaboració individual i col·lectiva de les experiències, permet identificar interessos i per tant la constitució de subjectes col·lectius. (Faleiro, 2008).

En les experiències cooperatives de l'Uruguai reconeixem trets de tots dos processos, uns que enfortixen fortament el comunitari i altres que estàn tensionats per processos individualitzants.

El major desafiament es troba a sostindre, contra la racionalitat instrumental, nous sentits en la vida cooperativa que enfortisquen l'experiència més enllà de l'accés a la vivenda.

Les cooperatives, que s'enorgullixen del reconeixement en l'àmbit nacional i internacional, tenen una potencialitat de transformar el reconeixement en autoconeixement, en debat obert i fraterno, com a tribut a les generacions de cooperativistes i tècnics que, en diferents moments d'estos primers 55 anys, van transformar els somnis en hàbitat compartit. En eixe reinventar-se sorgix la longevitat de la població com

a nous reptes per a instituir noves respostes col·lectives i solidàries de vivenda cooperativa que conjuguen el benestar i les cures de l'etapa.

El desafiament és defensar i mantindre els principis cooperatius, tibant-los en el diàleg amb el moment actual, i saber que en la reinvençió del sistema cooperatiu està la possibilitat de continuar construint altres sentits de la vida en societat.

Referències bibliogràfiques

CENTRO COOPERATIVISTA URUGUAYO - CCU (2023): *Envejecimiento en las cooperativas de vivienda. Procoop-INACOOP-INEFOP*, Serie Investigaciones, Montevideo.

FALERO, A. (2008): *Las batallas por la subjetividad. Construcción de derechos, luchas sociales y dominación simbólica en Uruguay*, Montevideo: CSIC UDELAR – Fanalcor.

LECHNER, N. (2002): *Las sombras del mañana. La dimensión subjetiva de la política*. Santiago de Chile: LOM Ediciones.

LINSALATA, Lucía (2019): "Repensar la transformación social desde las escalas espacio-temporales de la producción de lo común", *El Apantle. Revista de estudios comunitarios. Producir lo común. Entramados comunitarios y luchas por la vida*, Mayo 2019, Madrid, pp. 111-120.

MACHADO, Gustavo (2022): *Habitar las cooperativas. Aprendizajes y sociabilidad comunitaria en las cooperativas de vivienda por ayuda mutua*, Ediciones Plural, UDELAR.

MACHADO, G., OTERO, M., NAHOUM, B. (2021): "Entre la existencia y la resistencia: nuevas orientaciones en las políticas habitacionales y el cooperativismo de vivienda". En: Miguez, M.N., Mariatti, A., Sande, S. (orgs.) *Contexto 2020. Diálogos de saberes desde el Trabajo Social*, Fundación de Cultura Universitaria, Montevideo, pp. 57-62.

MIDAGLIA, Carmen (1992): *Las formas de acción colectiva en Uruguay*, CIESU-Trilce, Montevideo.

NAHOUM, Benjamín (2013): *Algunas claves. Reflexiones sobre aspectos esenciales de las cooperativas de vivienda por ayuda mutua*, Trilce, Montevideo.

NAHOUM, B. et al. (2016): *Participar o no participar, esa es la cuestión. Dos modelos de producción habitacional y sus resultados*, CSIC UDELAR, Montevideo.

PELLI, Victor (2001): "Autoconstrucción: las tres versiones", *Vivienda Popular*, No. 8, Facultad de Arquitectura, Diseño y Urbanismo, UDELAR, pp. 5-11.

PORTILLO, Alvaro (2015): *Vivienda y sociedad la situación actual de la vivienda en Uruguay. Informe de investigación*. <http://www.fadu.edu.uy/investigacion/files/2015/07/INVESTIGACION-DE-VIVIENDA-VERSION-ULTIMA-portillo-1.pdf>

TERRA, Juan Pablo (1986): *Proceso y significado del cooperativismo uruguayo*, Ediciones de la Banda Oriental - Arca, Montevideo.

TORRES RIBEIRO, Ana C. (2009): "Presentificação, impulsos globais e espaço urbano. O ovo economicismo". En: Poggiesse, H. y Cohen Egler, T. (Comp.), *Otro desarrollo urbano. Ciudad incluyente, justicia social y gestión democrática*, Buenos Aires: CLACSO.

URUGUAY, Ley de Vivienda 13.728. Uruguay. www.parlamento.gub.uy

URUGUAY, Ley de Vivienda 18.407. Uruguay. www.parlamento.gub.uy

LA LONGEVITAT I LA SEUA RELACIÓ AMB EL COHOUSING

Per **Gustavo Zaragoza**
IUDESCOOP-Universitat de València

Com a punt de partida necessari, cal portar a col·lació una obvietat: al llarg del segle XXI es va anar configurant estils de vida molt allunyats dels quals actualment i en el passat van ser majoritaris, canvis que estan sotjant noves formes de relació, necessitats emergents, perfils de persones i grups molt diferents als que ara coneixem. Malgrat l'evidència, la intensitat i la velocitat a la qual s'està produint el nou escenari, encara no estan degudament contemplats en l'agenda de les administracions pública i això es comprova en l'escassetat de mesures adaptades a esta nova realitat, de #ací la importància d'identificar un fenomen que no és patrimoni d'un grup, sinó que suposa importants canvis en les regles d'organització del conjunt de la població.

L'objecte d'este article és traure a la llum un d'estos canvis, concretament el que es ve a denominar longevitat i que alguns autors comencen a identificar com una autèntica revolució sociodemogràfica. Cada vegada més persones vivim més anys, no es tracta d'un fenomen individual o aïllat d'homes o dones que aconseguisquen una vida centenària, s'ha produït el salt del fet individual al fenomen col·lectiu, una part molt important de la població ja superen els seixanta-cinc anys, als països desenvolupats, prop d'una quarta part dels seus habitants està situada en esta franja d'edat, alguna cosa que fins ara mai havia succeït en la història de la civilització. Este canvi de la piràmide poblacional ve acompanyat d'altres fenòmens emergents, com són els canvis en el model de família nuclear, l'avanç tecnològic i una creixent individualització de la societat.

El primer que convé destacar és l'avanç que suposa este procés de longevitat, no hi ha cap mena de dubte que qualsevol societat desenvolupada anhelaria, per als seus integrants, fer més durador el major bé que tenim, la vida humana. És, sens dubte, un avanç sense precedents democratitzar una vida llarga i, a més, en unes condicions de confortabilitat i qualitat de vida que no van gaudir altres cohorts de majors.

Per a analitzar amb més detall la situació actual del col·lectiu, ens basarem en l'últim informe publicat per l'IMSERSO, segons el qual, a la fi de 2022, el nombre de persones majors era de 9.063.493, la qual cosa suposa un 19,09% del conjunt de la pobla-

ció espanyola. Quant a l'esperança de vida al naixement a Espanya és de 83,1 anys, la més elevada de la Unió Europea, seguida d'Itàlia, França, Luxemburg i Suècia, amb esperances de vida per damunt dels 82 anys. Segons prediccions de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), en 2033 el 25,2% de la població superarà els 65 anys.

Però este fenomen no és exclusiu del nostre país, l'envelliment de la població és una característica que afecta la població mundial. Les societats envellixen en totes les parts del món. Els grups de persones de 65 i més anys comencen a ser un segment important de tots els països, en un procés de creixement molt important del conjunt de la població mundial, en tan sols dotze anys la població mundial ha passat de 7000 a 8000 milions d'habitants, dels quals 747 milions són persones majors.

Convé completar esta visió del col·lectiu amb aquells aspectes descriptius que tenen relació amb la convivència i el desenvolupament dels hàbits de vida quotidians, per a això ens basarem en l'enquesta que realitza l'IMSERSO bianualment. Segons esta macro enquesta, els majors espanyols mantenen una activitat constant més enllà de la jubilació, el 60% dels enquestats així el manifesta.

Resulta sorprenent la velocitat a la qual s'ha adaptat esta cohort generacional a les noves tecnologies, ja que, segons les dades que ens ofereix esta enquesta, el 69% dels majors disposen en el seu domicili d'alguna d'estos dispositius: internet, telèfon mòbil o ordinador.

També s'ha incrementat considerablement la percepció sobre el gaudi de bona salut, el 60% dels majors considera que la tenen bona o molt bona. Una altra característica del moment és la utilització amb gran assiduitat de les diferents prestacions i serveis que se'ls ofereixen des del Sistema de Serveis Socials, destacant la realització dels viatges de l'IMSERSO com segona activitat més repetida després de l'assistència a llars i centres socials de majors.

Però la longevitat no solament suposa efectes positius, apareix acompanyada d'importants reptes que requereixen un abordatge adequat, entre els més rellevants ens trobem amb l'edatisme, la bretxa digital i també la soledat i la busca al problema residencial manifestat en diferents modalitats. En la segona

part d'este article ens centrarem en els dos reptes últims. Fa prop de 20 anys, el llibre blanc de la dependència ja anunciava els escenaris que ara estan adquirint major presència i apuntava propostes encaminades a abordar esta situació identificant-los de la manera següent:

- Els allotjaments heterofamiliars o serveis d'acolliment familiar: «Funciona en alguns llocs d'Europa, consistix en la integració de persones majors en una família diferent de la pròpia, i els acollidors reben una prestació econòmica a canvi d'allotjament, manutenció, atenció i companyia».

- Apartaments/vivendes individuals o bipersonals amb serveis de suport. En general estan dirigits a persones majors amb necessitats socials, però amb nivells d'autonomia personal importants.

Ens centrarem en este últim donada l'escassa o nul·la implantació que el primer dels supòsits ha tingut fins ara al nostre país.

Un concepte convivencial relacionat i que s'ofereix com a alternativa d'allotjament és el de cohousing o co vivenda, que consistix en una classe de comunitat intencional composta de cases privades complementades amb extensos espais comunitaris. Una comunitat de co vivenda està planejada i manejada pels seus residents propietaris, que són grups de persones que anhelan major interacció amb els seus veïns. La teoria moderna de la co vivenda es va originar a Dinamarca en els anys 60 entre grups de famílies que estaven insatisfetes amb les vivendes existents i amb formes de comunitats que sentien no complir amb les seues necessitats. El concepte va ser proposat per dos arquitectes nord-americans Kathryn McCamant i Charles Durrett i en l'actualitat són nombroses les comunitats de co vivenda existents a Dinamarca i altres països nòrdics.

Una clau fonamental d'este model és la seua flexibilitat davant les necessitats i valors dels seus residents i davant les característiques del lloc. La covivenda pot

ser instal·lada en zona urbana, suburbana o rural. La forma física és generalment un conjunt compacte d'apartaments baixos, cases juntes o cases aïllades, amb un complement d'espais comunitaris, com una «casa comuna». La covivenda diferix d'alguns tipus de comunitats intencionals pel fet que els residents no tenen una economia compartida i tampoc tenen enfocaments religiosos o sectari, simplement, els residents, inverteixen en un capital social. Per a manejar-se, empren una estructura no-jeràrquica i segueixen el model de decisió per consens. Les experiències de covivenda que s'han vingut impulsant al nostre país responen majoritàriament a fórmules de cooperatives de vivenda, i són mitjançant esta modalitat les que han tingut millors resultats.

Abans de finalitzar convé fer un aclariment: una de les finalitats del present article consistix a aportar elements de reflexió sobre els canvis que es venen produint en els plantejaments tradicionals del món cooperativista. Des d'una concepció clàssica, el cooperativisme de vivenda s'ha caracteritzat per procurar vivendes als seus socis i una vegada adjudicades estes dissoldre's. Hui dia, el concepte allotjament és cada vegada més versàtil i no s'identifica amb la tradicional vivenda de manera permanent. Per tant, més enllà dels avantatges de rendibilitat econòmica, les cooperatives ofereixen altres oportunitats a la societat, són una manifestació directa de la implicació de la societat civil en la gestió del projecte immobiliari i en el seu control democràtic, sobretot si, conforme hem vist en els casos analitzats, es produïx una modificació de l'objecte social més tradicional, i s'incorporen actuacions combinades entre aspectes relacionats amb construcció, promoció, compra i també administració i gestió de serveis. És per això que es manté de manera indefinida la fórmula cooperativa com una manera de facilitar l'eficàcia en el desplegament dels serveis compartits, establint fórmules compartides en la presa de decisions.

La actualidad de la Economía Social europea

SEN#27 febrero 2024

Ser una opción concreta para la sostenibilidad global y el desarrollo soberano de cada comunidad

Por Ariel Guarco, presidente de la ACI

"Paz, equidad, democracia, justicia social, entre otras premisas, deben guiarnos hoy en la construcción de un Mundo sostenible. Esto es, un mundo donde gestionemos los recursos que tenemos a disposición sin comprometer el ambiente y garantizando el abastecimiento de esos recursos para las próximas generaciones".

[Leer más](#)

En portada

La Conferencia Europea de Economía Social en Lieja sitúa el modelo de la economía social en el centro de las transiciones verde, digital e inclusiva

El Palacio de Congresos de la ciudad de Lieja (Bélgica) fue sede los pasados días 12 y 13 de febrero de una nueva Conferencia Europea de la Economía Social, organizada en esta ocasión por la Presidencia belga 2024 del Consejo de la UE, con la colaboración del CIRIEC-Internacional y de Social Economy Europe. La Conferencia concluyó con la firma de la 'Hoja de Ruta de Lieja para la Economía Social en la Unión Europea', que amplía el manifiesto de San Sebastián del año pasado con nuevos compromisos de los gobiernos para fomentar el sector en la UE.

[Leer más](#)

Memorando de Social Economy Europe para las Elecciones Europeas de 2024

Social Economy Europe está comprometida a apoyar el crecimiento de la economía social en toda Europa, y anima a las instituciones de la UE a continuar sus esfuerzos mediante la incorporación de tres propuestas principales: la renovación del Intergrupo de Economía Social del Parlamento Europeo; el nombramiento de un Comisario Europeo responsable de la Economía Social, y continuar y desarrollar aún más la implementación del Plan de Acción para la Economía Social.

Social Economy News

El butlletí de CIRIEC més internacional i de major difusió i impacte
Una Newsletter de CIRIEC-Espanya i CIRIEC-Internacional al costat de Social Economy Europe
Disponible en tres idiomes: francès, anglés i espanyol

<https://www.socialeconomynews.eu/>

SUBSCRIU-TE A LA NEWSLETTER

València Capital
Española
de la Economía
Social 2024

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · EN PORTADA

ENTREVISTA A ARIEL GUARCO, PRESIDENT DE L'ALIANÇA COOPERATIVA INTERNACIONAL, A VALÈNCIA, CAPITAL D'ECONOMIA SOCIAL 2024

No tots els anys es té l'oportunitat de comptar amb el president de l'ACI en la mateixa jornada de celebració del Dia Internacional de les Cooperatives, que oficialment està fixat per a cada primer dissabte de juliol. Però així ha succeït enguany, 2024, de la mà de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), i en el marc de les activitats de València, Capital Espanyola de l'Economia Social. Ariel Guarco (Coronel Pringles, província de Buenos Aires, l'Argentina, 1968), president de l'ACI des de novembre de 2017, va ser rebut el dissabte 6 de juliol pel Consell Rector de Concoval en la seua seu, al carrer Cavallers de València. Minuts abans d'esta recepció va atendre esta revista de Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa.

“Crec humilment que som la major xarxa global d'empreses agermanades per principis i valors que orienten la nostra activitat al bé comú. I en estos dotze anys no hem parat de créixer, d'innovar, d'atendre noves demandes. Això és el que plasma tant la resolució de Nacions Unides, que proclama 2025 Any Internacional de les Cooperatives, com altres resolucions, informes i declaracions de nombroses organitzacions internacionals en l'últim temps”.

- Senyor Guarco, gràcies per acompanyar-nos a València, capital d'economia social 2024, i també en el marc de la designació del 2025 Any Internacional de les Cooperatives. Com ha sigut el recorregut per a esta designació i quins objectius es plantegen per al 2025?

-Fa diversos anys ens vam proposar des de l'Aliança Cooperativa Internacional aprofundir la incidència del nostre moviment cap a la resta dels actors que defineixen hui l'agenda global, així com cap als diferents governs, nacionals i locals, de la mà dels nostres membres en cada país. Com a resultat d'esta labor i donada la resiliència i eficiència demostrada una vegada més per les cooperatives a tot el món durant la pandèmia i post-pandèmia, les Nacions Unides han decidit cridar a transitar el 2025 baix el títol d'Any Internacional de les Cooperatives, com el vam fer en 2012. Ara, amb desafiaments renovats.

- En efecte, el de 2025 és el segon Any Internacional de les Cooperatives després del celebrat en 2012 amb gran èxit. Quins records té d'aquell 2012 i com creu que ha evolucionat el cooperativisme en estos anys?

-Personalment, recorde haver assistit a la presentació en Nacions Unides i que es parle de cooperatives com una cosa xicoteta i bella, prenent la frase d'un reconegut economista alemany. Hui crec que ens veuen com un gran moviment social i empresarial que manté la bellesa de l'acció col·lectiva, solidària, inclusiva, i que al seu torn porta amb si el poder de transformar diàriament la vida de milions de persones. En efecte, crec humilment que som la major xarxa global d'empreses agermanades per principis i valors que orienten la nostra activitat al bé comú. I en estos dotze anys no hem parat de créixer, d'innovar, d'atendre noves demandes. Això és el que plasma tant la resolució A/78/L.71 de Nacions Unides, que proclama 2025 Any Internacional de les Cooperatives, com altres

resolucions, informes i declaracions de l'ONU i altres organitzacions internacionals en l'últim temps.

- El cooperativisme hui dia és un moviment que aglutina a més de 1.000 milions de persones. Quines són les principals magnituds del cooperativisme a nivell mundial?

-Segons les dades que manegem en la ACI, hi ha més de tres milions de cooperatives en el món, que ocupen 280 milions de persones, un 10 per cent de la població mundial ocupada. Les 300 més grans generen un volum de negocis anual de 2,3 bilions de dòlars, és a dir, que podrien considerar-se dins de les deu economies nacionals més fortes del món. Hi ha cooperatives que lideren mercats summament exigents, així com naixen tots els dies cooperatives per a respondre a diferents necessitats, des de la transformació tecnològica fins a l'atenció de segments desfavorits de la població.

- Celebrem estos dies el Dia Internacional de les Cooperatives i València és a més Capital espanyola de l'Economia Social. Del que vosté coneix del cooperativisme i l'economia social valenciana, quins serien els seus trets i característiques més destacades?

- En primer lloc, vull agrair al cooperativisme valencià pel càlid acolliment que ens han fet en el nostre pas per ací. En segon lloc, crec que no és casualitat que València siga Capital Espanyola de l'Economia Social 2024. Sabem que l'Economia Social a la Comunitat Valenciana està formada per 9.400 entitats que donen ocupació a unes 170 mil persones i representen alguna cosa així com el 7% del PIB de la regió. Això és una dada molt potent a nivell quantitatiu però, sobretot, conforma un teixit vital a nivell qualitatiu, generant cohesió territorial, arrelament i desenvolupament amb oportunitats de benestar equitativament distribuïdes.

“Recorde haver assistit en Nacions Unides i que es parle de cooperatives com una cosa xicoteta i bella, prenent la frase d'un reconegut economista alemany. Hui crec que ens veuen com un gran moviment soci-empresarial, que manté la bellesa de l'acció col·lectiva, solidària i inclusiva, que al seu torn porta amb si el poder de transformar diàriament la vida de milions de persones”.

- València és també des de fa unes dècades un pol d'investigació de l'economia social dels més rellevants a nivell mundial. Ací es troba la seu de CIRIEC-Espanya, encarregada de molts dels estudis més rellevants sobre el sector a nivell internacional, i estan també centres d'investigació universitaris de renom com el IUDESCOOP i CEGEA. En una entrevista anterior ens va afirmar que vosté era un convençut que el cooperativisme ha d'acostar-se a l'Acadèmia. Com valora vosté el paper de les universitats en relació amb les cooperatives?

- Veiem amb ulls molt positius que les universitats obriuen les portes al sector cooperatiu i també que s'acosten per si mateixes al cooperativisme amb ànims de intercooperar. Afortunadament, això es manté i podem veure a futur moltes probabilitats de generar noves ferramentes formatives per a les noves generacions que estiguen ancorades en els principis i valors de l'economia cooperativa. És clau en este sentit el treball del CIRIEC i d'altres institucions d'inves-

tigació, educació i difusió per a bastir ponts entre tots dos àmbits.

- L'ACI celebra a novembre un important Congrés i Assemblea General a Nova Delhi, a l'Índia. Quins seran els principals elements d'esta gran cita?

- La Conferència Mundial de l'ACI, del 26 al 29 de novembre, està convocada amb el lema 'Les Cooperatives Construïxen Prosperitat per a Tots'. Això significa que posarem el focus en com generem riquesa, afegim valor, i fem créixer les economies amb el focus posat també en l'àmbit social i l'ambiental, assumint els desafiaments del nostre temps.

Hi haurà conferencistas molt importants i esperem la presència del secretari general de Nacions Unides per a fer el llançament oficial del pròxim Any Internacional de les Cooperatives. Este esdeveniment tindrà lloc per primera vegada a l'Índia, on existix un moviment cooperatiu molt fort, i hi ha un gran suport a l'activitat cooperativa.

“Veiem amb ulls molt positius que les universitats òbriguem les portes al sector cooperatiu i també que s'acosten per si mateixes al cooperativisme amb ànims de intercooperar. És clau en este sentit el treball del CIRIEC i d'altres institucions d'investigació, educació i difusió”.

- Sr. Guarco, la humanitat actualment s'enfronta a uns reptes extraordinaris, com les creixents desigualtats, la precarització en l'ocupació, la urgència climàtica, les guerres i l'afebliment de les nostres democràcies. Quin paper pot exercir el cooperativisme en este context crític que estem vivint?

- Les cooperatives som fàbriques de democràcia econòmica, social, cultural i política. No és poc en un

món on això es troba amenaçat per discursos i pràctiques excloentes, violències i desigualtats de distint signe. M'agrada dir que la cooperació és l'altre nom de la pau, perquè a través d'este sistema de relacions socioeconòmiques aconseguim construir societats pròsperes i equitatives, on ningú quede fora i on ningú quede arrere. Si volem anar cap a un futur social, econòmic i ambientalment sostenible, hem d'apostar pel model cooperatiu.

“Les cooperatives som fàbriques de democràcia econòmica, social, cultural i política. No és poc en un món on això es troba amenaçat per discursos i pràctiques excloentes, violències i desigualtats de distint signe. M'agrada dir que la cooperació és l'altre nom de la pau, perquè a través d'este sistema de relacions socioeconòmiques aconseguim construir societats pròsperes i equitatives”.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES FEDERACIONS

UNIÓ ESPANYOLA DE COOPERATIVES D'ENSENYAMENT (UECoE), 35 ANYS FOMENTANT L'EDUCACIÓ EN CENTRES COOPERATIUS

- Seu: Calle Quintana, 1-2ºB 28008 - Madrid
- Telèfon: 91 447 34 63

- Any de constitució: 1989
- E-mail: uecoe@uecoe.es
- Web: www.uecoe.es
- X: <https://x.com/UECoE3>
- Instagram: <https://www.instagram.com/uecoe3/>

La Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament – UECoE és un ens representatiu únic amb àmbit estatal dels centres d'ensenyament amb la fórmula jurídica de Societat Cooperativa d'Ensenyament. Des de la seua creació, en 1989, agrupa a prop de 600 cooperatives, amb més de 16.000 persones sòcies, i una facturació aproximada de 780 milions d'euros.

UECoE va nèixer en 1989 amb una clara vocació de representar el cooperativisme d'ensenyament davant tots els fòrums, per a mantindre bones relacions amb les organitzacions empresarials i sindicals del sector, i amb l'objectiu de fer més dinàmic el moviment cooperatiu educatiu. El seu objectiu principal és representar i defensar els interessos de les cooperatives d'ensenyament, així com fomentar la cooperació i l'intercanvi d'experiències entre els seus membres.

UECoE actua com a portaveu de les cooperatives d'ensenyament a Espanya, defenent els seus interessos en qüestions legals, econòmiques i educatives. Treballa per a millorar la qualitat de l'educació en les cooperatives, promovent la innovació pedagògica i la formació contínua del professorat.

Una de les seues principals preocupacions és la de desenvolupar una renovació pedagògica d'acord amb els principis socials i econòmics del cooperativisme, per la qual cosa participa a mode de patronal de docents i organitzacions representatives del moviment cooperatiu i de l'economia social de l'ensenyament, convertint-se en líder en estes àrees.

En l'actualitat, el cooperativisme d'ensenyament a Espanya el formen prop de 600 cooperatives i centres educatius d'Economia Social, entre les quals es quantifiquen aproximadament 16.300 sòcies i socis tre-

balladors cooperativistes i 13.200 persones contractades. El conjunt de les cooperatives agrupa més de 295.700 alumnes, de 180.000 famílies. S'estima que la facturació s'acosta als 780 milions d'euros.

UECoE tracta de portar els principis cooperatius i d'economia social als més joves, acostant des de les seues diferents activitats els valors del cooperativisme als estudiants des de la seua formació. L'objectiu últim és el relleu generacional, de manera que es modernitze el sector i s'aconsegueisca una innovació des de les ments dels més joves i s'atraguen idees revitalitzades.

Una resposta cooperativa a les necessitats del sistema educatiu

UECoE i les seues entitats associades oferixen un servei educatiu de qualitat des d'una concepció democràtica, solidària i integradora de l'educació, i complint amb els objectius i obligacions de les empreses cooperatives que la formen.

Des de la seua constitució es va subscriure un conveni de col·laboració entre el Ministeri d'Educació i Ciència i UECoE, com a única representació de les Cooperatives d'Ensenyament a Espanya, conveni que s'ha prorrogat i que busca contribuir a la realització d'activitats de formació del professorat, de manera que constantment es renoven els coneixements dels

En l'actualitat, el cooperativisme d'ensenyament a Espanya el formen prop de 600 cooperatives i centres educatius d'Economia Social, entre les quals es quantifiquen aproximadament 16.300 sòcies i socis treballadors cooperativistes, i 13.200 persones contractades. El conjunt de les cooperatives agrupen més de 295.700 alumnes, de 180.000 famílies.

responsables i es responga a les necessitats i noves demandes del sistema educatiu. Des de l'origen de la Unió, la seua fortalesa recau en la representació, intercooperació, la innovació i la formació.

Estrenyent els llaços de l'Economia Social

UECoE participa en totes les plataformes tant del Moviment Cooperatiu com de l'Economia Social, mantenint relacions fluides també amb les organitzacions empresarials i sindicals del sector de l'ensenyament. Entre altres participa en:

- CEPES, Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social, de la qual va ser soci fundador, sent el seu primer president José Antonio Machado Lozano, president llavors de UECOE.
- El Consell de Foment de l'Economia Social.
- L'Observatori Estatal de la Convivència Escolar.
- La Taula sectorial de l'Ensenyament Concertat.

• Altres taules d'estudi i treball amb diferents Departaments del Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports.

També manté relacions amb organitzacions educatives, econòmiques, universitàries, del Tercer Sector i de la societat civil, destacant entre elles institucions com:

- La Fundació d'Ajuda Contra la Drogoaddicció
- Fundació GSD
- Comissió Nacional del Mercat de Valors i Banc d'Espanya
- Fundació SM
- Fundació Telefònica
- Associació Espanyola de Qualitat
- Fundació Atresmedia
- Universitat Internacional de la Rioja
- Universitat de Vigo
- Florida universitària

Composició actual del Consell Rector de la Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament - UECOE

President: Ángel Javier Martínez Cuaresma, Unión de Cooperativas de Enseñanza de Trabajo Asociado de Madrid – UCETAM

Vicepresident: Francisco Javier Olabarria Furundarena, Confederación de Cooperativas de Euskadi – KONFEKOOP

Secretari: Vicente Fiol Ojanguren, Unión de Cooperativas de Enseñanza de Aragón – UCEA

Tresorer: Ángel Gómez García, Unión de Cooperativas de Enseñanza de Castilla-La Mancha - UCEC-M

Vocals:

Miquel Ruiz Collados, Unió de Cooperatives d'Ensenyament Valencianes – UCEV

Enric Masiá Ballester, Federació de Cooperatives d'Ensenyament de Catalunya - FCEC

Juan Manuel Pérez Copé, Asociación Andaluza de Centros de Enseñanza de la Economía Social - ACES Andalucía

Raúl Blaya Cayuela, Unión de Cooperativas de Enseñanza de la Región de Murcia - UCOERM

Miguel Anxo Filgueira Touriño, Espazocoop - Unión de Cooperativas Galegas

Jaume Vicens Obrador, Unió de Cooperatives de Treball Associat de les Illes Balears – UCTAIB Sectorial d'Ensenyament

Hipólito Tejera Rodríguez, Echeyde, S.Coop

Maria Isabel Rojo Medina, Unión de Cooperativas de Enseñanza de Extremadura - UCETAEX

Juan Pastor Fernández, Asociación de Centros de Enseñanza de Economía Social de Cantabria – Aces Cantabria

Iker Neri Sánchez, Cooperativa Cuatrocientos Centro Integrado

Antonio Javier Aguilar Ruiz, COMAMEL Cooperativa de Maestros de Melilla, S. Coop.

I molt particularment, UECoE manté col·laboracions estretes amb:

- L'Escola d'Especialització Professional en Economia Social, Cooperatives i altres Organitzacions de Participació – EESCOOP, de la qual forma part del seu patronat.
- La Càtedra UNESCO d'Economia Social i Solidària, de la que també en forma part.
- La Unió Nacional de Cooperatives de Crèdit – UNACC.
- El CIRIEC-Espanya.
- La Confederació Espanyola de Cooperatives de Treball Associat – COCETA.
- La Confederació Espanyola de Cooperatives de Consumidors i Usuaris – HISPACOP.
- Fundació ONCE.
- Grup Cooperatiu Cajamar.
- Federació de Cooperatives i de l'Economia Social de Madrid - FECOMA.

UECoE compta amb un equip tècnic que s'encarrega de la gestió diària de la Unió, el gerent de la qual és Concepción Castarlenas Santamaría. Els òrgans de govern, conformats per l'Assemblea General, òrgan suprem de decisió i deliberació, estan constituïts tant per les associacions territorials i les cooperatives d'ensenyament, com pel Consell Rector, òrgan col·legiat de govern, representació i administració de la Unió.

UECoE en acció

Les activitats desenvolupades per la Unió posen en valor la força del moviment cooperatiu d'ensenyament des de l'arrel, amb iniciatives com els **Congressos UECoE de Cooperatives d'Ensenyament**, l'activitat més destacada de la Unió, ja que este esdeveniment biennal es porta realitzant des d'abans de la constitució de la pròpia UECoE, i va ser el germen del qual va sorgir l'actual Unió.

En ell s'aborden temes d'actualitat que afecten les cooperatives d'ensenyament des de dos perspectives: l'educativa i l'empresarial. El pròxim es durà a terme a València i serà l'edició XX, coincidint amb la commemoració de Capitalitat espanyola de l'Economia Social 2024 de la ciutat llevantina.

Una altra activitat són les **Jornades sobre "Les Cooperatives d'Ensenyament i el seu paper en l'Agenda 2030"**. UECoE se suma al lema "Transformar el nostre Món", triat per l'ONU per a l'Agenda 2030, per a visibilitzar esta iniciativa a través d'una labor d'informació i sensibilització que porta realitzant des de 2019 en tots els seus centres educatius.

Entre molts altres aspectes, esta Agenda posa en relleu que les empreses cooperatives juguen un paper important entre el sector privat per a aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible, ja que estes empreses estan caracteritzades per seguir els valors cooperativistes, que situen les necessitats dels seus membres per damunt de la maximització dels

beneficis, reinvertint en la comunitat i en la preocupació del benestar social.

També en esta línia UECoE va crear el Segell “**Col·legis ODS Cooperatius**”, una acció dirigida al reconeixement i visibilització dels centres educatius en aquelles labors que afavorisquen els ODS de l'Agenda 2030, mostrant la relació entre la visió de les Nacions Unides per a un futur sostenible i els principis cooperatius. UECoE va llançar en 2023 la primera convocatòria per a l'obtenció del Segell “Col·legis ODS Cooperatius” estant actualment a punt de resoldre's la convocatòria del 2024.

Una altra de les activitats millor valorades és la concessió del **Premi Grup Cooperatiu Cajamar – UECoE al “Foment de l'emprenedoria cooperativa a l'Escola”**, que atorga des de l'any 2018 amb Cajamar a l'alumnat de centres educatius que cursen 3r i 4t d'Educació Secundària Obligatoria i Formació Professional. D'esta manera es potencia la cultura emprenedora des de l'escola. En les set edicions celebrades han participat més de 70 centres i 1.750 alumnes.

Una altra de les activitats més rellevants de UECoE és el **Programa Escolar d'Educació Financera**, a partir d'un conveni de col·laboració amb el Banc d'Espanya i la Comissió Nacional del Mercat de Valors. Des de 2012, mitjançant este programa s'han proposat diferents activitats encaminades a millorar la cultura financera dels joves, amb ensenyaments basats en les recomanacions i principis de la Comissió Europea i de l'Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE). Algunes de les iniciatives dutes a terme són els Premis Finances per a Tots i els Premis Programa d'Educació Financera; la celebració del Dia de l'Educació Financera, cada mes d'octubre, i la Global Money Week, al mes de març.

Finalment, es troba el **Campionat Escolar intercooperatiu del joc “Humanity at Play”**, que és el de creació més recent, i en el qual cooperen conjuntament la Unió, la Confederació Espanyola de Cooperatives de Treball Associat (COCETA) i la Corporació Mondragon.

Este projecte intercooperatiu va finalitzar la seua primera edició el passat 8 de maig amb una competició entre escoles cooperatives d'àmbit estatal destinada a fomentar i compartir els principis del cooperativisme, una manera de connectar amb les noves generacions i aconseguir que hi haja relleu generacional mitjançant l'educació.

A més de tot això, UECoE, en la seua labor de renovació pedagògica i de difusió dels valors del cooperativisme i l'ensenyament, al llarg de la seua ja llarga trajectòria ha tingut l'oportunitat de realitzar nombroses trobades i activitats relacionades amb la més candent actualitat en matèria formativa. Així, ha rea-

litzat activitats entorn de la cultura emprenedora, els reptes de la formació professional, innovació educativa amb aprenentatge cooperatiu, internacionalització, responsabilitat social, escola inclusiva i educació infantil.

UECoE, entitat clau

En suma, UECoE té un paper significatiu en el desenvolupament del model cooperatiu en el sector educatiu a Espanya, contribuint a la diversificació i a la millora del sistema educatiu del país. Les cooperatives d'ensenyament han demostrat ser una alternativa i complement viable i eficaç als models educatius tradicionals, proporcionant educació de qualitat i fomentant valors cooperatius. UECoE és l'entitat clau per a l'enfortiment i el desenvolupament de les cooperatives d'ensenyament a Espanya, promovent un model educatiu participatiu, innovador i sostenible.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES FEDERACIONS

SURINVER – 50 ANYS LIDERANT L'AGRICULTURA DE L'HORTA DEL SEGURA EN TERRES ALACANTINES

- **Seu:** Av. Cooperativa, s/n 03190 Pilar de la Horadada, Alacant.
- **Teléfono:** 966 766 068

- **Any de constitució:** 1974
- **E-mail:** info@surinver.es
- **Web:** <https://www.surinver.es/>
- **X:** <https://x.com/surinver>
- **Facebook:** <https://www.facebook.com/surinver>
- **Instagram:** https://www.instagram.com/surinver_el_grupo/
- **LinkedIn:** <https://www.linkedin.com/company/surinver-el-grupo/>

Surinver va nèixer com a cooperativa agrícola gràcies a la unió de 70 agricultors, de la iniciativa dels quals en 1974 va sorgir una de les cooperatives agrícoles alacantines que més han crescut en els últims anys. La seua trajectòria de prosperitat es tradueix hui dia en més de 400 socis membres que cultiven i atenen 1.500 hectàrees de terreny. Este 2024 complix 50 anys proporcionant els millors productes de les hortes alacantines, potenciant la salut, el medi ambient i la sostenibilitat, amb un total de 300 hectàrees d'hivernacles, presència en 30 països i un equip humà format per 600 persones.

Quinze van ser els associats que van crear el Grup Sindical de Colonització núm. 14.773, l'any 1973 manejant en conjunt unes 1.000 tones de productes. A l'any següent es va arribar a 80 socis i el volum de tones va ascendir fins a 8.000. Va quedar inscrit en el registre especial d'Entitats acollides a la Llei 29/1972 d'Agrupacions de Productors agraris amb el número 014. En eixe any 1974 s'inaugurava un nou magatzem i es van crear les marques Surinver (d'Hivernacles del Sud) i Tropi (Tropical).

Este és l'origen de Surinver, cooperativa nascuda a Pilar de la Horadada, Alacant, eixe mateix any de 1974. Cinquanta anys després, Surinver ha crescut fins a comptar amb 1.500 hectàrees de terreny, presència internacional en 30 països, un equip humà de 600 persones, 400 socis membres, que han proporcionat noves possibilitats per al seu creixement en àrees com la investigació, la formació contínua i l'acció solidària.

La cooperativa Surinver destaca pel seu treball en totes les fases de la cadena de valor del sector hortofructícola, integrant tots els subministraments i serveis que l'agricultor necessita a través de serveis com el seu planter, insectari, producció, envasament

i comercialització de productes en fresc, així com de V Gamma.

Especialitzada en pimentó i carabassa, en els últims anys ha fet un salt qualitatiu i quantitatiu en altres productes com el meló d'Alger, igual que l'api i altres cultius de fulla com l'encisam i l'escarola. Este avanç ha sigut possible perquè “tenim la capacitat d'adaptar-nos a les necessitats canviants del mercat i a les tendències quant a productes que els clients demanden campanya rere campanya”, expliquen des de la cooperativa.

La cooperativa ha crescut i innovat amb els plats vegetals ja elaborats i llestos per al seu consum, lliure d'al·lèrgens i 100% vegans denominats de V Gamma, dels quals compten amb més de 100 referències. Són aptes per a tots i es convertixen en un gran aliat de la cuina gràcies a la seua facilitat d'ús i la qualitat dels seus ingredients.

Surinver està treballant per a incrementar la internacionalització de la seua V Gamma i la presència de la seua marca en aquells mercats en els quals encara no és present. La cooperativa té un projecte “molt ambiciós” per a establir Surinver com una empresa referent de qualitat i compromís mediambiental. Com

Surinver és una cooperativa nascuda a Pilar de la Horadada, Alacant, l'any 1974. La seua fundació es va produir per l'acció de 70 agricultors i, hui dia, ha crescut fins a comptar amb 1.500 hectàrees de terreny, presència internacional en 30 països i un equip humà de 600 persones.

a objectiu estratègic, busca mantindre's com un referent nacional en la gestió i eficiència dels recursos, satisfacció dels clients i qualitat en tots els productes. “Les tendències i el mercat canvien ràpidament i és tot un repte estar a l'avantguarda en el nostre sector, cosa que ens motiva diàriament a donar el millor de nosaltres”, asseguren. El repte més important, per a Surinver és l'optimització dels recursos, a més de la conscienciació de la necessitat d'adaptar els productes a les tendències de consum a nivell nacional i internacional.

La cooperativa compta amb un ampli departament d'I+D+i, Màrqueting i un equip comercial amb els quals se secunden per a conèixer i ser partícip de les últimes tendències i innovar davant les demandes mercantils. El seu afany per esta innovació se centra principalment en tres àrees: producte, procés i màrqueting.

Fruit de la labor en producció i innovació de l'equip Surinver, compten amb algunes de les certificacions més destacades del sector, tant nacionals com internacionals. Amb elles proven que són capaços de satisfer les necessitats d'un consumidor cada vegada més informat i exigent, i donen a entendre l'estricta protocol al qual se sotmet cada producte, que inclou l'anàlisi sensorial i la investigació del consumidor.

A més, han sigut patrocinadors del concurs New Food, dirigit als alumnes de Ciència i Tecnologia dels Aliments de la Universitat Miguel Hernández que compta ja amb deu edicions. Este concurs va consistir en la presentació de nous productes des de la seua composició, formulació i fabricació fins a la seua imatge i comercialització.

Consell Rector de Surinver

President: José María Pérez Sánchez

Vicepresident: Ginés Vera Casas

Secretari: Juan Carlos Caballero Mercader

Vocals:

Antonio Cabrera Muñoz, Angel Pedro Mínguez Giménez, Sergio Pérez León, Joaquín Quesada Vera, David Cano Bautista, Miguel Ángel Pérez Rodríguez, Emilio José Vera Muñoz y José Moya Pérez

Interventors: Ramón Cárceles García y Juan Antonio Pérez Saura

Trajectòria de Surinver comptada pels seus protagonistes

La competició promovia, d'esta manera, la creativitat, innovació i treball en equip permetent als participants a enfrontar-se a problemes reals i pràctics.

Pioners en la sostenibilitat agrària

L'empresa cooperativa es caracteritza per la cura en el procés de cada producte gràcies a la integració vertical, que abasta el cicle de producció, des de la llavor fins al seu cultiu i tractament, recol·lecció, manipulació i enviament final al client.

Surinver sosté els valors que conformen la seua essència estan sempre molt presents en la seua cadena de producció, començant per la sostenibilitat. És per això que es consideren pioners en les accions que han potenciat enfocades a aconseguir una agricultura més sostenible i respectuosa amb el medi ambient.

Entre els objectius principals de la cooperativa estan acostar la innovació i la tecnologia a la producció agrícola i, per a això, Surinver ha apostat per tècniques sostenibles que apliquen a través d'un planter; un insectari, un camp d'experiències i diverses tècniques biològiques.

Així, en el planter es cultiven cada any més de 180 milions de plantes que es controlen des de la llavor per a controlar la traçabilitat de la producció. En l'insectari, la cooperativa cria més de 10 milions d'insectes útils per a garantir el control biològic de les principals plagues, i en els camps d'assajos es proven novetats agrícoles i pioneres tècniques de producció.

La cooperativa és pionera també en l'ús de tècniques de conservació del medi ambient i de l'ús de productes fitosanitaris; realitza control biològic per conservació, fomentant la biodiversitat a través de la implantació d'estructures vegetals que afavorixen el creixement d'insectes útils i pol·linitzadors.

També aposta pel cultiu ecològic, al qual cada vegada dedica més superfície, la qual cosa suposa una millora en el microbioma del sòl per l'ús de matèria orgànica en substitució dels abonaments químics.

A més, una altra de les formes en les quals Surinver ajuda a fomentar la sostenibilitat en els seus camps

és mitjançant l'eficiència energètica i els sistemes de reg, que tenen en compte les necessitats aquíferes i fotovoltaïques sense contribuir a un consum excessiu, utilitzant noves tecnologies de reg que permeten optimitzar el seu ús i aconseguir estalvis de fins a un 30%, mantenint la qualitat del cultiu. A més, es recolzen en l'ús de materials reciclables i biodegradables per als seus productes.

Compromesos amb els quals ho necessiten

Com a empresa cooperativa, Surinver presenta un potent compromís amb les persones. Així es va posar de manifest, per exemple, durant la pandèmia provocada per la COVID-19, durant la qual van col·laborar aportant verdures i plats preparats a diferents associacions centrades en aconseguir que totes les llars gaudiren d'un menú digne.

Posteriorment van participar en l'acolliment a persones ucraïneses que, en condició de refugiats de guerra, van arribar a la província d'Alacant, donant treball a 11 persones. I van enviar a camps de refugiats palets amb productes aportats per la cooperativa i pels mateixos empleats.

Premis i reconeixements

La cooperativa ha aconseguit recentment reconeixements com ara el "Premi Cercle Agroalimentari a la iniciativa innovadora de l'any", atorgat per l'organització Cercle Agroalimentari al febrer de 2023. Un poc abans, a l'abril del 2022, van rebre el "Premi REM al foment de l'alimentació saludable" de l'associació

d'empresaris REM. I el "Premi INNOVATIONHUB al millor producte de l'any" dins de l'esdeveniment líder del sector, Fruit Attraction, a l'octubre de 2022, esta vegada per la seua gamma de postres.

50 anys d'una gran família

Enguany, 2024, la cooperativa ha commemorat els seus 50 anys d'història baix el lema #FamiliaSurinver, amb la visita del president de la Generalitat Valenciana, Carlos Mazón, a les instal·lacions, en presència de socis, clients, proveïdors, familiars i amics; amb l'objectiu de convidar a reflexionar a tot el sector sobre la importància de la cooperativa en tota la seua trajectòria, les seues bondats, les seues forteses i tot el que aporta Surinver a la zona, des d'una perspectiva pròxima i emocional.

L'acte principal d'esta celebració es va desenvolupar en les instal·lacions centrals de la cooperativa situades a Pilar de la Horadada, on el president Mazón, acompanyat pel president de la cooperativa, José María Pérez, va firmar en el Llibre d'Honor de l'entitat.

Durant la visita van recórrer les instal·lacions per a conèixer la zona de producció, que suma una extensió de més de 100.000 metres quadrats, on treballen més de 600 persones amb els productes del camp que recol·lecten diàriament.

En la comitiva van ser presents també el president de la Diputació Provincial d'Alacant, Toni Pérez, les diputades provincials Ana Serna i Marina Sáez, així com la directora general d'Indústria i cadena agroalimentària de la Generalitat Valenciana, Inmaculada Marco, i el subdirector general, José Juan Morant, alcaldes i regidors de la corporació municipal de Pilar de la Horadada, i representants d'associacions i col·lectius del municipi.

José María Pérez Sánchez es va mostrar molt agraït a eixos primers 70 agricultors "que en 1974 van decidir unir-se sent desconexedors que estaven assentant les bases d'una gran empresa". Va realitzar un balanç molt positiu d'este mig segle, afegint que en Surinver es troben "apostant per la internacionalització de la seua V Gamma i consolidant-se com a cooperativa referent en qualitat i compromís mediambiental".

La celebració d'este aniversari va culminar amb un menjar de fraternitat, en la qual es van reunir 560 comensals. En el seu transcurs va haver-hi un moment per al reconeixement i record d'expresidents i gerents que han representat a la cooperativa durant estos 50 anys, que són: Alberto Giménez Pérez, president des

de 1974 fins a 1985; Juan Antonio Carrasco Belmonte, president des de 1985 fins a 2005, Rafael Zapata Sáez, president des de 2005 fins a 2010; Benjamín Samper Martínez, president des de 2010 fins a 2012; i Antonio Fuentes Rebollo, president des de 2012 fins a 2023. I els ex gerents Victoriano Martínez Valero, des de 1970 fins a 2005; Adolfo García Albaladejo, des de 2005 fins a 2007; i José Ramón Asensi Sala, des de 2007 fins a 2016.

Signe identitari, segell d'excel·lència

Amb esta trajectòria, Surinver s'ha convertit en un signe identitari pilareny. Els seus socis i treballadors aferrats a la terra van dibuixar un destí acurant-se en els seus productes, que alimenten a tants milers de persones. "Surinver ha sigut l'ànima econòmica del nostre municipi, ha sembrat, cultivat i collit el futur de Pilar de la Horadada", conclouen des de la cooperativa Surinver.

Al costat d'això, la professionalització, inversió en I+D+i i la formació han atorgat a Surinver, no sols un grau d'excel·lència en el sector agrícola d'Espanya, sinó l'autoritat suficient per a ser considerat líder en innovació i propulsors inequívocs de sostenibilitat, la qual cosa fan d'esta cooperativa una de les més rellevants en la Comunitat Valenciana i en Espanya.

NOVA SECCIÓ: L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA

PRESENTACIÓ DE LA NOVA SECCIÓ: L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA

A vegades, l'ésser humà s'enfronta a desafiaments que considera nous, però que en realitat presenten circumstàncies similars a uns altres que ja van ser afrontats en el passat. Els temps canvien, i els individus o col·lectius han d'adaptar-se per a poder desenvolupar-se en les millors condicions dins de la nova situació. Per això, l'anàlisi històrica pot ser una ferramenta d'aprenentatge molt útil per a afrontar tals canvis, tenint sempre en compte les diferències de context en moments que poden estar separats per anys, dècades o segles. En els últims anys el Món està vivint una època convulsa, amb crisis econòmiques, pandèmies, conflictes bèl·lics, inflació... res que no s'haja experimentat ja abans, per la qual cosa, manejada amb cura, la història ens pot donar algunes de les claus de com afrontar tals reptes com a societat.

Amb esta reflexió de fons, el passat 10 d'abril de 2024, el Consell de Redacció d'esta revista, Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa, va aprovar la creació d'una nova secció titulada "L'Economia Social en la Història". Amb això es recupera una secció que ja va existir fa uns anys, i la fi principal de la qual és donar a conèixer al sector i al públic en general les

més destacables troballes que la investigació històrica ha obtingut en els últims anys sobre l'economia social i el cooperativisme de manera divulgativa. Es tractaran temes importants hui dia, amb preguntes actuals, però buscant les respostes en el passat, amb una clara visió de llarg termini, com la major o menor propensió a cooperar de la població, l'impacte de l'economia social en la societat, el funcionament de les cooperatives i el seu grau d'eficiència des del punt de vista econòmic i empresarial, la comparació amb les societats de capital, etc.

En cadascun dels tres números de la revista que es publiquen anualment, un o diversos investigadors nacionals o internacionals seran convidats a publicar un text breu i divulgatiu, que ens mostre els principals i més recents avanços reeixits en la seua investigació. En este primer lliurament, el coordinador iniciarà la nova secció amb un text dedicat al paper de les cooperatives de consum en la millora dels nivells de vida i el benestar a Espanya durant les primeres dècades del segle XX, especialment en un context d'inflació similar, encara que de major intensitat respecte al que ha experimentat el nostre país en els últims anys.

COOPERATIVISME I BENESTAR: QUÈ ENS ENSENYA LA HISTÒRIA SOBRE EL QUE POT FER L'ECONOMIA SOCIAL PER NOSALTRES?

per **Francisco J. Medina-Albaladejo**

IUDESCOOP i Departament d'Anàlisi Econòmic, Universitat de València

L'Assemblea General de Nacions Unides, en la seua resolució A/77/L.60 aprovada el 18 d'abril de 2023, estableix la necessitat de promoure l'economia social com a eina per aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible, especialment la lluita contra la pobresa i la fam als països en vies de desenvolupament o els menys desenvolupats¹. Segons esta institució, les cooperatives poden contribuir a un creixement més incliusiu i sostenible basat en l'equilibri entre eficiència i equitat, ajudant a reduir la pobresa i la desigualtat, i millorant els nivells de vida i el benestar.

Però... això ha sigut realment així? què ens ensenya la ciència històrica sobre aquest tema? Per a respondre a estes preguntes en els últims anys s'ha desenvolupat una línia d'investigació orientada a determinar el paper que van poder tindre institucions d'acció col·lectiva i de l'economia social com les cooperatives de consum, pioneres en la formació del moviment cooperatiu a Europa, en l'evolució dels nivells de vida en el llarg termini a Espanya. En realitat, els historiadors porten un segle debatent intensament sobre com van canviar els nivells de vida de la classe treballadora europea durant la industrialització dels segles XIX i XX. Uns autors van considerar que van canviar a millor i altres a pitjor, mentres que hui dia s'accepta que van empitjorar inicialment pel gran esforç físic que suposava el treball en la indústria, i van millorar a partir de mitjans del segle XIX per la millora de l'oferta alimentària, la sanitat i la higiene. Per a determinar això s'han utilitzat indicadors com els salaris i ingressos familiars, estat de salut de la població o el consum d'aliments. No obstant això, altres aspectes més relacionats amb factors institucionals, com ara el paper de les cooperatives, són encara poc considerats.

Per exemple, els canvis en les pautes de consum alimentari i l'estructura de la dieta ha sigut un aspecte important dins d'este debat. Però a penes s'ha estudi-

Envàs amb el qual va començar a funcionar la cooperativa La Flor de Maig (Barcelona, 1890). Arxiu Nacional de Catalunya. En la pàgina anterior, reunió de fraternitat celebrada en la seu de la Cooperativa La Flor de Maig (Barcelona, 1935). Arxiu Municipal de Barcelona.

at el paper que van poder tindre les cooperatives de consum, com un mecanisme d'accés i distribució alimentària, contribuint així al sosteniment dels nivells de vida. Les cooperatives de consum europees, de tall obrerista en la seua majoria, van tindre una forta implantació social en alguns països d'Europa. El seu impacte en els nivells de vida va haver de ser important per la seua labor de distribució de béns de primera necessitat (alimentació, vestit, energia) i serveis de tipus assistencial, educatiu, recreatiu o cultural.

¹. Resolució de l'Assemblea General de l'ONU 'Promoure l'economia social i solidària per al desenvolupament sostenible' <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=A%2F77%2FL.60>

Botiga de comestibles de la cooperativa La Flor de Maig (Barcelona, 1908). Arxiu Nacional de Catalunya.

Els estudis realitzats en els últims anys per al cas espanyol, a partir de fonts de més de 30 entitats de la zona de Barcelona i la seua àrea metropolitana, mostren que les cooperatives de consum van assegurar una dieta calòrica suficient -encara que desequilibrada- a partir d'aliments i productes bàsics de fàcil magatzematge que podien ser pagats amb els reduïts ingressos dels seus associats. Cereals (pa), vi, greixos d'origen vegetal (oli d'oliva) i greixos d'origen animal (cansalada de porc) constitueixen la base d'una dieta desequilibrada que no complia amb moltes de les necessitats bàsiques recomanades de vitamines o minerals, però que aportava una quantitat de calories suficient per a persones de baixos ingressos i elevat desgast físic a causa de la seua activitat en la indústria, la construcció o la agricultura².

A més, estes cooperatives eren de tipus rochdalià, és a dir, que seguien el model dels Pioners de Rochdale, primera cooperativa de consum del Món fundada en 1844 en la zona industrial de Manchester (el Regne Unit) i que va inspirar els set valors cooperatius que hui dia estableix la International Cooperative Alliance (ICA). La major part de les cooperatives de consum d'Europa van seguir este model, la qual cosa implicava que no venien els seus productes entre els seus associats a preus més barats que en la resta dels establiments comercials (això seria més un econo-

mat), sinó que marcaven preus similars o lleugerament superiors amb la finalitat d'obtindre beneficis i repartir-los en forma de dividendes als seus socis en funció del consum realitzat prèviament, o en forma de serveis. A Espanya, amb este sistema el cooperativista podia finançar una mitjana d'entre un 5 i un 10% dels seus gastos en productes de primera necessitat, al mateix temps que gaudia de serveis com: educació; cultura i oci (teatres, cafés); pensions per malaltia, maternitat, invalidesa o vellesa; finançament; i caixes de resistència en cas de vagues.

Per tant, les condicions avantatjoses per al cooperativista no estaven en el preu, sinó en l'existència del dividend que permetia cobrir part del cost de la vida de famílies obreres, els serveis educatius, culturals i assistencials que estat i mercat encara no subministraven adequadament, i en la pròpia composició de la dieta que oferien les cooperatives: productes bàsics de fàcil magatzematge, baix cost i elevat poder calòric, que s'adaptaven bé als reduïts ingressos i a l'elevat desgast físic de la classe treballadora.

Això va ser així en un context de normalitat, però en estudis recents també s'ha comprovat que en situacions de dificultats el paper de les cooperatives en el sosteniment dels nivells de vida i el benestar degué ser encara major³. L'esclat de la Primera Guerra Mundial en 1914 va suposar un important deteriori de les

2. Medina-Albaladejo, Francisco J. & Pujol-Andreu, Josep (2022): "Social Economy and Living Standards: Consumer Cooperatives in Barcelona, 1891-1935." *International Review of Social History*, 67(2): 317-42. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0020859021000481>.

3. Medina-Albaladejo, Francisco J. & Díez Minguela, Alfonso (2024): *Economía social en tiempos de inflación. Los precios de los bienes de primera necesidad de las cooperativas de consumo: España 1910-1920*, Documento de Trabajo DT-EHV 2024/03 https://www.ehvalencia.es/wp-content/uploads/2024/04/DT_EHV_2024_03.pdf

Esquerra: Partida simultània d'escacs en la cooperativa La Constància (Barcelona, c. 1930), Arxiu Municipal de Barcelona.
Dreta: Socis pensionats per vellesa de la cooperativa La Flor de Maig (Barcelona, 1923). Arxiu Nacional de Catalunya.

condicions de vida de la classe treballadora europea. El propi conflicte bèl·lic i els mitjans utilitzats pels estats bel·ligerants per a finançar-lo van derivar en l'escassetat de béns bàsics i l'aparició d'una elevada inflació, que va dificultar que les llars pogueren satisfer les seues necessitats alimentàries i d'una altra mena de productes, com han destacat alguns estudis per al cas anglès⁴. Este context de dificultats va ser el caldo de cultiu idoni per a l'expansió de les cooperatives de consum a Europa. A pesar que Espanya no va participar en el conflicte, existix evidència que els preus pràcticament es van doblar entre 1913 i 1920, i l'índex del cost de la vida va créixer a un nivell similar tant en el món urbà com en el rural.

Este context de forta caiguda de la capacitat de poder adquisitiu dels treballadors va forçar a estes entitats a aplicar polítiques de preus de creixement moderat, per davall de les cotitzacions registrades en la resta dels establiments comercials, al mateix temps que continuaven repartint dividendes i oferint serveis als seus associats. Això va ajudar en bona part a esmortir la caiguda del poder adquisitiu dels cooperativistes i a sostindre els seus nivells de vida i benestar en este context de dificultats. Estudis recents han comprovat que en alguns països europeus les cooperatives de consum s'han comportat de manera similar a la ací descrita en l'actualitat, en el context d'inflació viscut per Europa en els últims anys⁵.

A més, això es va fer incomplint les premisses del model rochdalià i a costa del bon funcionament d'estes societats. És obvi que moderar el creixement dels preus per davall dels de mercat en un context d'elevada inflació va generar alguns problemes interns que les cooperatives van haver d'assumir, com el creixement dels costos i l'estancament del marge de benefici, afectant els seus indicadors d'eficiència i rendibilitat. De fet, les cooperatives de consum espanyoles van contribuir en bona part a la millora del benestar

dels seus associats, però també van haver de fer front a alguns problemes importants. En la seua major part eren microsocietats amb dificultats per a iniciar la seua activitat o mantindre-la en el temps, que podien funcionar eficientment però que a penes van utilitzar el finançament extern, la qual cosa les va limitar per a créixer i ser més competitives en el mercat. Però això ja és una nova història que contarem en una altra ocasió.

Per a finalitzar, m'agradaria llançar una pregunta que sé que, de manera molt pertinent, alguns lectors s'estaran fent en el moment d'acabar de llegir este article. Si pertànyer a una cooperativa de consum suposaven tants avantatges com les descrites en este text... per què no va cooperar molta més gent?

A Espanya, a penes un 1% de la població va tindre relació amb una cooperativa de consum abans de la Guerra Civil (cooperativistes i les seues famílies). En les zones més urbanitzades i industrialitzades del país, com Catalunya o el País Basc, van tindre una incidència major però que a penes va superar el 10%. Mentres que en altres països d'Europa central o del nord es van arribar a aconseguir percentatges de més del 50% en el segle XX (per a comprovar les fonts d'estes dades veure ací: <https://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-494.htm>).

Moltes són les hipòtesis que es poden formular: desconeixement? desconfiança i por al compromís? preus elevats que suposen més costos que beneficis per ser cooperativista?... És difícil formar part d'una cooperativa si ni tan sols saps el que és, si els preus elevats eren un obstacle per a famílies de baixos ingressos o si cooperar no sols genera avantatges, sinó també costos en haver de sotmetre algunes preferències individuals al dictat de les decisions col·lectives. La ciència ja ha donat algunes respostes a això, però encara queden moltes incògnites que queden en l'aire per a la seua investigació en el futur.

4. Gazeley, Ian & Newell, Andrew (2013): "The First World War and working-class food consumption in Britain", *European Review of Economic History*, 17(1): 71-94, <https://doi.org/10.1093/ereh/hes018>

5. Grashuis, Jasper & Hakelius, Karin (2023): "Pricing strategies of corporations and consumer co-operatives in the food retail sector: Evidence from England, Sweden, and the Netherlands", *Journal of Co-operative Organization and Management*, 11(1): 100204, <https://doi.org/10.1016/j.jcom.2023.100204>.

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS

LA LLEI 3/2023 DE 13 D'ABRIL, DE VIVENDES COL·LABORATIVES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

per **Amalia Rodríguez González**
Profesora titular de la Universitat de Valladolid

L'interés a comentar la present norma es referix a la importància central que adquirix en el seu desenvolupament la forma jurídica cooperativa, encara que no sols, ja que també és extensible a les associacions. La Llei 3/2023 de vivenda col·laborativa de la Comunitat Valenciana regula este règim de vivendes en cessió d'ús. És la primera a Espanya d'estes característiques i pretén ser l'inici d'un camí de reconeixement del dret públic autonòmic, pel qual ja han passat altres experiències a Europa i també algunes a Espanya. Forma part, a més, d'una necessitat en una determinada etapa de la vida ara no ben resolta en cap aspecte.

El Preàmbul de la norma fa referència als objectius socials i als jurídics. Els objectius socials i constitucionals d'esta llei tal com indica el Preàmbul de la norma són els següents: Fer efectiu el dret a una vivenda assequible, digna i adequada mitjançant una mena de vivendes, les col·laboratives, en el qual no hi haja factor especulatiu, en accedir a les vivendes mitjançant el pagament d'una quota actualitzada, el preu cert de la qual no està sotmés a les lleis del mercat.

S'esmenta també l'impuls de la reorientació del model productiu en matèria residencial, mitjançant la rehabilitació i/o construcció de vivendes amb uns nivells d'eficiència energètica alts, compliment de determinats requisits en matèria d'accessibilitat, descarbonització i integració de les energies renovables, cicle de vida i circularitat amb la finalitat d'aconseguir un bon nivell ambiental, de benestar i de salut.

De la mateixa forma es destaca la promoció de l'hàbitat col·laboratiu, de manera que els qui participen conjuguen l'ús privat d'una vivenda al mateix temps que compartixen amb altres persones uns espais i usos comuns.

En establir un model d'organització democràtic, horitzontal, transparent i participatiu amb la cura de les persones en el centre de la seua activitat posa a les

mateixes i a la satisfacció de les seues necessitats per davant i aplica els principis i valors que són propis del cooperativisme en tot el procés.

Com indicàvem a l'inici d'este comentari, ja que l'objectiu d'esta llei fer efectiu el dret a una vivenda assequible, digna i adequada, mitjançant un model no especulatiu, la norma arreplega que tal model només podrà desenvolupar-se mitjançant aquelles formes jurídiques que no tenen com a finalitat principal el lucre. Per això, queda circumscrit a les societats cooperatives, la finalitat de les quals és la de satisfer les necessitats de les persones sòcies, i a les associacions com a entitats no lucratives

Des d'un punt de vista sistemàtic la norma està composta per vint-i-dos articles tres disposicions addicionals una disposició transitòria única, una disposició derogatòria única i cinc disposicions finals.

Claredat i brevetat

Ha de destacar-se la claredat del text i també la seua brevetat malgrat la complexitat del fet regulat. La llei aborda amb detall tots els aspectes requerits i parla també d'un posterior desenvolupament reglamentari.

En el títol preliminar, s'establixen les disposicions generals i les definicions de vivenda col·laborativa. Este títol preliminar està compost pels articles 1 a 4.

En el títol I s'arrepleguen els aspectes referits als requisits bàsics o mínims de qualitat i disseny. Este primer títol està compost pels articles 5 a 9 que regulen els aspectes bàsics de l'edificació, les exigències bàsiques de funcionalitat i seguretat, així com les d'habitabilitat i els principis de les normes de disseny i qualitat.

El règim jurídic pròpiament dit de les vivendes col·laboratives apareix en el títol II, distingint-se un règim general d'un altre denominat d'interés que està compost per dos capítols. El capítol primer es referix al

"La Llei 3/2023 d'habitatge col·laboratiu de la Comunitat Valenciana regula el règim d'habitatges en cessió d'ús. És la primera a Espanya d'aquestes característiques i pretén ser l'inici d'un camí de reconeixement del dret públic autonòmic, pel qual ja han passat altres experiències a Europa i també algunes a Espanya."

règim general i està compost pels articles 10 (règim d'entitat titular de vivendes col·laboratives) article 11 (dret de les persones usuàries), l'article 12 (deures de les persones usuàries), article 13 (drets de l'entitat titular de les vivendes col·laboratives), article 14 (deures de l'entitat titular de les vivendes col·laboratives) i article 15 (normes especials aplicables a totes les cooperatives titulars de vivendes col·laboratives)

El capítol II es referix al règim de titulars de vivendes col·laboratives d'interés social, i està compost per l'article 16, que es referix al concepte de vivendes col·laboratives d'interés social, i l'article 17 referit a les normes especials per a les cooperatives titulars de vivendes col·laboratives considerades d'interés social.

El títol III es referix a l'acció pública respecte de la vivenda col·laborativa. Este títol està compost per tres capítols. El capítol primer es referix al tanteig i retracte i està compost per l'article 18 dedicat al dret de tanteig i retracte a favor de les administracions públiques. El capítol II, referit a les mesures de foment, està compost per l'article 19 referit a les mesures de foment de les vivendes col·laboratives, article 20 relatiu a la compatibilitat de règims, l'article 21 que regula la col·laboració de l'entitat pública adscrita a la Conselleria de vivenda i afecció del pagament de la renda de lloguer. El capítol III es referix al règim sancionador. Està compost per l'article 22, referit a infraccions i sancions.

El títol III es reserva per a incloure mesures de foment o acció pública, tant pel que fa a nous supòsits de tanteig i retracte a favor de la Generalitat, com les mesures de foment pròpiament dites.

El text finalitza amb les disposicions addicionals, derogatòria i finals.

La disposició addicional primera estableix el règim competencial al qual la present llei s'ajusta i complix.

La disposició addicional segona es torna un mandat a la Generalitat per a establir en el futur subvencions, préstecs i avals que fomenten el desenvolupament de vivendes col·laboratives.

En la disposició final primera s'habilita al Consell per al desenvolupament reglamentari. La disposició final segona modifica la legislació urbanística amb la finalitat de fer possible l'aplicació d'estes actuacions en sòl rural i la consecució dels objectius previstos. La disposició final tercera modifica la legislació en matèria fiscal, amb la finalitat que arreplegue esta modalitat d'accés a l'ús de la vivenda, que la legislació actual no contempla. La disposició final quarta porta per títol: concepte de funció social en la declaració de cooperatives d'utilitat pública. La disposició final quinta estableix el termini d'entrada en vigor de la norma.

Seguretat jurídica

Com hem destacat a l'inici d'este comentari, el Preàmbul fa referència als objectius socials (anteriorment ressenyats) i també als jurídics. En relació amb estos la norma ha pretés establir un marc en el qual es definisquen amb rang legislatiu i amb caràcter de mínim conceptes que s'utilitzen de manera usual i en algunes disposicions normatives. D'esta manera i com el propi Preàmbul destaca, es dota de seguretat jurídica a les actuacions en estes matèries. De la mateixa forma, i tal com estableix la pròpia norma, es pretén la regulació de les condicions mínimes en les quals han de construir-se els edificis i conjunts residencials en els quals els espais i elements comuns i d'ús compartit tenen un major sentit i una major rellevància per a fer possible la convivència d'acord amb paràmetres relacionats amb la inclusió social, la desinstitucionalització o la sostenibilitat entesa en sentit ampli.

Es tenen en compte també aspectes relacionats amb la independència de les persones fins i tot en el

"La norma ha pretès establir un marc en què es defineixen amb rang legislatiu i amb caràcter de mínim conceptes que s'utilitzen de forma usual en algunes disposicions normatives. D'aquesta manera, i com el mateix Preàmbul destaca, es dota de seguretat jurídica les actuacions en aquestes matèries."

referit a la presa de decisions, i l'accés a prestacions assistencials en el domicili.

La norma igualment pretén fomentar el model de convivenda de propietat o possessió compartida, amb possessió en règim de cessió d'ús, absència d'ànim de lucre, no especulativa, autogestionada, de participació més democràtica i que facilite la independència personal en tots els àmbits. Tots estos atributs, es troben com és ben conegut intrínsecament connectats al moviment cooperatiu.

Diversos models

Són diversos els models que en relació amb el cohousing, en particular el sènior, s'estan desenvolupant al nostre país, tant els que passen per models que es materialitzen en el cooperativisme de vivendes, -propietat

o cessió d'ús a través de diferents títols-, (però sense l'aplicació de l'essència dels principis o valors cooperatius en el desenvolupament), o a través del cooperativisme d'iniciativa social, com estos altres que sense excloure els primers, acullen el cooperativisme com a fórmula jurídica adequada (també les associacions) però que tenen com a fi un model que va més enllà i està d'acord amb els valors cooperatius als quals s'ha buscat donar un marc jurídic en solucions residencials en sentit ampli, per a una determinada etapa de la vida, en estos moments no ben resolta -però que és absolutament indispensable abordar- en el que a necessitats (personals, socials, econòmiques) es referix. Les solucions ací ni són senzilles ni són ràpides i les contribucions jurídiques a fer-les efectives iniciant un recorregut necessari, han de ser valorades positivament.

Tota la informació sobre el marc jurídic i novetats legislatives de l'Economia Social en:

www.observatorioeconomiasocial.es

NOVEDADES BIBLIOGRÁFICAS

CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, nº 110, març de 2024

Està disponible un nou número, el 110, de 'CIRIEC-España, revista de economía pública, social y cooperativa'. El número conté un total de 10 articles sobre temàtiques diverses, entre elles sobre polítiques de foment de l'economia social, economia feminista i ESS, cooperatives i ODS, col·laboració entre organitzacions non-profit i empreses, gestió del coneixement i impacte social, divulgació de la RSC i monedes socials en l'era digital, entre altres temes. Els diferents articles contenen exemples i estudis de cas d'àmbit estatal espanyol i de regions com la Comunitat Valenciana, l'Emília Romana, Catalunya i Galícia. També es presenten anàlisi de realitats llatinoamericanes, localitzades a Colòmbia i Mèxic, així com un estudi comparatiu dels incentius tributaris i fiscalitat de les cooperatives a Amèrica Llatina. Col·laboren en este número un total de 32 autors i autores de les universitats de València, Mondragón, Zaragoza, Autònoma de Madrid, Oviedo, Tecnocampus-UPF, Universitat de Lleida, Catòlica d'Àvila, Universitat de la Costa CUC (Barranquilla, Colòmbia), Vigo, Autònoma de Querétaro (Mèxic), La Rioja, ICESI (Cali, Colòmbia), Universitat dels Andes (Bogotà, Colòmbia), Universidade PUC-Campinas (el Brasil) i Pontificia Universitat Javeriana (Bogotà, Colòmbia). Número disponible imprès i en línia en la Web de la revista:

www.ciriec-revistaeconomia.es.

CIRIEC-España, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa, nº 43, novembre de 2023

El número 43 de 'CIRIEC-España, Revista Jurídica de Economía Social y Cooperativa' és un extraordinari sobre 'Desafiaments jurídics de l'Economia Social', coordinat pel professor Manuel García Jiménez (Universitat de Còrdova). El número es nodrix d'un primer lliurament dels treballs presentats en el Primer Congrés Jurídic de CIRIEC-Espanya, celebrat els dies 15 i 16 de juny de 2023 a Còrdova. Este esdeveniment va comptar amb la participació d'investigadors de diferents especialitats jurídiques procedents de 25 universitats espanyoles i estrangeres, on es van presentar i van debatre 14 Ponències i 56 Comunicacions. "Més que un congrés de dret cooperatiu, dirigit exclusivament a especialistes, l'objectiu va ser el de realitzar una crida a investigadors de les diferents branques jurídiques perquè, des de les seues perspectives, plantejaren les seues reflexions i aportacions sobre diverses situacions en les quals les entitats de l'Economia Social es pogueren veure embolicades", explica Manuel García. En este número extraordinari, la selecció d'articles planteja tres marcs diferents: general, d'institucions de l'economia social i autonòmic. En alguns casos els textos giren entorn de la problemàtica recurrent de les plataformes, l'adequació de les quals a les pràctiques de la ESS suscita l'interés d'organitzacions internacionals. El número està disponible imprès i en la Web de la revista:

www.ciriec-revistajuridica.es.

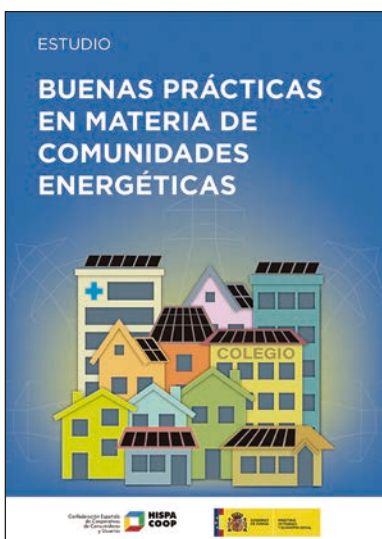

CHAVES, Rafael; CATALÁ, Belén y SAVALL, Teresa: *Evaluación del plan Fent Cooperatives 2021-2022*, CIRIEC-España editorial, 2023

El Pla de suport i foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana 'Fent Cooperatives' 2021-2022, aprovat al novembre de 2020, va ser una mesura pionera que establia estratègies plurianuals per a l'impuls del cooperativisme en la Comunitat Valenciana, abordant àrees clau com la recuperació econòmica, el desenvolupament empresarial cooperatiu, la innovació i el compromís social de les cooperatives. És un Pla que ha sigut referenciat a nivell estatal i internacional com a exemple de bona pràctica de foment de l'economia social. Este Pla s'estructurava en 7 línies estratègiques i 20 objectius, amb 50 mesures i accions concretes. A la fi de 2022, i coincidint amb la finalització del Pla, la llavors Direcció General d'Emprenedoria i Cooperativisme de la Generalitat Valenciana va encarregar la seua avaluació a un equip d'investigadors de la Universitat de València, conformat per Rafael Chaves, Belén Català i Teresa Savall (IUDESCOOP, Departament d'Economia Aplicada i Facultat d'Economia). Esta publicació, que ara ha sigut editada per CIRIEC-Espanya, arreplega els resultats d'este treball, que a més d'avaluar la implementació del 'Fent Cooperatives' proporciona informació i recomanacions per a una avaluació més àmplia i per a millorar el disseny del futur 'Fent Cooperatives III'. L'informe està disponible en: <http://ciriec.es/novedades-bibliograficas/evaluacion-del-plan-fent-cooperatives-2021-2022/>

GONZÁLEZ, Elisabet y VAÑÓ, María José: *Buenas prácticas en materia de comunidades energéticas*, Hispacoop, 2023

La Confederació Espanyola de Cooperatives de Consumidors i Usuaris (Hispacoop) ha publicat l'estudi 'Bones pràctiques en matèria de comunitats energètiques', en el qual ofereix una orientació detallada sobre les pràctiques òptimes per a establir comunitats energètiques que adopten l'estructura cooperativa. Este enfocament s'origina en el reconeixement del creixent paper de les comunitats energètiques en el sector elèctric, on la modalitat cooperativa es presenta com una opció ideal per a formalitzar estes entitats jurídiques. L'estudi ha sigut elaborat per les professores Mª José Vañó Vañó, directora del IUDESCOOP - Universitat de València (UV) i del projecte d'Investigació POWERCOOP, i Elisabet González Pons, profesora de Dret Mercantil de la UV. L'informe inclou un examen exhaustiu de la legislació europea rellevant per a les comunitats energètiques, i s'endinsa també en la legislació espanyola vigent i projectada específicament per a les comunitats energètiques. A més, es realitza una anàlisi detallada de la normativa cooperativa espanyola per a determinar la seua influència en la formació d'estes comunitats. Finalment, l'estudi s'enriquia amb l'anàlisi de sis exemples de comunitats energètiques configurades com a cooperatives: Nafarkoop, La Corriente, Cooperativa elèctrica d'Alginet, Som Energia, Nosa Galícia i Energètica. La seua anàlisi proporciona la base per a recomanacions pràctiques dirigides a aquells grups interessats a formar la seua pròpia comunitat energètica. L'estudi està disponible en: <https://hispacoop.es/wp-content/uploads/2024/02/ESTUDIO-COMUNIDADES-ENERGETICAS.pdf>

BOUCHARD, Marie J., MARCUELLO, Carmen y ÁLVAREZ, Juan Fernando (Coords.): *Economía Social y Solidaria y Género, una mirada desde Iberoamérica*, Observatorio Iberoamericano OIBESCOOP y CIRIEC-España, 2023

S'ha publicat un nou estudi de l'OIBESCOOP i CIRIEC, que amplia els treballs en un tema d'enorme actualitat i que desperta un gran interès entre investigadors del cooperativisme i l'economia social: la problemàtica de gènere. El llibre, titulat 'Economía Social y Solidaria y Género, una mirada desde Iberoamérica', és una obra col·lectiva que ha sigut realitzada per un grup de 35 expertes de la Xarxa OIBESCOOP i CIRIEC-Internacional, procedents de 10 països. El nou estudi té com a precedent el presentat en 2022 també per l'OIBESCOOP sobre 'Mujeres, cooperativismo y economía social y solidaria en Iberoamérica'. D'este esforç va sorgir la idea d'estructurar un Grup de treball en el CIRIEC-Internacional, en col·laboració amb el OIBESCOOP, sobre la temàtica de Gènere. El llibre que ara es presenta és un dels resultats d'este nou grup de treball i posa de manifest el potencial de la ESS, però també els reptes als quals ha de fer front en esta temàtica. El llibre es pot descarregar en: <https://www.oibescoop.org/wp-content/uploads/ES-y-Solidaria-y-Genero.pdf>

ROMÁN, Cándido y GALVÁN, Inmaculada (Dirs.), *Libro Blanco de la Economía Social de Canarias*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de La Laguna, 2024

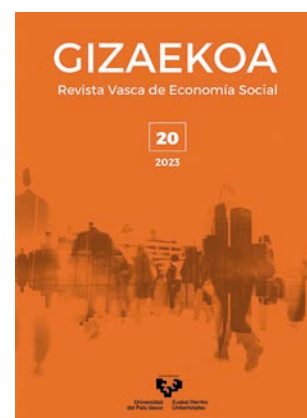
S'ha publicat el 'Libro blanco de la economía social de Canarias', una obra que apareix després d'anys de treball d'un grup de 15 investigadors dirigits per Cándido Román Cervantes (Universitat de La Laguna) i Inmaculada Galván Sánchez (Universitat de Las Palmas de Gran Canaria). El llibre se centra en fer visible i legitimar a l'economia social a Canàries, reivindicant-la com un camp d'acció pública per a contribuir a un millor disseny de les polítiques destinades a promoure l'arxipèlag canari i els seus territoris. A més, el document pretén proporcionar ferramentes per a avaluar l'impacte de l'economia social sobre els objectius de les polítiques i accions públiques. El llibre blanc constituïx el primer treball centrat en esta comunitat que analitza detalladament l'Economia Social de mercat i la de no de mercat. A més, permet la comparació amb altres comunitats autònomes, ja que adopta la metodologia que des de CIRIEC-Espanya es porta emprant en estudis similars, com els llibres blancs i informes de l'economia social realitzats a Galícia, Castella-La Manxa, Comunitat Valenciana, Aragó, País Basc i Madrid.

GIZAEKOA, Revista Vasca de Economía Social, n° 20 (2023)

El número 20 de 'GIZAEKOA - Revista Vasca de Economía Social' és un especial dedicat a l'economia social de Llatinoamèrica, coordinat per Jorge Torres Ortega, professor i investigador de la Universitat de Santiago de Xile. El número analitza el creixement i l'evolució de l'economia social i solidària en diferents països de la regió, destacant els casos de Xile, l'Argentina, el Brasil, l'Equador, l'Uruguai, Cuba i Colòmbia. Amèrica Llatina és una regió plural quant a experiències i pràctiques relacionades amb l'economia social i solidària. Cada país seleccionat té la seua pròpia història, reptes i oportunitats en l'àmbit de l'economia social i solidària. El número es completa amb altres seccions pròpies de la revista, com l'aportació del sector, esta vegada amb la reflexió de Olatukoop, el comentari d'un laude de Bitarte o l'espai dedicat a publicacions sobre l'economia social basca.

Nº disponible en: <https://ojs.ehu.eus/index.php/gezki/issue/view/2043>

AGUILAR, Marina y VARGAS, Carlos (Dirs.), HERNÁNDEZ, Daniel (Coord.): *Los principios cooperativos y su incidencia en el régimen legal y fiscal de las cooperativas*, Dykinson, 2024

Este llibre constituïx un veritable tractat de Dret cooperatiu, amb més de 800 pàgines i 29 capítols elaborats per grans especialistes en la matèria que tracten des d'aspectes més generals a qüestions de detalls en l'àmbit societari, tributari i fiscal de les cooperatives. El projecte, en el marc del Pla Andalus d'Investigació, Desenvolupament i Innovació (PAIDI 2020) va ser concedit al Centre d'Investigació en Dret de l'Economia Social i de l'Empresa Cooperativa (CIDES) de la Universitat d'Almeria. El llibre es dividix en quatre blocs: els principis i valors cooperatius de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI); la recepció legal dels principis cooperatius; els nous principis cooperatius i, finalment, els principis cooperatius i la fiscalitat de les cooperatives. El llibre ha sigut publicat per l'editorial Dykinson i es troba també disponible en accés obert en el Repositori de la Universitat d'Almeria: <https://repositorio.ual.es/handle/10835/16274>

REYNA, Sebastián (Coord.): *Cooperativismo y vivienda obrera en España*, Fundación F. Largo Caballero y Editorial Samarcanda, 2024

Almenys des de 1911 innumbrables Societats Obreres adscrites a les Cases del Poble de la Unió General de Treballadors (UGT) i del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) van promocionar i van impulsar la creació a Espanya de Cooperatives dirigides a la construcció i adquisició de vivendes per als seus treballadors afiliats. Este fenomen, generalitzat a Europa, intentava donar resposta a un dels problemes més greus amb els quals s'enfrontava el nou proletariat sorgit de la revolució industrial: l'escassetat de vivendes dignes i assequibles per als treballadors que arribaven a les ciutats recentment industrialitzades. No obstant això, a Espanya, a causa de l'alçament militar de 1936 i els més de 40 anys de dictadura posterior, s'ha oblidat la memòria d'estes institucions i de la seua obra. Este llibre recupera esta memòria històrica. En paraules de Sebastián Reyna, "es tracta no sols ja de reconèixer la dignitat d'aquells pioners, sinó també de valorar que el cooperativisme obrer per a la construcció i adquisició de cases i vivendes econòmiques representa una de les millors experiències per a lluitar contra una de les majors xacres que han hagut de suportar durant anys els treballadors europeus: l'escassetat de vivendes dignes i l'alt preu d'estes.

FICI, Antonio (Ed.): *The Law of Third Sector Organizations in Europe*, Springer, 2023

Este llibre presenta i analitza el dret de les organitzacions del Tercer Sector en una sèrie de països de la Unió Europea, entre ells Espanya, i des d'una perspectiva comparada, amb l'objectiu de proporcionar una base comuna per a posteriors anàlisis jurídiques o avanços legislatius tant a nivell nacional com supranacional. El llibre es dividix en dos parts. En la Part I es presenten les formes en què cada jurisdicció nacional tracta al grup d'entitats identificades pels autors com a "organitzacions del tercer sector", independentment de la forma en què estes organitzacions es denominen o es coneguen comunament en cada país o lloc en què es trobe la seua regulació. Els capítols d'esta primera part del llibre analitzen els casos de Bèlgica, Dinamarca, França, Alemanya, Irlanda, Itàlia, Països Baixos, Polònia, Portugal i Espanya, capítol este últim que ha sigut realitzat per Gemma Fajardo, professora de la Universitat de València i del IUDESCOOP. Per part seua, els capítols de la Part II del llibre compartixen un enfocament sintètic i comparatiu i tracen les línies per a futurs desenvolupaments de l'activitat investigadora en matèria de legislació sobre el Tercer Sector.